

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง " สิทธิและหน้าที่
ของพลเมืองในสังคมไทย " ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชวดีไชย แสงจักร์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพมหานคร 11 โทร. 3921575, 3915038

- 9 ส.ย. 2526

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม ๒๕๒๕

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

151581

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบแก้พิจารณาปัญหานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับคำแนะนำและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ศุภเนตร อธิษสวัสดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมสร วงษ์น้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ทัศนา แชนมณี ผู้ซึ่งประสาทวิชากลุ่มสัมพันธ์ แก่ผู้วิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตร สิ้นสิริ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ คณะครู - อาจารย์ โรงเรียนสามชุกรัตน์โภคาราม และขอใจคณะนักเรียนโรงเรียนสามชุกรัตน์โภคาราม ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้ ขอบคุณ คุณคุณฉวี สีตลวรารักษ์ คุณฉลาก บุตรเนียร คุณพุทธศาสตร์ นันทราช คุณไพโรจน์ การามาศ คุณสมนึก ชูเลิศ คุณกฤตฤทธิ์ มุขบา และเพื่อนทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ได้สำเร็จลงด้วยดี

ชวิชไชย แสงจักร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑ บทนำ	๑
ภูมิหลัง	๑
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๓
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	๓
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	๔
นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
เอกสารที่เกี่ยวกับความหมายของกลุ่มสัมพันธ์	๖
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	๕
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	๑๘
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ	๒๐
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ	๒๔
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	๒๗
๓ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	๒๘
กลุ่มตัวอย่าง	๒๘
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	๒๘
การดำเนินการทดลอง	๓๑
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๓
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๖
สัญลักษณ์และอักษรรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๖

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๓
๑. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง	๓๔
๒. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและ หน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนและ หลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง	๓๕
๓. เปรียบเทียบคะแนนผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม	๔๐
๔. เปรียบเทียบคะแนนผลต่างของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อน การเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ..	๔๑
๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๔๒
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๔๒
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	๔๒
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	๔๓
การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๔
สรุปผลการทดลอง	๔๔
อภิปรายผล	๔๕
ข้อเสนอแนะ	๔๖
บรรณานุกรม	๔๘
ภาคผนวก	๕๕

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

๑	แผนการวิจัย	๓๑
๒	การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง	๓๔
๓	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง	๓๕
๔	การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่าง ก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ...	๔๐
๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียน และหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	๔๑

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
๑ แผนภูมิหลักการเรียนรู้การสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	๑๓
๒ แผนภูมิองค์ประกอบของทักษะชีวิต	๒๒

ภูมิหลัง

การศึกษานับว่ามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะว่าการศึกษาคือเป็นแกนกลางของการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ดังจะเห็นได้จากประเทศที่เจริญแล้วทุกประเทศ ล้วนแต่มีการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึง ประเทศที่เจริญเหล่านั้นเห็นว่าการศึกษาคือเป็นรากฐานสำคัญของการเสริมสร้างความสามารถ ความเจริญของบุคคล ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (สิปปนนท์ เกตุทัต ๒๕๒๒ : ๑๐) เช่น ประเทศญี่ปุ่นสามารถจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนได้ถึงร้อยละ ๙๙.๕ (สำนักข่าวสารญี่ปุ่น ๒๕๑๕ : ๕๓) ซึ่งนับว่าประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาเป็นอันมาก สำหรับประเทศไทยนั้นถึงแม้ว่าจะไม่ทัดเทียมกับประเทศที่เจริญแล้ว แต่รัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาเป็นอันมาก จนเป็นที่ยอมรับว่าความต้องการทางการศึกษาในปัจจุบันมีมากกว่ากำลังของรัฐที่จะสนองความต้องการได้ และความต้องการทางการศึกษานั้นวันจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ด้วยสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. การเพิ่มอย่างรวดเร็วของประชากร
๒. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางการศึกษาของสังคม
๓. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ประมวล

เสนาถฤทธิ์ ๒๕๑๕ : ๑๖)

จากความจำเป็นดังกล่าวทำให้ประชาชนต้องการที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มขึ้น เพื่อความอยู่รอดในสังคม และปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามระบบของสังคมปัจจุบัน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดหลักสูตรวิชาต่างๆให้นักเรียนได้เรียน เพื่อนำเรื่องราวต่างๆที่ได้เรียนนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ส่วนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่ง

ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวิชาที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสถาบันทางสังคม มนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม จึงกล่าวได้ว่าเป็นวิชาที่จะช่วยพัฒนาคุณสมบัติของพลเมืองให้มีประสิทธิภาพ (ประนอม เจริญ ๒๕๒๐ : ๒)

การศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องเป็นการศึกษาที่เสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ (เปลื้อง ณ นคร ๒๕๑๔ : ๗) ดังนั้นการสอนของครูจึงควรให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย เพื่อให้แก่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การสอนของครูที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์มิใช่ของง่ายนัก ทั้งนี้เพราะผู้สอนส่วนมากมักจะสอนแบบบรรยายตามที่ตนถนัด นักเรียนมีหน้าที่รับฟังครูและจดจำ ไม่มีโอกาสได้ซักถามครุมากนัก ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันจริงๆ ได้ (มนัส รัตนกลล ๗ ภูเก็ต ๒๕๒๐ : ๘) ใ้มีผู้พยายามหาวิธีสอนแบบต่างๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ แต่ก็ยังพบว่าการเรียนการสอนที่ผ่านมาไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ (ฉันทนา ภาคบงกช ๒๕๑๔ : ๖) ศิริยุพา พูลสุวรรณ (ศิริยุพา พูลสุวรรณ ๒๕๑๔ : ๑ อ้างอิงมาจาก เอเวอเรธ เรเมอร์ ๒๕๑๗ : ๓๔-๓๖) ได้ให้ความเห็นว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันแทนที่ครูจะเป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อก่อให้เกิดคำถามที่ลึกซึ้งขึ้นไป ครูเองกลับเป็นคนตั้งคำถามและให้คำตอบเสร็จ โดยที่นักเรียนไม่ได้รับการกระตุ้นในการหาคำตอบด้วยตนเองเลย การให้คำตอบเสียเองเช่นนี้เป็นการสกัดกั้นความคิดของผู้เรียนไม่ให้แสดงกริยาโต้ตอบ หรือแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด สิ่งเหล่านี้ทำให้นักเรียนคิดไม่เป็น การคิดเป็นนั้นต้องอาศัยข้อมูลต่างๆทั้งจากตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่อาศัยข้อมูลจากหนังสือเพียงอย่างเดียว (โกวิทย์ วรพิพัฒน์ ๒๕๒๓ : ๑) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนตามหลักสูตร สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ที่ว่าการสอนไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการให้ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องเท่านั้น หากควรคำนึงถึงการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยม หรือทัศนคติที่พึงามบางประการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนด้วย (กรมวิชาการ ๒๕๒๑ : ก)

ได้มีผู้กล่าวว่าในปัจจุบันวิธีสอนที่ดีที่สุดนั้นไม่มี การเรียนการสอนด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีหนึ่งซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรม และความคิดที่ได้จากการประกอบกิจกรรมนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจในสิ่งนั้น และในการเรียนครูจะมุ่งพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นสำคัญ (ทิสนา แชนมณี ๒๕๑๔ : ๑๐) นอกจากนี้การเรียนด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยฝึกคุณสมบัติต่างๆได้เป็นอย่างมาก คือฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีทางระบอบประชาธิปไตย รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (วิไลวรรณ สันถะโกมล ๒๕๒๑ : ๔๕) ดังนั้นวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์จึงเป็นวิธีการที่นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน จากการเรียนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์

๒. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน จากการเรียนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์

๓. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ กับกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

๔. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ กับกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเป็นแนวทางในการนำการสอนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

๑. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๒๔ จำนวน ๔๐ คน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑.๑ กลุ่มทดลอง จำนวน ๔๐ คน สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

๑.๒ กลุ่มควบคุม จำนวน ๔๐ คน สอนโดยวิธีบรรยาย อภิปราย ชักถามและสรุป

๒. ในการทดลองครั้งนี้กระทำในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๒๔ ใช้เวลาทดลอง กลุ่มละ ๒๑ คาบ คาบละ ๕๐ นาที

๓. ขอบเขตของการทดลองครั้งนี้ทดลองเฉพาะบทเรียนสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

๔. ตัวแปรที่ศึกษา

๔.๑ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

๔.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่

๔.๒.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

๔.๒.๒ ทศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การสอนที่ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งมีทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยนั้น แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ ๕-๑๐ คน กิจกรรมกลุ่มใหญ่สำหรับทำกิจกรรมในชั้นวิเคราะห์ ซึ่งนักเรียนทำการวิเคราะห์ร่วมกัน โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ และคอยกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมนั้นๆ ให้ได้ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ซึ่งวัดได้จากการนำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจจะแสดงออกมา
ในลักษณะ

๑. ทัศนคติที่ดี หรือทัศนคติทางบวก (Positive Attitude)

ได้แก่ การแสดงออกในลักษณะที่พึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ เป็นต้น

๒. ทัศนคติที่ไม่ดี หรือทัศนคติทางลบ (Negative Attitude)

ได้แก่ การแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ เป็นต้น

๓. ทัศนคติแบบกลางๆ (Indifferent Attitude) ได้แก่

การแสดงออกในลักษณะที่เฉยๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา
สังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ที่นักเรียนแสดงออกมาภายหลังจาก
ที่ได้เรียนจบบทเรียนแล้ว ซึ่งวัดได้จากคะแนนที่นักเรียนตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชา
สังคมศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นหัวข้อ
ดังนี้

๑. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของกลุ่มสัมพันธ์
๒. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
๔. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของกลุ่มสัมพันธ์

คำว่า " กลุ่ม " มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย เช่น
ทองเวียน อมรชกุล (ทองเวียน อมรชกุล ๒๕๒๐ : ๔) กล่าวว่าถึงเรื่อง
กลุ่มว่า การที่เอกัตบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันอยู่ก็ถือว่าเป็นกลุ่มได้ ถ้าสมาชิกนั้นมี
ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย
ของกลุ่ม

ลอเซอร์ (Loeser. 1957 : 5-19) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มไว้ดังนี้

๑. มีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระหว่างสมาชิกของกลุ่ม
๒. มีความมุ่งหมายร่วมกัน
๓. มีความสัมพันธ์กันในเชิงหน้าที่
๔. มีอำนาจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความสมัครใจ
๕. มีความสามารถที่จะกำหนดทิศทางของกลุ่มได้

ฮอลเบิร์ต อี กัลลีย์ (Gulley. 1963 : 62-63) กล่าวว่า กลุ่มมี
ความหมายมากกว่าการที่บุคคลมาร่วมกันเฉยๆโดยไม่มีการปฏิสัมพันธ์กัน การที่จะเรียกว่า

กลุ่มต้องมีเป้าหมายเฉพาะอย่างเดียวกัน มีการกระทำร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ

๓ ประการ คือ

๑. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และการกระทำนั้นจะต้องตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคลด้วย

๒. ความสำเร็จของงานในกลุ่มจะนำไปสู่ความร่วมมือ

๓. ต้องมีการสื่อสารทางวาจา หรือคิดต่อกันเป็นลายลักษณ์อักษร

จากความหมายข้างกล่าว พอสรุปได้ว่า กลุ่มหมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่สองคน มารวมกัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

คำว่า " กลุ่มสัมพันธ์ " ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Group Dynamics หรือ Group Process และภาษาไทยใช้คำต่างกันไป ได้แก่ พลวัตรของกลุ่ม กลศาสตร์ของกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น ได้มีผู้ให้ความหมายของ คำว่ากลุ่มสัมพันธ์ ไว้หลายความหมาย เช่น

คาร์ทไรท์ และ แซนเดอร์ (Cartwright and Zander. 1960 : 4) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ว่า หมายถึงชุดของเทคนิค เช่น บทบาทสมมติ การอภิปราย การสังเกต และการให้ข้อวิจารณ์แก่กัน และการตัดสินใจของกลุ่ม ซึ่งเทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้ ช่วยปรับปรุงทักษะต่างๆ เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์

กริม และ ไมเคิลลิส (Grim and Michaelis. 1953 : 146) ได้เขียนเกี่ยวกับกลุ่มว่า กลุ่มจะเกิดขึ้นได้นั้นสมาชิกในห้องต้องแสดงเอกลักษณ์ทางพฤติกรรมของตนให้ปรากฏ และต้องแสดงพฤติกรรมที่ขึ้นอยู่กับกันและกัน

คาร์เทอร์ วี กูด (Good. 1959 : 256) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ว่า หมายถึง กลุ่มซึ่งอยู่ในรูปที่มีการปะทะสังสรรค์กัน หรือมีวิธีการดำเนินงานของกลุ่มร่วมกัน

ซูเบิร์ต บอนเนอร์ (Bonner. 1959 : 10) ได้ให้ความหมายของ พลังกลุ่มไว้ว่า พลังกลุ่มเป็นแรงผลักดันที่เกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันโดยมีความสัมพันธ์ มีการสื่อสาร และมีการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังขึ้นภายในกลุ่ม ขนาดของพลังที่เกิดขึ้นจะมากน้อยต่างกันออกไปตามสถานการณ์ของแต่ละกลุ่ม

ทิสนา แชนมณี (ทิสนา แชนมณี ๒๕๖๔ : ๒๐) กล่าวว่า วิธีการที่เรียกว่า Group Process หรือกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ก็คือการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูจะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรม และความคิดที่ได้จากการประกอบกิจกรรมนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจ สิ่งนั้น และในการเรียนครูจะมุ่งพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นสำคัญ

หลุยส์ จานาเทร (หลุยส์ จานาเทร ๒๕๖๒ : ๔๘) กล่าวว่าวิชาากลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) หมายถึงวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม อิทธิพลต่างๆที่มีต่อกัน ลักษณะของสมาชิกกลุ่ม ผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนการแก้ปัญหาของกลุ่ม ว่ากลุ่มมีเทคนิคหรือวิธีการในการแก้ปัญหายังไร และวิธีไหนจะได้ผลมากที่สุด

พนม ลีมาอารีย์ (พนม ลีมาอารีย์ ๒๕๖๒ : ๖๒) กล่าวว่ากระบวนการกลุ่ม หมายถึง ปฏิบัติการโต้ตอบกันอย่างเสรี ซึ่งสมาชิกในกลุ่มต่างช่วยกระตุ้นซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะใช้ความรู้ ความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในสมาชิกแต่ละคน นำกลุ่มไปสู่จุดหมายที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งเป็นจุดหมายของกลุ่มและของสมาชิกแต่ละคนด้วย โดยมีหัวหน้าหรือผู้นำเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดปฏิบัตินี้โต้ตอบซึ่งกันและกัน เมื่อกลุ่มประสบกับปัญหาสมาชิกจะต้องช่วยกันแก้ปัญหานั้น โดยใช้ความรู้ ความสามารถของตน เช่น การตั้งจุดหมายของกลุ่ม การกำหนดวิธีการที่จะนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

จิตติภา ลิ้มปิเจริญ (จิตติภา ลิ้มปิเจริญ ๒๕๖๒ : ๑) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มเป็นการศึกษาพฤติกรรมของคน โดยอาศัยกระบวนการต่างๆจากกลุ่ม เมื่อมีการรวมกลุ่มขึ้นย่อมมีความสัมพันธ์กันขึ้น กลุ่มจะช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักจุดเด่น จุดถ้อย หรือจุดอ่อน ของตัวเอง ความเข้าใจ และรู้จักตนเอง มีส่วนช่วยได้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นจุดอ่อน และแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลที่ได้จากสิ่งเหล่านี้จะทำให้คนสามารถเข้าใจผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นได้ เมื่อต่างก็มีความเข้าใจ เต็มใจที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้การทำงานกลุ่มต่างๆดำเนินไปด้วยดีและบรรลุผล

สรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่อง ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่ม ฉะนั้นกระบวนการ

กลุ่มสัมพันธ์จึงนำมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในสาขาวิชาชีพต่างๆ เช่น การแพทย์ การศึกษา เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ คือหลักการการศึกษาที่เน้นหรือให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องของ พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีผลต่อกันและกัน ทั้งนี้โดยยึดหลักการเรียนรู้บางประการ ดังนี้ (ทศนา แวมณี ๒๕๒๒ : ๑๔๔-๑๔๖)

๑. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียน จึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของตน
๒. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆกัน มิใช่มาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง เพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ ที่สำคัญ
๓. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถใช้การเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นพบ ด้วยตนเองนั้น มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี
๔. การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้
๕. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน ถือการสอนที่ยึดทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์เป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอน กล่าวคือเป็นการสอนที่เน้นหรือให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องพฤติกรรม ของคนที่มีผลกระทบต่อกันและกัน โดยครูสอนพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไป ตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีดังนี้ คือ (ทศนา แวมณี ๒๕๒๒ : ๒๐๐-๒๐๑)

๑. หลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนให้ทั่วถึงกันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการเรียนที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือ ความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

๒. หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีเวลาเรียนรู้จากกลุ่มให้มาก ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมมีผลกระทบต่อกันและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

๓. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใดๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมักจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับจากการบอกเล่าจากผู้อื่น

๔. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่า เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่างๆ เพราะฉะนั้นครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่างๆ ในการแสวงหาคำตอบ ไม่ใช่มุ่งแต่ที่คำตอบอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา

๕. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้นครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

จากหลักการดังกล่าว ขยายพอ เฉพาะจุด (ขยายพอ เฉพาะจุด ๒๕๑๓ : ๑๕๖-๑๕๗) ให้นำทฤษฎีกระบวนการกลุ่มดังที่นำมาสอนในระดับประถมศึกษา โดยวางแนวทาง

ไว้ดังนี้

๑. จุดมุ่งหมายของการสอนจะต้องมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

๒. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือกิจกรรม ควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในตนเองได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งมีแนวการจัดดังนี้

๒.๑ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา

๒.๒ แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย

๒.๓ กำหนดขั้นกิจกรรมดังนี้

๒.๓.๑ กิจกรรมขั้นเริ่มต้น เป็นการเตรียมล่วงหน้า โดยครูเตรียมค่านสถานที่ การแบ่งกลุ่ม วิธีทำงาน ทักษะหรือกฎเกณฑ์การทำงาน ระยะเวลาในการทำกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยก่อนลงมือทำงาน

๒.๓.๒ กิจกรรมขั้นปฏิบัติ ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้คือ

ก. เกม (Games)

ข. บทบาทสมมติ (Role playing)

ค. สถานการณ์จำลอง (Simulation)

ง. กรณีตัวอย่าง (Case)

จ. ละคร (Acting or Dramatization)

ฉ. กลุ่มย่อย (Small group)

๓. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีการรับรู้ที่ตรงกัน จึงต้องมีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น

๓.๑ การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยอภิปรายถึงวิธีการทำงาน ความรู้สึขณะที่ทำงานร่วมกัน พฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิด

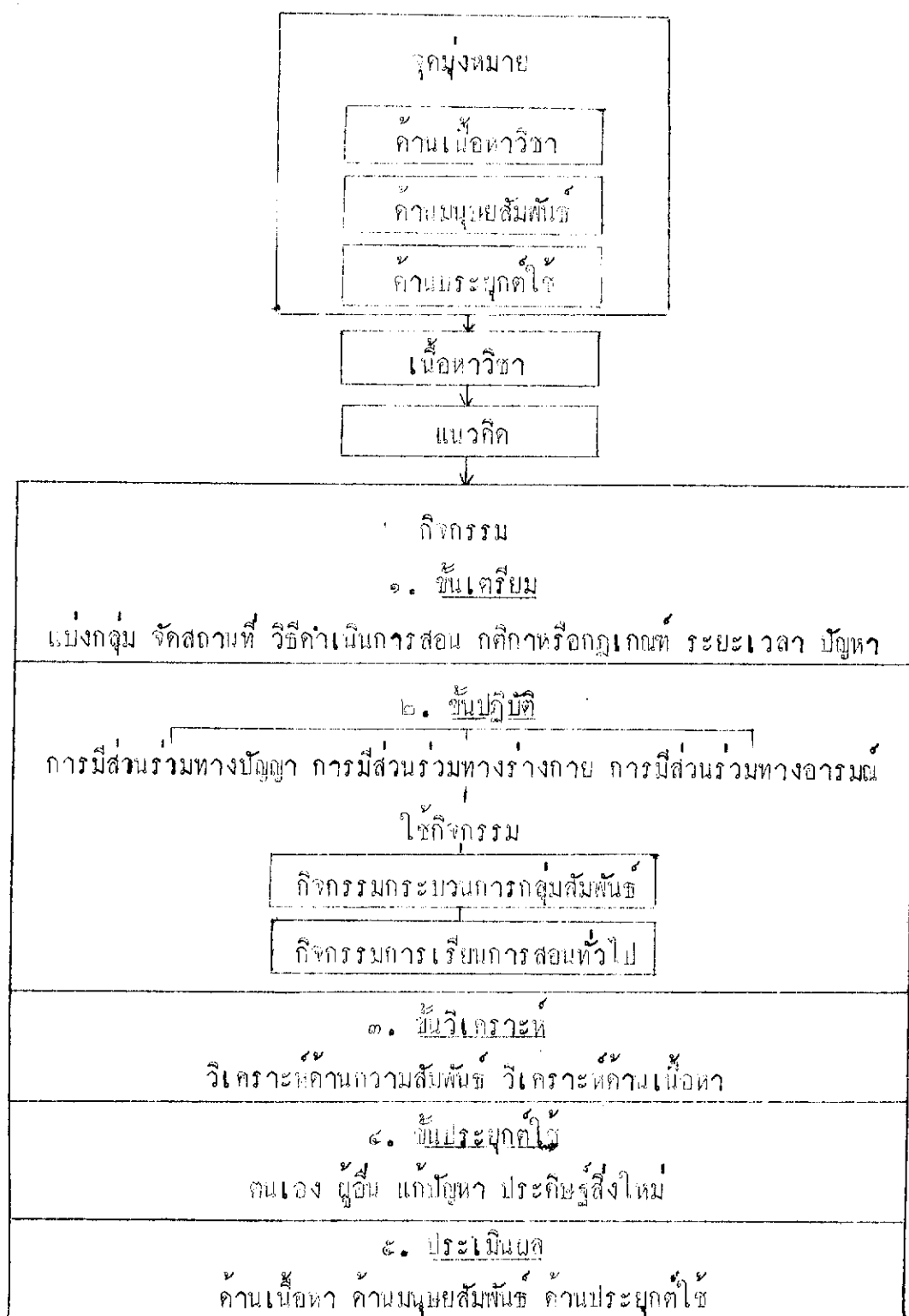
ค่านิยมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจคนอื่น พัฒนาค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ และความเป็นผู้นำ

๓.๒ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสิ่งที่ได้รับจากการเรียน ถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ค้นพบแนวคิด ที่ต้องการ และขยายประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคน

๔. การสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุป รวบรวมแนวคิดเหล่านั้น เข้าเป็นหมวดหมู่ และเป็นกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล โดยครูจะต้องแนะแนวทางให้ผู้เรียนอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปหลักการของสิ่งที่ได้เรียนมา หลังจากนั้นก็ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกค้น หรือนำหลักการที่มีอยู่ไปประยุกต์ให้เข้ากับตนเอง เพื่อใช้ปรับปรุงบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆต่อไปในอนาคต

๕. การประเมินผล การประเมินผลจะช่วยให้ทราบว่า การสอนตรงตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด การประเมินผลจะช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียน ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา และวิธีการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินผล การสอนของตนว่าได้ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร

แผนภูมิ หลักการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

(ฉันทนา ภาคบังกช ๒๕๑๔ : ๔๔)

การเรียนรู้ตามวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น ได้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ครูเป็นเพียงผู้ช่วยหรือผู้ประสานงานให้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนประสบผลสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้ เรวกี วงศ์พรหมเมธ (เรวกี วงศ์พรหมเมธ ๒๕๒๑ : ๒๗) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้โดยวิธีกระบวนการกลุ่ม ซึ่งควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ผู้เรียนจะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่เสมอ โดยผู้เรียนจะไม่อยู่ในฐานะผู้สังเกตอย่างเฉยๆ เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นผู้ที่ค้น แสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งผลของการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียนโดยตรง

๒. ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และควรช่วยประสานงานให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น อาจถือได้ว่าครูก็อยู่ในฐานะผู้เรียนคนหนึ่ง

๓. การเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากครูเพียงผู้เดียว ทุกคนในกลุ่มอาจเป็นแหล่งที่มาของความรู้ โดยทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ดังนั้นการเรียนรู้ของกลุ่มจะมากหรือน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่ม

๔. การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตัวผู้เรียน คือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างถ่องแท้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความต้องการและประสบการณ์ของแต่ละกลุ่ม

๕. การเรียนรู้ในกลุ่มจะเป็นการเรียนรู้ ๓ ลักษณะ คือ การเรียนรู้เรื่องของตนเอง การเรียนรู้เรื่องของสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม และการเรียนรู้เรื่องของกลุ่ม ซึ่งวิธีการนี้จะให้ผู้เรียนบรรลุทั้ง ๓ ประการนี้ได้ต้องอาศัยการให้ข้อสังเกตแก่กันและกัน อย่างจริงจัง (feedback) ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของแต่ละฝ่ายได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จากลักษณะการเรียนการสอนตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ดังที่ได้อธิบายมาแล้วนั้น บัทยา เทพอักษรพงศ์ (บัทยา เทพอักษรพงศ์ ๒๕๑๗ : ๑๖-๑๗) ยังได้ให้คำจำกัดความของการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

(Group Process) หมายถึงการเรียนการสอนที่มีสภาพการเรียนรู้ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

สภาพการเรียนรู้

๑. นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
๒. กิจกรรมที่ทำเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วม และอารมณ์ ซึ่งทำให้กิจกรรมนั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียน เพราะค้นพบสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง
๓. มีการวิเคราะห์พฤติกรรมร่วมกันในกลุ่ม ทำให้เกิดปัญญา
๔. สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในภายหลัง

บทบาทของครู

๑. มีความเป็นกันเอง และมีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน
๒. คำพูดของครูชัดเจน ครูจะให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ
๓. เข้าใจปัญหา ความต้องการ จุดมุ่งหมาย แรงจูงใจ และทัศนคติของ

นักเรียน

๔. ให้กำลังใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกหรือรสนิยมในการแสดงออกซึ่งความคิดอิสระ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
๕. ครูเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ประสานงานให้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นไป ด้วยดีเท่านั้น และไม่ถือเอาการตัดสินใจของครูเป็นใหญ่

บทบาทของนักเรียน

๑. พยายามค้นพบในสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง
๒. ให้ความช่วยเหลือกันและกันในกลุ่มผู้เรียน ทำงานร่วมกันอย่างมีเหตุผล
๓. แสดงความรู้สึกและความคิดอย่างอิสระ
๔. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและของผู้อื่น
๕. มีความรับผิดชอบมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

๑. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)
๒. บทบาทสมมติ (Role playing)
๓. เกมและสถานการณ์จำลอง (Games and Simulation)

กิจกรรมที่ใช้ในการสะท้อนบทเรียนกลุ่มสัมพันธ์

การวัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีอยู่หลายวิธี ดังนี้
คือ (ทีสนา แชนมณี ๒๕๒๒ : ๒๐๑-๒๐๕)

๑. เกม (Games) เป็นวิธีหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนเล่นด้วยตนเอง ภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ การชนะ วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานในการเรียน

๒. บทบาทสมมติ (Role playing) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์สมมติขึ้นมานั้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

๓. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีหนึ่งซึ่งใช้ในกรณี หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง นำมาหักแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้

มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

๔. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริง หรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงมืออยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะอาจจะเป็นการเขินอายที่จะได้รับ จนเกินไป

๕. ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียน ได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามบทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้นๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละคร ร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรักชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และฝึกการทำงานร่วมกัน

๖. กลุ่มย่อย (Small Group) กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคน ได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

สรุปได้ว่า ในวงการศึกษาค้นคว้ากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเรียนการสอน เพราะกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับคน และใช้กลุ่มในการแก้ปัญหา โดยที่ผู้เรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่และการทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ฉันทนา ภาคบงกช (ฉันทนา ภาคบงกช ๒๕๑๘ : ๓๓ อ้างอิงมาจาก ทิศนา เทียนเสมอ) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยอริโซนา สหรัฐอเมริกา เรื่อง "แบบตัวอย่างการฝึกอบรมค่านิยมสัมพันธ์สำหรับนักเรียนฝึกหัดครูในประเทศไทย "

(A Model For Pre-Service Teacher Training in Human Relation for Thailand) งานวิจัยนี้เป็นการเริ่มต้นนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในประเทศไทย

เขาวพา เกษะคุปต์ (เขาวพา เกษะคุปต์ ๒๕๑๗ : ๑) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา " ผลปรากฏว่าการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะ ปฏิบัติทัศนคติ และค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยไปพร้อมๆกัน

ปัทมา เทพจักรพงศ์ (ปัทมา เทพจักรพงศ์ ๒๕๑๗ : ๔๕) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษ ด้วยกระบวนการกลุ่ม " ผลการวิจัยปรากฏว่า สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มไม่แตกต่างกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการแปล

ฉันทนา ภาคบงกช (ฉันทนา ภาคบงกช ๒๕๑๘ : ๑) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสอนสังคมศึกษา หน่วย " วันสำคัญของชาติ " ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีพัฒนาการทางค่านิยมทัศนคติทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญ และมีทัศนคติค่านิยมสัมพันธ์ในทางที่ดีขึ้น

เสริมศิริ เมนะเสวต (เสริมศิริ เมนะเสวต ๒๕๑๘ : ๔๘-๕๐) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอน หน่วย " โรงเรียนประถมศึกษา " โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า เมื่อเรียนแล้วทั้งสองกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมชาติ ต่างก็มีพัฒนาขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ

๑๑ และหลังจากการเรียนรู้แล้วทั้งสองกลุ่มมีสัมฤทธิ์ผลไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ

๑๕

สุภาพรรณ พวงจันเพชร (สุภาพรรณ พวงจันเพชร ๒๕๒๐ : ๔๔) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรม หน่วย " คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย " โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมคา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลของการวิจัยปรากฏว่า คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในการสอบหลังสอนครั้งแรกไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๑๕

วิไลวรรณ สันถะโกมล (วิไลวรรณ สันถะโกมล ๒๕๒๑ : ๔๕) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทย เรื่อง " ลิลิตละเืองพ่าย " โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลปรากฏว่า การสอนวรรณคดีไทยเรื่องลิลิตละเืองพ่ายด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผลการเรียนวิชาวรรณคดีไทยของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๑๐ แต่คะแนนสัมฤทธิ์ผลหลังการเรียนวรรณคดีไทยของนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๑๕

มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร ๒๕๒๑ : ๕๖) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมคา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ " ผลปรากฏว่าการเรียนวิชาเรขาคณิตด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้ผลสูงกว่าการเรียนวิชาเรขาคณิตด้วยวิธีธรรมคา ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๑๐

เกริก วิดเลียม ไรท์ (Wright. 1971 : 7121-A) ได้ทำการศึกษาการทำงานของผู้นำ ๒ แบบ แบบที่ ๑ ยึดผู้นำเป็นจุดศูนย์กลาง แบบที่ ๒ ยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง ว่ามีผลต่อการทำงานของกลุ่ม ความพอใจของสมาชิกในกลุ่ม กับผลงานของกลุ่ม ผลปรากฏว่า ผู้นำทั้ง ๒ รูปแบบ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เจมส์ โจเซฟ เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบเดิมกับวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยได้ทำการศึกษากับ

นักศึกษาปีที่ ๑ ของมหาวิทยาลัยในรัฐอื่นเคียนวอ ผลจากการทดลองพบว่า ผลการทดสอบ ก่อนและหลังการสอนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทั้งสอง และพบว่า กลุ่มทดลองพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ และนักศึกษาทุกคนยินดีเข้าร่วมในกิจกรรม และต้องการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พอจะสรุปได้ว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีส่วนที่ช่วยให้เด็กเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่ได้วิจัยในระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยคิดว่าควรจะทดลองในระดับมัธยมศึกษา ในวิชาสังคมศึกษา เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะดีขึ้นหรือไม่

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

ได้มีผู้ให้ความหมายของทัศนคติ เจตคติ หรือเจตคติ ไว้หลายอย่าง เช่น

เชคคักกี โฆวาสินธุ์ (เชคคักกี โฆวาสินธุ์ ๒๕๔๐ : ๓๔) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม (Socialization) ซึ่งทัศนคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นได้ชัดในกรณีที่สิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

เคโซ ลวนานนท์ (เคโซ ลวนานนท์ ๒๕๔๒ : ๒๔) ได้ให้ความหมายว่าทัศนคติเป็นคุณลักษณะของบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นแรงจูงใจที่กำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในหน้าที่การงาน หรืออาชีพของตน

สมศักดิ์ สินธุเวชชัย (สมศักดิ์ สินธุเวชชัย ๒๕๔๖ : ๑๑) ได้ให้ความหมายว่าทัศนคติหมายถึง ท่าที ความคิดเห็น ความรู้สึกเช่นเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ภายหลังจากการที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น พฤติกรรมเช่นนี้ไม่อาจสามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตและวัดได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งนั้น โดย

อาจแสดงให้เห็นได้ในลักษณะ

ก. ทักษะเชิงนิมิต เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

ข. ทักษะเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับทักษะเชิงนิมิต เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม

ค. ทักษะที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งทักษะเชิงนิมิต และทักษะเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉยๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด เป็นต้น

๑. ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ ๒๕๒๐ : ๑) กล่าวว่าทักษะเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่นๆ รวมทั้งท่าทีที่บ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

๒. ครูฑ (Cruze. 1974 : 187-188) ได้ให้ความหมายของทักษะว่า หมายถึง ความเอนเอียง ความรู้สึกของจิตใจที่คนเราได้รับ

๓. ออลพอร์ต (Allport. 1935 : 418) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทักษะไว้ว่าเป็นลักษณะความพร้อมทางจิตใจ ตลอดจนประสบการณ์ที่จะกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรม และกำหนดทิศทางของพฤติกรรมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง และการสร้างทักษะได้แก่เด็กนั้นการเรียนรู้มีส่วนช่วยได้มาก เพราะทักษะของเด็กได้มาจากประสบการณ์ต่างๆ เมื่อสถานการณ์ต่างๆ ได้รับความสำเร็จ ทักษะจะค่อยๆ ก่อตัวขึ้น

องค์ประกอบของทักษะ ทักษะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ ๒๕๒๐ : ๓)

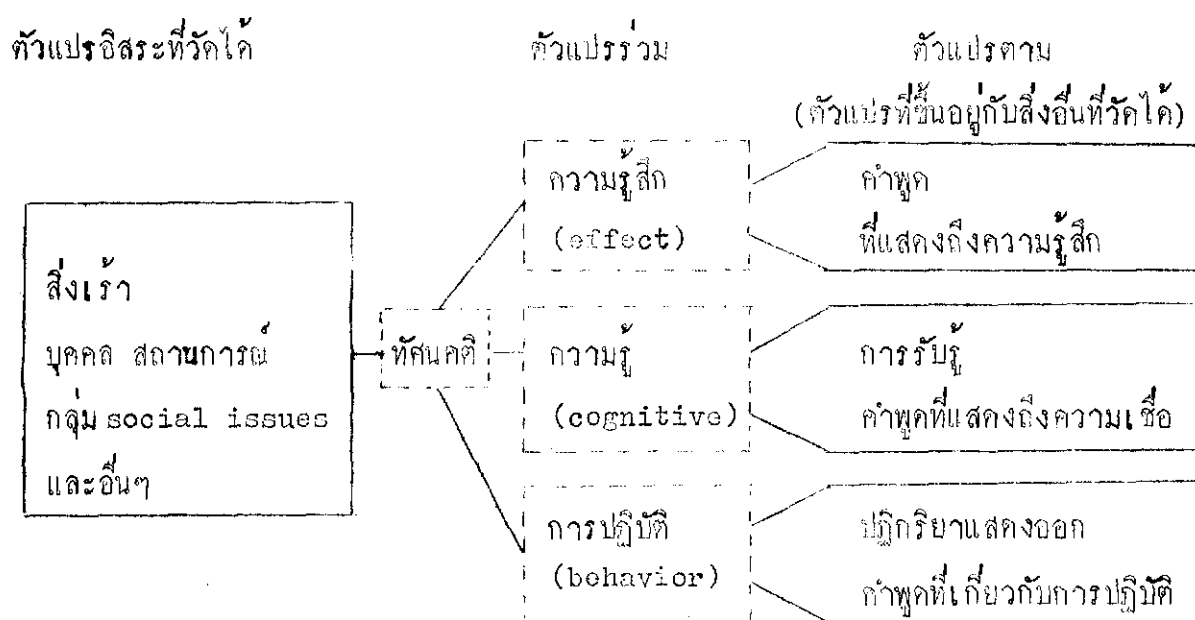
๑. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความคิด ความคิดนี้จะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

๒. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งเป็นตัวเร้าความคิดให้บุคคลแสดงความรู้สึก

ออกมา ซึ่งจะออกมาในจำนวนหรือรอบ

๓. องค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component)
เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติหรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติ หรือมี
ปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

แผนภูมิองค์ประกอบของทัศนคติ

(Triandis. 1971 : 3)

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เซอร์เบอร์ท ซี เกลแมน (Gelman. อ้างอิงจากหนังสือ โลกสูง ๒๕๑๔ :

๙) อธิบายการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ภายใต้กระบวนการดังนี้

๑. การยินยอม (Compliance) คือการยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพื่อให้เขาปฏิบัติต่อตัวในทางที่ตนต้องการ หรือพอใจ

๒. การเลียนแบบ (Identification) คือการแสดงพฤติกรรม เพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคม หรือเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อจะมีสัมพันธภาพอันดีกับคนอื่น

๓. รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของบุคคลเอง (Internalization)

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทูชีฟ อ่อนโคทสูง (ทูชีฟ อ่อนโคทสูง ๒๕๑๔ : ๗ อ้างอิงมาจาก Triandis. ๑๙๗๑ : ๓) กล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงว่า

๑. ได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
๒. ได้รับประสบการณ์ตรง หรือความกระทบกระเทือนใจ
๓. ถูกบังคับให้ปฏิบัติไม่ตรงกับทัศนคติของตน
๔. การศึกษาทางจิตใจเพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกตั้งขึ้น
๕. เปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่

ประโยชน์ของทัศนคติ (The Functions of Attitudes)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ ๒๕๒๐ : ๔) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติไว้ดังนี้

๑. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว โดยการจัดรูป หรือจัดระบบสิ่งของต่างๆที่อยู่รอบตัวเขา
๒. ช่วยให้มีค่านิยมติดตนเอง โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่างซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา
๓. ช่วยให้การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิริยาโต้ตอบ หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้นส่วนมากจะหาในสิ่งที่น่าความพอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
๔. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าทัศนคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

จากความหมายดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึงความรู้สึที่มีต่อสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งแสดงออกมาในรูปความพอใจ เห็นด้วย สนับสนุน เรียกว่าทัศนคติเชิงนิมิต ถ้าแสดงออกในรูปไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี เรียกว่า ทัศนคติเชิงลบ หรือแสดงออกในลักษณะกลางๆ เช่น รู้สึกเฉยๆ เรียกว่าทัศนคติที่เป็นกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษานั้น เนื่องจากไม่มีผู้ใดทำไว้คงมีแต่ ทัศนคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ ทัศนคติต่อวิชาแผนที่ ทัศนคติต่อวิชาภาษาไทย ทัศนคติต่อวิชา คณิตศาสตร์ เป็นต้น

ชัยพร วงศ์วรรณ (ชัยพร วงศ์วรรณ ๒๕๒๑ : ๔๔) ได้ทำการวิจัย เรื่อง " การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓ โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ " ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่ม ควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องเหตุการณ์สำคัญต่างๆในสมัย รัตนโกสินทร์ สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ นักเรียน กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มควบคุม ส่วนทัศนคตินั้น นักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อวิชาประวัติศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

สุนันทา ลัมอารีย์ (สุนันทา ลัมอารีย์ ๒๕๒๑ : ๕๔) ได้ทำการวิจัย เรื่อง " การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยการใ้บทเรียน โมดูลกับการสอนปกติ " ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใ้บทเรียนโมดูล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ ส่วนทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่เรียนโดยใ้บทเรียนโมดูล กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ ปรากฏว่านักเรียนที่เรียน โดยใ้บทเรียนโมดูลมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดย วิธีสอนปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อศนีย์ ศรีสุข (อศนีย์ ศรีสุข ๒๕๖๑ : ๓๐-๓๑) ได้ทำการศึกษาทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิ่งแวดล้อม ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ผลปรากฏว่า ทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ภายหลังการสอนของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ฐาติ นานแสง (ฐาติ นานแสง ๒๕๖๑ : ๔๓) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับ ป.๓.๓ เรื่อง " ราชศัพท์ และคำสุภาพ " โดยใช้หน่วยการเรียนการสอนกับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ ส่วนทัศนคติกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีทัศนคติสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ และทั้งสองกลุ่มมีความเจริญงอกงามด้านทัศนคติเท่าเทียมกัน

อดุลย์ เพียรเสมอ (อดุลย์ เพียรเสมอ ๒๕๖๒ : ๔๓) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องการเข้าใจแผนที่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม.๑) โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ " ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความเข้าใจแผนที่ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งเรียนโดยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนทัศนคติคือเนื้อหาวิชาแผนที่ของกลุ่มทดลองซึ่งเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

วิเชียร คำจันทร์ (วิเชียร คำจันทร์ ๒๕๖๒ : ๕๔) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม.๑) โดยใช้การสอนแบบศูนย์การเรียนและการสอนแบบปกติ " ผลของการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบศูนย์การเรียน กับนักเรียนที่เรียนจาก

การสอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทั้งสองกลุ่ม ส่วนเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบศูนย์การเรียนกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน

สมบูรณ์ ใจกลางอุก / (สมบูรณ์ ใจกลางอุก ๒๕๖๓ : ๕๖) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การทดลองการสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม.๑) เรื่องประชากรศึกษา โดยใช้ใบหัดเรียนโมดูลและการสอนปกติ " ผลของการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนทัศนคติต่อวิชาประชากรศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

เกี่ยวกับการสอนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อทัศนคติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น พิชรี เอี่ยมทัศน์ (พิชรี เอี่ยมทัศน์ ๒๕๖๔ : ๑) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอน วิชาคณิตศาสตร์หน่วย " ร้อยละ " โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ผลของการวิจัยปรากฏว่า จากการทดสอบหลังสอน ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีนัยสำคัญ แต่จากการทดสอบหลังสอน ๑ เดือน ผลปรากฏว่า ความแตกต่างของสัมฤทธิ์ผลในการเรียนระหว่างนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีนัยสำคัญ ทางด้านทัศนคติต่อคณิตศาสตร์และทัศนคติค่านิยมของนักเรียน กลุ่มที่สอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนพัฒนาการทางด้านคณิตศาสตร์และทัศนคติค่านิยมของนักเรียนกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนแบบธรรมชาติไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๑

จากงานวิจัยเรื่องทัศนคติต่อวิชาต่าง ๆ นั้นพบว่า ทัศนคติมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าควรจะทดลองทำการวิจัยกับวิชาสังคมศึกษาบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้นนับว่ามีประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนมาก ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เกี่ยวกับการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่ามีทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการสอนแบบปกติ ซึ่งในการทดลองนั้นส่วนใหญ่เป็นการทดลองในระดับประถมศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า จะได้ทำการทดลองในระดับมัธยมศึกษาบ้าง *ส่วนทัศนคติต่อวิชาที่เรียนนี้ จากผลการวิจัยปรากฏว่า วิธีสอน แบบใหม่ส่วนมากช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน สำหรับทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษานั้นการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ยังไม่พบว่า มีผู้ใดได้ทำการวิจัยไว้ ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าควรมีการทดลองดูว่าการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาหรือไม่

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

๑. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
๒. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น
๓. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน
๔. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศี้นขึ้นจริงหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๒๔ จำนวน ๔๐ คน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มทดลอง จำนวน ๔๐ คน สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
๒. กลุ่มควบคุม จำนวน ๔๐ คน สอนโดยวิธีบรรยาย อภิปราย ชักถาม

และสรุป

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างกระทำดังนี้

๑. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกห้องเรียนจาก ๕ ห้องเรียน เอามาเพียง ๒ ห้องเรียน
๒. จับสลากเพื่อเลือกเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ได้แก่

๑. แผนการสอนแบบวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

๓. แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

๑. แผนการสอนแบบวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

๑.๑ ศึกษาวิชาพลศึกษาในการเรียนการสอน (Group Dynamics in Education Settings)

๑.๒ ศึกษาทฤษฎีและแนวปฏิบัติเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ของ ทิศนา ขัมมณี (ทิศนา ขัมมณี ๒๕๒๒ : ๑-๒๔๔) และจากหนังสือเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์อื่นๆ

๑.๓ ศึกษาหลักสูตรและแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เพื่อเลือกเนื้อหา และทำแผนการสอนแบบวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

๑.๔ นำแผนการสอนแบบวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มที่ใช้ทดลอง เพื่อดูข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุง

๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

๒.๑ ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา จากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพริตกุล (ชวาล แพริตกุล ๒๕๒๒ : ๑-๔๐๓) และหนังสือเทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ ๒๕๒๓ : ๑-๑๕๕)

๒.๒ ทำการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๒.๓ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๕ ตัวเลือก จำนวน ๔๐ ข้อ

๒.๔ นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนโรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เรียนบทเรียนนี้มาแล้ว จำนวน ๑๐๐ คน

๒.๕ นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกให้ ๑ คะแนน ข้อที่ตอบผิด ข้อที่ไม่ได้ทำหรือข้อที่ตอบมากกว่าหนึ่งตัวเลือกให้ ๐ เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

๒.๖ นำผลจากการตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบ มาหาค่าความยาก (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค ๒๗% เพื่อหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก โดยเปิดจากตารางสำเร็จรูปของ จุง เทห์ ฟาน (Fan. 1952 : 6-32) แล้วเลือกเฉพาะข้อทดสอบที่มีค่าความยากระหว่าง .๒๐ - .๘๐ และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .๒๐ ขึ้นไป

๒.๗ นำข้อทดสอบที่เลือกไว้จากข้อ ๒.๖ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธี KR 20 (Kuder-Richardson 20)

๓. แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

๓.๑ ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามทัศนคติจากหนังสือ ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย ของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ ๒๕๒๐ : ๑-๑๔๓)

๓.๒ สร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย แล้วนำไปให้ คร. วิจิตร สิ้นสิริ ผู้เชี่ยวชาญวิชาสังคมศึกษา และให้ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

๓.๓ นำแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ไปทดลองกับนักเรียนโรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๑๐๐ คน

๓.๔ นำแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษามาตรวจให้คะแนน ถ้าข้อความนั้นไปในทางบวก (Positive) ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	๕	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	๔	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	๓	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	๒	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	๑	คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นไปในทางลบ (Negative) ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	๑	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	๒	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	๓	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	๔	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	๕	คะแนน

๓.๕ นำผลจากการตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามมาหาค่าอำนาจ
จำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t -test โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มสูง ๒๕% และกลุ่มต่ำ ๒๕%
แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง คือมีค่า t มากกว่าหรือเท่ากับ ๑.๙๕

๓.๖ หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -
Coefficient) ของ Cronbach

การดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ
Randomized control-group pretest posttest design (เชิดศักดิ์
โฆวาสินธุ์ ๒๕๒๒ : ๑๖๗)

ตาราง ๑ แผนการวิจัย

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R E	T_{E1}	X	T_{E2}
R C	T_{C1}	$\sim X$	T_{C2}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

X	แผนการจัดกระทำ
~X	แผนไม่มีการจัดกระทำ
E	แผนกลุ่มทดลอง
C	แผนกลุ่มควบคุม
T ₁	แผนการสอบก่อนทำการทดลอง
T ₂	แผนการสอบหลังทำการทดลอง
R	แผนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

วิธีดำเนินการทดลอง

๑. ทำการทดสอบก่อนเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

๒. กลุ่มทดลองทำการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามปกติ ทำการสอนกลุ่มละ ๒๑ คาบ

๓. ทำการทดสอบหลังจากการทดลองเสร็จ โดยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test สำหรับ Independent Sample

๒. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test สำหรับ Independent Sample

๓. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนทำการทดลองและหลังทำการทดลอง โดยใช้ t-test สำหรับ Dependent Sample

๔. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา ก่อนทำการทดลอง และ
หลังทำการทดลอง โดยใช้ t-test สำหรับ Dependent Sample

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สถิติพื้นฐาน

๑.๑ หากค่าคะแนนเฉลี่ย จำนวนจากสูตร (อังกฤษ สายยศ ๒๕๒๓ : ๑๔)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทนคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่ม

๑.๒ หากค่าความแปรปรวนของคะแนน จำนวนจากสูตร

(อังกฤษ สายยศ ๒๕๒๓ : ๓๖)

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 แทนความแปรปรวนของคะแนน

$\sum x$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่ม

๒. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
 จำนวนจากสูตร KR-20 (ชูศรี วงศ์รัตนะ ๒๕๒๓ : ๔๖)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum p_i q_i}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ n แทนจำนวนข้อของแบบทดสอบ
 p_i แทนสัดส่วนของคนที่ทำถูกในแต่ละข้อ
 q_i แทนสัดส่วนของคนที่ทำผิดในแต่ละข้อ
 s_t^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

๓. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา X
 จำนวนจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ ๒๕๒๓ : ๔๘)

$$\mathcal{L} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ $\mathcal{L}$ แทนสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทนจำนวนข้อ
 s_i^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 s_t^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนรวม

๔. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา
 จำนวนจากสูตร (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ ๒๕๒๓ : ๑๓๕)

$$t = \frac{\bar{X}_d - \bar{X}_n}{\sqrt{\frac{s_d^2}{N_d} + \frac{s_n^2}{N_n}}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_s$	แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_t$	แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มต่ำ
	S_s^2	แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มสูง
	S_t^2	แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มต่ำ
	N_s	แทนจำนวนคนในกลุ่มสูง
	N_t	แทนจำนวนคนในกลุ่มต่ำ

๔. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลต่าง ของการทดสอบก่อนทดลอง (Pretest) และการทดสอบหลังทดลอง (Posttest) ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง โดยใช้ **t-test** สำหรับ Independent Sample จำนวนจากสูตร (อังกฤษ สายยศ ๒๕๒๓ : ๘๑)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}, \quad df = \frac{\left\{ \frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right\}^2}{\frac{\left\{ \frac{S_1^2}{n_1} \right\}^2}{n_1 - 1} + \frac{\left\{ \frac{S_2^2}{n_2} \right\}^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทนค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนกลุ่มที่ ๑
	$\bar{X}_2$	แทนค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนกลุ่มที่ ๒
	S_1^2	แทนความแปรปรวนของคะแนนผลต่างก่อนและหลังทดลองของกลุ่มที่ ๑
	S_2^2	แทนความแปรปรวนของคะแนนผลต่างก่อนและหลังทดลองของกลุ่มที่ ๒
	n_1	แทนจำนวนคนของกลุ่มที่ ๑
	n_2	แทนจำนวนคนของกลุ่มที่ ๒

๖. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มทดลอง
คำนวณจากสูตร (ฐศรี วงศ์รัตนะ ๒๕๒๓ : ๘๗)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}, df = n - 1$$

เมื่อ D แทนความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
n แทนจำนวนคู่

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อเพื่อแปลความหมายให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
D	แทน	ผลต่างของคะแนน
df	แทน	ความเป็นอิสระที่คะแนนจะเปลี่ยนแปลงไป
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำตามลำดับดังนี้

๑. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง
๒. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง
๓. เปรียบเทียบคะแนนผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
๔. เปรียบเทียบคะแนนของผลต่างของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุม

๑. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง

ตาราง ๒ การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนเรียน	๕๐	๓๒.๕๒๕			
หลังเรียน	๕๐	๔๑.๒๔๕			
กลุ่มทดลอง			๓๒๖	๓๓๐๖	๑๒.๖๓๔ **

**

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตาราง ๒ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตามสมมติฐานข้อที่ ๑

๒. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง

ตาราง ๓ การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของ พลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	๕๐	๔๔.๑	๒๔๔	๓๔๐๐	๗.๕๓๕๐ **
หลังเรียน	๕๐	๕๕.๒			

**

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตาราง ๓ แสดงว่าทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของ พลเมืองในสังคมไทย ของนักเรียน ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีส่วนทำให้ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย สูงขึ้น ตามสมมติฐานข้อที่ ๒

๓. เปรียบเทียบคะแนนผลต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนการเรียน และหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง ๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนการเรียน และหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{D}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	๔๐	๔.๑๕	๑๖.๖๔	๒.๑๓๘๒ *
กลุ่มควบคุม	๔๐	๖.๙๓	๑๔.๖๖	

*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตาราง ๔ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงขึ้น

๔. เปรียบเทียบคะแนนผลต่างของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง ๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{D}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	๔๐	๓.๑	๓๕.๔๓	๔.๖๐๖ **
กลุ่มควบคุม	๔๐	๓.๔๕	๑๔.๔๓	

**

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตาราง ๕ แสดงว่าทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีส่วนทำให้ทัศนคติต่อ วิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทยของกลุ่มทดลองสูงขึ้น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งได้สรุปผลของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน จากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

๒. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน จากการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

๓. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

๔. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

๑. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

๒. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น

๓. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

๔. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

๑. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา ๒๕๒๔ จำนวน ๔๐ คน แบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง กลุ่มละ ๒๐ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

๒.๑ ชุดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เป็นชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

๒.๒ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นข้อสอบปรนัย ชนิด ๕ ตัวเลือก จำนวน ๒๐ ข้อ มีความเชื่อมั่น ๐.๖๗๐๖

๒.๓ แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน ๒๕ ข้อ มีความเชื่อมั่น ๐.๗๔๐๗

๓. การดำเนินการทดลอง

๓.๑ ทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

๓.๒ ดำเนินการทดลอง ให้กลุ่มทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีบรรยาย อภิปราย ชักถาม และสรุป

๓.๓ ทดสอบภายหลังการเรียน ให้นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำการทดสอบหลังการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t -test สำหรับ Dependent Sample
๒. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t -test สำหรับ Dependent Sample
๓. เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test สำหรับ Independent Sample
๔. เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ระหว่างก่อนการเรียนและหลังการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test สำหรับ Independent Sample

สรุปผลการทดลอง

๑. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทำการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
- * ๒. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าก่อนทำการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
๓. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕
๔. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

อภิปรายผล

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดลองปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง เปรียบเทียบกันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจากการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง ซึ่งสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้นสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอนโดยวิธีที่ใช้สอนจริงในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทนา ภาคบังกช (ฉันทนา ภาคบังกช ๒๕๑๔ : จ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนสังคมศึกษาหน่วย " วันสำคัญของชาติ " ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เสริมศิริ เมนะเสวต (เสริมศิริ เมนะเสวต ๒๕๑๔ : ๔๔ - ๕๐) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอน หน่วย " โรงเรียนประถมศึกษา " โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และ มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร ๒๕๑๑ : ๕๖) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เหตุผลที่ทำให้ผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า

๑.๑ การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการสอนใหม่ที่แตกต่างไปจากวิธีการสอนเดิมที่นักเรียนได้เคยเรียนมา ซึ่งการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

๑.๒ การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีกิจกรรมการสอนหลายแบบ เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง ซึ่งทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน

๑.๓ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่น คือ อยากรู้ อยากเห็น อยากร่วมกิจกรรม และอยากแสดงออก

๑.๔ นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าตอบด้วยตนเอง การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พยายามค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งทำให้นักเรียนจดจำได้ดีกว่าการบอกเล่าจากผู้อื่น

จากเหตุผลดังกล่าวแล้ว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

๒. ทศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา จากการทดสอบปรากฏว่าทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบกับระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น คะแนนจากแบบสอบถามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจากการเปรียบเทียบคะแนนแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรีย์ เอี่ยมทัศน์ (พัชรีย์ เอี่ยมทัศน์ ๒๕๑๔ : ๙) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย " ร้อยละ " โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เหตุผลที่ทำให้ผลของการวิจัยในครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นเพราะว่า

๒.๑ การเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ผู้เรียนเรียนโดยไม่ต้องมีการวิตกกังวล ดังนั้นผู้เรียนจึงเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

๒.๒ เป็นการเรียนที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง โดยใช้หลักการวิเคราะห์พฤติกรรมที่นักเรียนประสบอยู่

๒.๓ เป็นการเรียนที่ประกอบกิจกรรมเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนจะได้แสดงความสามารถออกมาเพื่อให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ

และจากการสอนนักเรียนในกลุ่มทดลอง ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังคงต้องการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก แสดงว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน ที่จะต้องทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน (สมศักดิ์ สิมบุร เวชอยู่ ๒๕๒๒ : ๑๑)

จากเหตุผลดังกล่าวแล้ว ทำให้ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าการเรียนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนจริงในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑.๑ ครู - อาจารย์ ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ควรนำเอาวิธีสอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยพัฒนาสติปัญญาทัศนคติ และช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ในอันที่จะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม

๑.๒ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้คณะครู - อาจารย์ ในโรงเรียนได้นำวิธีสอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๑.๓ สถาบันผู้ผลิตครู - อาจารย์ ควรเผยแพร่ความรู้เรื่องกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แก่ผู้เป็นครู - อาจารย์ และผู้ที่จะเป็นครู - อาจารย์ในอนาคต ในอันที่จะนำไปใช้กับตนเองและใช้ในการประกอบอาชีพ

๑.๔ ศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษาต่างๆ ควรให้การอบรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แก่คณะครู - อาจารย์ในเขตที่รับผิดชอบ เพื่อนำวิธีการไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรจะมีการศึกษาในเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบอื่นๆ เพื่อจะให้ได้รู้ว่าวิธีการสอนใดเหมาะสมกับเนื้อหา

๒.๒ ควรจะมีการศึกษาการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในเนื้อหาอื่น และระดับอื่น รวมทั้งวิชาอื่นๆบ้าง

๒.๓ ควรจะมีการศึกษาการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ในช่วงเวลาที่แตกต่างออกไป เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชา สังคมศึกษา

ข้อจำกัด

๑. ปัญหาที่พบ ในการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น ในระยะแรกนักเรียน อาจจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะนักเรียนยังไม่เข้าใจวิธีการเรียน ในระยะต่อมาเมื่อนักเรียนเข้าใจวิธีการเรียนแล้ว ปัญหาเหล่านั้นก็จะหมดไป

๒. การนำเอาแผนการสอนไปใช้

๒.๑ แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น กิจกรรม บางอย่างนักเรียนอาจจะไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกิจกรรมนั้นมีผล กระทบกระเทือนต่อจิตใจนักเรียน ตัวอย่างเช่น กิจกรรมเรื่องสุนัขแม่ลูกอ่อน นักเรียน ไม่เต็มใจแสดงบทบาทสมมติ ดังนั้นถ้าท่านผู้สนใจจะนำกิจกรรมเหล่านี้ไปใช้จึงควรเปลี่ยนจาก สุนัข เป็นอย่างอื่น เช่น แมว กระต่าย หรืออื่นๆ เป็นต้น ตามความเหมาะสมของท้องถิ่นนั้นๆ

๒.๒ ผู้ที่จะนำแผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ ควรศึกษา ความมุ่งหมาย และแผนการสอนอย่างละเอียดก่อนที่จะนำไปสอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การต่างประเทศ, กระทรวง สำนักข่าวสารทูต ญี่ปุ่นปัจจุบัน ม.ป.ท. ๒๕๑๕, ๑๒๑ หน้า
 โกวิท วรรณพิพัฒน์ " การคิดเป็น " เอื้องฟ้า ๑ : ๒ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๒๓
 จันทิกา ลิมปิเจริญ กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน เคอะบิสซิเนสเพรส ๒๕๒๒,
 ๑๐๑ หน้า
- ฉันทนา ภาคมงคล การสอนสังคมศึกษาเรื่อง " หน่วยวันสำคัญของชาติ " ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๘,
 ๑๖๔ หน้า อักสำเนา
- ชาวล แพรัตกุล เทคนิคการเขียนข้อสอบ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๐, ๔๐๙ หน้า
 ชัยพร วงศ์วรรณ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๒๑, ๕๕ หน้า อักสำเนา
- ชูชาติ นาสแสง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยระดับ ป.๑๓.๑ เรื่อง
ราชาศัพท์และคำสุภาพ โดยใช้หน่วยการสอนกับการสอนตามปกติ วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๒๑, ๕๖ หน้า อักสำเนา
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง ทัศนคติต่อการสอบสัมภาษณ์ ๒๕๑๘, ๓๒ หน้า อักสำเนา
- ชูศรี วงศ์ธนะ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ ๒๕๒๓, ๑๒๓ หน้า อักสำเนา
- _____ สถิติเพื่อการศึกษ ม.ป.ป., ๑๔๓ หน้า อักสำเนา
- เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ ๒๕๒๐, ๑๓๐ หน้า อักสำเนา
- _____ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ โอเคียนสโตร์ ๒๕๒๒, ๒๐๖ หน้า
- เคโซ สวานานนท์ ปทานุกรมจิตวิทยา โอเคียนสโตร์ ๒๕๑๒, ๓๔๔ หน้า
- ทองเรือน อมรชกุล กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน ๒๕๒๐, ๒๒๒ หน้า อักสำเนา

ทิสนา แชนมณี " กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หรือการทำงานเป็นกลุ่ม " คำบรรยายและ
อภิปรายเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ ๒๕๐๘, ๑๐๘ หน้า

กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ โรงพิมพ์บูรพาภิธานการพิมพ์ ๒๕๒๒,
๒๕๕ หน้า

ประนอม เจริญ แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา ๒๕๒๑, ๑๔๖ หน้า อักสำเนา
ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย ไทยวัฒนา
พานิช ๒๕๒๐, ๑๔๑ หน้า

ประมวล เสนาฤทธิ์ " ปัญหาการศึกษาไทยในอนาคต " ประชาศึกษา ๔ : ๑๖
มีนาคม ๒๕๑๕

ปัทมา เทพอัครพงศ์ การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๗, ๕๓ หน้า อักสำเนา

เปลื้อง ณ นคร " การปฏิรูปการศึกษา " วิทยาสาร ๔ : ๘ มีนาคม ๒๕๑๔

พนม ลีอารีย์ กลุ่มสัมพันธ์ กาฬสินธุ์ โรงพิมพ์จิตรภักการพิมพ์ ๒๕๒๒, ๑๑๖ หน้า

พัชรี เอี่ยมทัศน์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์หน่วย " ร้อยละ " โดยวิธี
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๖, ๑๖๕ หน้า อักสำเนา

มณฑา ชงอินเนตร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ วิทยานิพนธ์ ค.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๑, ๖๗ หน้า อักสำเนา

มนัส รัตนกลีภ ฅ ฎเกิด " สอนสังคมศึกษาวันละ ๕ นาที " ประชาศึกษา ๒๔ : ๗
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

เขาวพา เกษะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๗, ๒๕๑ หน้า อักสำเนา

เรวดี วงศ์พรหมเมฆ กระบวนการกลุ่ม โรงพิมพ์การพิมพ์ไชยวัฒน์ ๒๕๒๑, ๕๔ หน้า

วิเชียร คำจันทร์ การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
(ม.๑) โดยใช้การสอนแบบศูนย์การเรียนกับการสอนแบบปกติ ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๒๒, ๑๓๖ หน้า อัดสำเนา

วิไลวรรณ สันตะโกมล การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทยเรื่อง " ลิลิต
ตะเลงพ่าย " โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง
ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๒๑, ๕๓ หน้า อัดสำเนา

ศิริยุพา พูลสุวรรณ การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ ในชั้นประถม
ปีที่ ๒ ของนักศึกษาครู ป.กศ. ที่ผ่านการเรียนวิธีสอนวิทยาศาสตร์เบื้องต้น โดยวิธี
สถานการณ์จำลอง กับวิธีสอนตามปกติ ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๘, ๕๗ หน้า อัดสำเนา

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ คู่มือการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ๒๕๒๑, ๑๔๕ หน้า

สมบูรณ์ ใจกลางคุก การทดลองการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม.๑) เรื่อง
ประชากรศึกษา โดยใช้บทเรียนโมดูลและการสอนปกติ ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๒๓, ๖๐ หน้า อัดสำเนา

สมบูรณ์ ชิตพงศ์ เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา ๒๕๒๓,
๑๔๐ หน้า อัดสำเนา

สมศักดิ์ สินธุเวชอยู่ " การวัดเจตคติในวิชาคณิตศาสตร์ " มิตรภาพ ๑๓ : ๑๑ - ๑๕

กรกฎาคม ๒๕๒๒

ลีปนันท เกตุทัต " คำกล่าวเปิดการสัมมนาและการบรรยายนำสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับ
การศึกษา " สังคมศาสตร์กับการศึกษา ม.ป.ท. ๒๕๒๒, ๓๕๓ หน้า

สุนันทา ลัมอารีย์ การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
โดยการใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๒๑, ๓๖ หน้า อัดสำเนา

- สุภาพรณ พวงจันทเพร การเปรียบเทียบการสอนวิชาศีลธรรม หน่วย " คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย " โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๐, ๕๐ หน้า อักษรย่อ เสริมศิริ เมนะเศวต การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอน หน่วย " โรงเรียนประถมศึกษา " โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๙, ๕๗ หน้า อักษรย่อ
- หุจย จำปาเทศ " วิชากลุ่มสัมพันธ์ " กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ บุรพาศิลป์ การพิมพ์ ๒๕๒๒, ๒๔๙ หน้า
- อดุลย์ เพียรเสมอ การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องการเข้าใจแผนที่ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม.๑) โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๒๒, ๕๒ หน้า อักษรย่อ
- อังคณา สายยศ วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย ๒๕๒๓, ๑๔๓ หน้า อักษรย่อ
- อัศนี ศรีสุข การศึกษาค้นคว้าในการอนุรักษ์ธรรมชาติและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม ค่ายบพเวียนสำโรงรูป ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๒๑, ๓๔ หน้า อักษรย่อ
- Allport, Gadon W. " Attitude " in C. Murchison ed. , Handbook of Social Psychology. Clark University Press, 1935. 1226 p.
- Bonner, Hubert. Group Dynamics : Principles and Application. New York, The Ronald Press Company, 1959. 531 p.
- Cartwright, Dorwin. and Zander, Alwin. Group Dynamics. 3rd. ed. , New York, Harper and Row Publishers, 1960. 342 p.
- Cruze, Wendell W. Educational Psychology. The Ronald Press Company, New York, 1942. 572 p.

- Fan, Chung Teh. Item Analysis Table. New Jersey, Education Testing Service, Princeton, 1952. 32 p.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd. ed. , New York, McGraw - Hill, 1973. 681 p.
- Grim, Paul R. and Michealis, John U. Student Teacher in the Secondary School. 2nd. ed. , New York, Prentice - Hall, 1954. 484 p.
- Gulley, Hallbert E. Discussion Conference and Group Process. New York, Holt Rinehart and Winston Inc. , 1960. 388 p.
- Lex, James Joseph. " Attitude Change of Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics " , Dissertation Abstracts. 33 : 6093 - A , May, 1973.
- Loeser, L. H. " Some Aspects of Group Dynamics " , International Journal of Group Psychotherapy. 1 : 5 - 19 , 1957.
- Wright, David William. " A Comparative Study of two Leadership Styles in Good - Bound Group Discussion " , Dissertation Abstracts. 12 : 7121 - A , June , 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง ๑ แสดงค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน (Δ) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ
๑	.๔๘	.๕๘	๑๓.๒	๒๑	.๕๕	.๕๖	๑๒.๑
๒	.๖๕	.๔๑	๑๑.๒	๒๒	.๕๑	.๓๑	๑๓.๕
๓	.๕๒	.๓๗	๑๒.๘	๒๓	.๓๕	.๒๐	๑๔.๖
๔	.๕๖	.๕๑	๑๒.๔	๒๔	.๓๓	.๒๕	๑๔.๘
๕	.๗๗	.๔๔	๑๐.๐	๒๕	.๔๔	.๒๔	๑๓.๖
๖	.๔๓	.๒๗	๑๓.๗	๒๖	.๕๕	.๕๖	๑๒.๑
๗	.๓๓	.๒๕	๑๔.๘	๒๗	.๕๒	.๓๐	๑๒.๘
๘	.๖๒	.๕๐	๑๑.๗	๒๘	.๔๐	.๒๒	๑๔.๐
๙	.๖๓	.๔๐	๑๑.๖	๒๙	.๕๖	.๕๐	๑๒.๔
๑๐	.๕๘	.๒๑	๑๕.๔	๓๐	.๕๕	.๕๖	๑๒.๑
๑๑	.๗๐	.๔๘	๑๐.๕	๓๑	.๓๘	.๓๖	๑๔.๒
๑๒	.๓๕	.๒๑	๑๔.๕	๓๒	.๔๘	.๓๗	๑๓.๒
๑๓	.๗๗	.๔๔	๑๐.๐	๓๓	.๔๐	.๓๕	๑๔.๐
๑๔	.๖๕	.๕๘	๑๑.๐	๓๔	.๖๘	.๔๑	๑๑.๒
๑๕	.๗๖	.๔๗	๑๐.๒	๓๕	.๗๐	.๓๘	๑๐.๕
๑๖	.๕๖	.๓๘	๑๒.๔	๓๖	.๓๒	.๗๒	๑๔.๘
๑๗	.๔๓	.๖๕	๑๒.๗	๓๗	.๕๒	.๔๔	๑๒.๘
๑๘	.๖๔	.๖๔	๑๑.๖	๓๘	.๔๖	.๓๔	๑๓.๔
๑๙	.๗๖	.๔๗	๑๐.๒	๓๙	.๕๖	.๓๘	๑๒.๔
๒๐	.๔๑	.๓๑	๑๓.๕	๔๐	.๓๘	.๓๖	๑๔.๒

ຕາຕະລາງ ໑ (ຄອ)

ໜ້າທີ່	p	r	△	ໜ້າທີ່	p	r	△
໔໑	.໖໒	.໓໔	໑໐.໑	໔໑	.໒໔	.໕໔	໑໑.໐
໔໒	.໕໔	.໔໒	໑໒.໒	໔໒	.໔໒	.໔໔	໑໒.໔
໔໓	.໕໔	.໔໒	໑໒.໑	໔໓	.໔໔	.໒໔	໑໓.໕
໔໔	.໓໔	.໒໒	໑໔.໑	໔໔	.໔໒	.໓໔	໑໓.໔
໔໕	.໖໒	.໓໔	໑໐.໒	໔໕	.໔໒	.໔໒	໑໒.໔
໔໖	.໓໔	.໒໒	໑໔.໑	໔໖	.໔໒	.໓໔	໑໓.໔
໔໗	.໖໒	.໔໔	໑໐.໖	໔໗	.໒໔	.໓໒	໑໑.໒
໔໘	.໔໒	.໕໔	໑໓.໖	໔໘	.໒໔	.໔໒	໑໑.໒
໔໙	.໔໒	.໓໔	໑໓.໔	໔໙	.໒໒	.໓໒	໑໑.໒
໕໐	.໒໒	.໓໒	໑໕.໖	໕໐	.໕໐	.໒໒	໑໓.໐

ตาราง ๒ แสดงค่าอ่านอาจารย์แนก (t) เป็นรายชื่อ ของแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชา
สังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		ค่าอ่านอาจารย์แนก (t)
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
๑	๔.๘๘	.๑๑	๔.๔๘	.๒๖	๓.๒๘
๒	๓.๘๘	๑.๖๔	๒.๙๒	๑.๓๓	๒.๖๖
๓	๔.๕๖	๑.๒๖	๓.๐	๑.๓๓	๔.๘๘
๔	๔.๖๔	.๓๒	๓.๖	๑.๑๙	๔.๒๖
๕	๓.๖๘	๑.๖๔	๒.๙๖	๑.๑๒	๒.๑๖
๖	๓.๓๖	.๖๖	๒.๕๖	๑.๐๙	๓.๐๖
๗	๔.๘๘	.๑๔	๓.๓๒	๑.๒๓	๖.๔๙
๘	๔.๓๖	.๔๑	๓.๒๔	.๙๔	๔.๘๑
๙	๔.๕๖	.๙๖	๓.๖๘	๑.๕๖	๒.๘๘
๑๐	๓.๘๘	๑.๕๖	๒.๔๘	๑.๐๙	๔.๑๙
๑๑	๔.๖๔	.๔๙	๓.๐๘	๑.๓๓	๕.๙๓
๑๒	๔.๘๘	.๓๔	๒.๙๖	.๖๘	๘.๕๑
๑๓	๔.๒๘	๑.๒๑	๓.๐๘	๑.๒๐	๓.๙๙
๑๔	๔.๖	.๔๒	๓.๒	.๙๕	๖.๔๙
๑๕	๔.๑๒	.๘๖	๓.๕๖	.๙๒	๒.๐๙
๑๖	๓.๘๘	๑.๕๖	๓.๐๘	๑.๔๖	๒.๓๐
๑๗	๔.๑๒	๑.๒๘	๓.๘	๑.๔๒	๒.๑๙
๑๘	๓.๖๔	๑.๙๔	๓.๐๘	.๙๙	๑.๒๘

ตาราง ๒ (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		ค่าอ่านจากจำแนก (t)
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2	
๑๙	๔.๑๖	๑.๑๔	๓.๑๒	๑.๓๖	๓.๒๘
๒๐	๔.๔๔	.๔๓	๓.๐๘	.๙๙	๕.๘๓
๒๑	๔.๐๘	๑.๘๓	๓.๐	.๙๒	๓.๒๕
๒๒	๔.๑๒	๑.๖๙	๒.๘	๑.๑๓	๓.๙๐
๒๓	๔.๖๘	.๒๓	๓.๔	๑.๒๕	๕.๒๖
๒๔	๔.๒	.๘๓	๒.๙๖	๑.๐๔	๔.๕๓
๒๕	๓.๔๔	๑.๓๔	๒.๘	๑.๒๕	๑.๙๘

ตาราง ๓ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา สอบก่อนการเรียน และสอบ
หลังการเรียน ของกลุ่มควบคุม

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
๑	๓๓	๔๓	๒	๒๑	๓๓	๔๑	๘
๒	๓๒	๔๑	๘	๒๒	๓๑	๓๖	๕
๓	๓๖	๔๖	๑๐	๒๓	๓๒	๔๓	๑๑
๔	๓๕	๔๕	๑๐	๒๔	๔๑	๔๖	๕
๕	๓๓	๔๖	๘	๒๕	๓๕	๓๕	๔
๖	๓๓	๓๕	๒	๒๖	๒๐	๒๕	๘
๗	๔๕	๔๕	๐	๒๗	๓๑	๔๕	๑๔
๘	๓๓	๔๔	๑๕	๒๘	๓๖	๓๐	-๖
๙	๔๑	๔๖	๕	๒๙	๔๐	๔๓	๓
๑๐	๓๖	๔๓	๑๑	๓๐	๒๖	๓๓	๗
๑๑	๓๑	๓๙	๘	๓๑	๓๐	๓๙	๙
๑๒	๓๖	๓๘	๒	๓๒	๓๘	๔๑	๓
๑๓	๓๘	๔๓	๕	๓๓	๒๗	๓๖	๙
๑๔	๔๕	๕๑	๖	๓๔	๓๑	๓๖	๕
๑๕	๓๕	๔๓	๑๒	๓๕	๓๓	๓๙	๖
๑๖	๒๙	๓๖	๗	๓๖	๓๔	๓๙	๕
๑๗	๓๑	๓๗	๖	๓๗	๓๑	๒๙	-๒
๑๘	๒๓	๓๔	๑๑	๓๘	๓๙	๓๘	-๑
๑๙	๔๒	๔๓	๑	๓๙	๓๑	๓๑	๐
๒๐	๓๓	๓๘	๕	๔๐	๓๙	๔๔	๕

ตาราง ๔ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา สอบก่อนการเรียน และสอบ
หลังการเรียน ของกลุ่มทดลอง

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
๑	๔๐	๕๐	๕	๒๑	๒๕	๓๕	๑๐
๒	๔๕	๕๐	๕	๒๒	๓๕	๔๓	๘
๓	๔๐	๔๗	๗	๒๓	๓๒	๔๑	๙
๔	๓๐	๓๙	๙	๒๔	๓๑	๔๔	๕
๕	๒๘	๓๔	๖	๒๕	๓๕	๔๕	๑๐
๖	๒๘	๓๖	๘	๒๖	๔๐	๔๔	๙
๗	๓๙	๔๖	๗	๒๗	๓๕	๔๕	๑๐
๘	๓๗	๔๓	๖	๒๘	๓๗	๓๕	๒
๙	๓๗	๔๘	๑๑	๒๙	๒๔	๒๙	๕
๑๐	๒๖	๓๙	๑๓	๓๐	๓๑	๓๔	๓
๑๑	๒๕	๓๘	๑๓	๓๑	๓๖	๓๙	๓
๑๒	๓๐	๔๘	๑๘	๓๒	๓๐	๓๐	๐
๑๓	๓๘	๓๙	๑	๓๓	๓๐	๔๐	๑๐
๑๔	๔๐	๔๙	๙	๓๔	๓๗	๔๖	๕
๑๕	๔๑	๕๑	๑๐	๓๕	๒๕	๔๑	๑๖
๑๖	๒๘	๓๙	๑๑	๓๖	๒๕	๓๖	๑๑
๑๗	๒๙	๔๓	๑๔	๓๗	๓๐	๓๙	๙
๑๘	๓๑	๓๙	๘	๓๘	๔๐	๔๕	๕
๑๙	๓๕	๔๐	๕	๓๙	๒๓	๓๕	๑๒
๒๐	๓๑	๓๙	๘	๔๐	๓๓	๔๓	๑๐

ตาราง ๕ คะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย
ก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มควบคุม

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
๑	๕๐	๕๐	๐	๒๑	๑๐๐	๕๗	-๓
๒	๘๐	๘๒	๒	๒๒	๖๖	๘๐	๑๔
๓	๖๕	๖๕	๐	๒๓	๘๐	๘๐	๐
๔	๘๔	๘๕	๑	๒๔	๘๒	๘๔	๒
๕	๖๐	๖๘	๘	๒๕	๕๑	๕๐	-๑
๖	๘๗	๕๗	๑๐	๒๖	๘๐	๘๕	๕
๗	๘๓	๘๓	๐	๒๗	๑๐๐	๑๐๕	๕
๘	๘๑	๘๖	๕	๒๘	๕๒	๕๘	๖
๙	๘๘	๙๘	๑๐	๒๙	๘๒	๕๐	๓
๑๐	๘๓	๘๗	๔	๓๐	๕๖	๑๐๐	๔๔
๑๑	๑๑๐	๑๑๑	๑	๓๑	๕๔	๕๕	๑
๑๒	๕๕	๑๐๓	๘	๓๒	๕๕	๑๐๓	๓
๑๓	๖๕	๖๗	๒	๓๓	๕๔	๕๘	๔
๑๔	๘๓	๕๖	๑๓	๓๔	๕๒	๕๒	๐
๑๕	๘๒	๘๔	๓	๓๕	๘๘	๕๕	๓
๑๖	๑๐๕	๑๐๕	๐	๓๖	๘๕	๕๒	๓
๑๗	๘๑	๘๓	๑	๓๗	๘๕	๕๕	๑๐
๑๘	๘๐	๘๕	๕	๓๘	๑๐๑	๑๐๑	๐
๑๙	๕๒	๑๐๒	๑๐	๓๙	๕๓	๕๓	๐
๒๐	๗๓	๗๖	๓	๔๐	๗๓	๗๕	๒

ตาราง ๖ คะแนนทัศนคติของวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย
ก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
๑	๗๘	๘๒	๑๔	๒๑	๘๕	๘๐	๕
๒	๘๗	๙๗	๑๐	๒๒	๙๑	๙๕	๔
๓	๙๗	๙๘	๑	๒๓	๙๘	๑๐๔	๖
๔	๘๘	๑๐๑	๑๓	๒๔	๗๘	๙๔	๑๖
๕	๙๔	๑๐๘	๑๔	๒๕	๙๗	๑๐๑	๔
๖	๙๖	๑๐๖	๑๐	๒๖	๙๘	๑๐๓	๕
๗	๙๓	๑๐๖	๘	๒๗	๙๒	๙๔	๒
๘	๙๑	๙๔	๔	๒๘	๙๓	๙๖	๓
๙	๙๐	๑๐๑	๑๑	๒๙	๘๔	๘๕	๑
๑๐	๙๙	๑๐๔	๒๕	๓๐	๘๑	๘๙	๘
๑๑	๙๐	๑๐๓	๑๓	๓๑	๗๑	๘๐	๙
๑๒	๘๙	๙๒	๓	๓๒	๘๕	๙๕	๑๐
๑๓	๑๐๒	๑๐๗	๕	๓๓	๗๖	๘๐	๔
๑๔	๘๒	๙๙	๑๗	๓๔	๘๐	๙๑	๑๑
๑๕	๘๒	๙๖	๑๐	๓๕	๘๐	๙๕	๑๕
๑๖	๗๘	๗๙	๐	๓๖	๘๐	๗๘	๒
๑๗	๙๘	๙๘	๐	๓๗	๘๐	๘๕	๕
๑๘	๙๒	๙๙	๗	๓๘	๘๕	๘๐	๕
๑๙	๑๐๔	๑๐๔	๐	๓๙	๙๗	๑๐๐	๓
๒๐	๑๑๑	๑๑๙	๘	๔๐	๗๒	๗๙	๗

ภาคผนวก ข

ชุดการสอน

แผนการสอนที่ ๑ เรื่องความสำคัญของพลเมืองในท้องถิ่น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถสรุปความสำคัญของพลเมืองในท้องถิ่นที่มีต่อประเทศได้
๒. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญของพลเมืองในท้องถิ่นในด้านการปกครองได้
๓. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญของพลเมืองในท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจได้
๔. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของพลเมืองในท้องถิ่นในด้านสังคมได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
๒. นักเรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๓. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของการเล่นเกมนี้และบอกวิธีการนำไปใช้ได้

แนวคิด - ทุกหน่วยของสังคมย่อมมีความสำคัญต่อประเทศชาติ

เนื้อเรื่อง

พลเมืองของประเทศจะจัดกระจายอยู่ตามท้องถิ่นทั่วประเทศ พลเมืองเหล่านี้มีความสำคัญต่อประเทศชาติทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ในด้านการเมืองการปกครอง พลเมืองในท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการเลือกผู้แทนราษฎร ซึ่งผู้แทนส่วนใหญ่มาจากท้องถิ่น

ในค่านสังคม พลเมืองในท้องถิ่นเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ ถ้าพลเมือง
มีคุณภาพดี คือมีการศึกษาดี มีความรักชาติบ้านเมือง ซ้ำกันเพียร รู้จักหน้าที่ของตน ก็จะมี
เป็นพลเมืองดีของชาติ

กิจกรรมการสอน

๑. ชี้นำ

๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ ๙ คน ให้อาจารย์เป็นผู้เล่นเกม ๕ คน
ผู้ประสานงาน ๑ คน และผู้สังเกตการณ์ ๑ คน

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนเล่นเกมต่อรูปสี่เหลี่ยม โดยมีข้อตกลงว่าขณะเล่นเกมจะไม่
ส่งสัญญาณใดๆ ต่อเพื่อนที่เล่นเกมด้วย แต่มีข้อแม้ว่านักเรียนสามารถให้ชิ้นส่วนที่ไม่ต้องการ
แก่เพื่อนได้

๒.๒ ให้นักเรียนลงมือเล่นเกมโดยใช้เวลา ๒๐ นาที

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำถาม

- ๓.๑.๑ ชิ้นส่วนแต่ละชิ้นมีความสำคัญหรือไม่
- ๓.๑.๒ พลเมืองในท้องถิ่นมีความสำคัญหรือไม่
- ๓.๑.๓ พลเมืองในท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร
- ๓.๑.๔ ในค่านการปกครองพลเมืองในท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร
- ๓.๑.๕ ในค่านเศรษฐกิจและสังคมพลเมืองในท้องถิ่นมีความสำคัญหรือไม่
- ๓.๑.๖ ถ้าพลเมืองในท้องถิ่นไม่เข้ารับการศึกษามัธยมศึกษา ประเทศชาติจะเป็น
อย่างไร
- ๓.๑.๗ การศึกษามีบทบาทอย่างไรต่อการพัฒนาประเทศ
- ๓.๑.๘ หน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นที่จะช่วยเหลือประเทศชาติได้อย่างไรบ้าง

๓.๒ ด้านมนุษยสัมพันธ์

- ๓.๒.๑ นักเรียนมีความรู้สึกละอย่างไรที่ได้เล่นเกมนี้
 ๓.๒.๒ นักเรียนคิดว่าเพื่อนในทีมเรียนใครสำคัญที่สุด
 ๓.๒.๓ การทำงานกลุ่มจะสำเร็จอย่างรวดเร็วต้องทำอย่างไร

๑๓๑

๓.๓ ด้านประยุกต์ใช้

- ๓.๓.๑ การเลือกเอาแต่ดีหรือไม่
 ๓.๓.๒ นักเรียนนำข้อคิดจากการเล่นเกมไปใช้ได้อย่างไร

๑๓๑

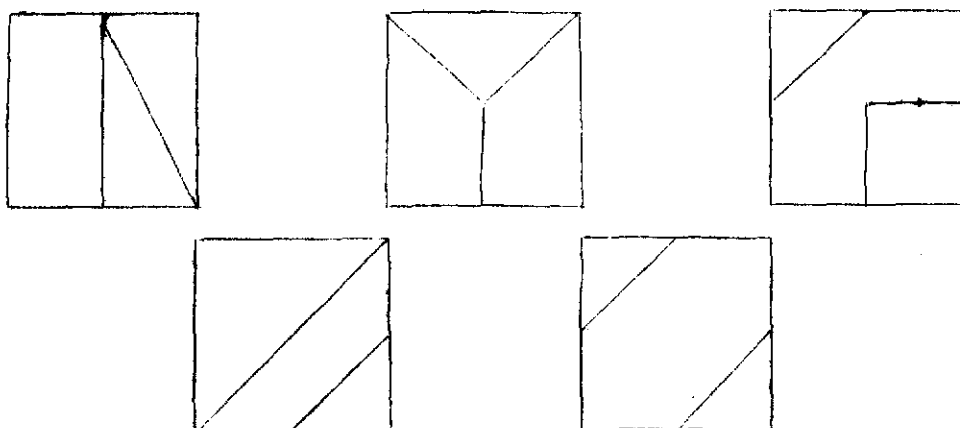
๔. ประเมินผล

๔.๑ ด้านเนื้อหา

- ๔.๑.๑ สังเกตจากการถามตอบของนักเรียน
 ๔.๑.๒ ท่าแบบฝึกหัด

๔.๒ ด้านมนุษยสัมพันธ์

- ๔.๒.๑ สังเกตจากการอภิปราย
 ๔.๒.๒ สังเกตจากการทำงานกลุ่ม

อุปกรณ์

แบบสังเกตการณ์

ขอให้ผู้สังเกตการณ์ สังเกตตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. บรรยากาศในกลุ่มเป็นอย่างไร
๒. สมาชิกปฏิบัติตามกติกาหรือไม่
๓. มีการช่วยเหลือกันหรือไม่
๔. พฤติกรรมของแต่ละกลุ่มขณะเล่นเกมเป็นอย่างไร
๕. อื่นๆ

แผนการสอนที่ ๒ เรื่องบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นในด้านการปกครอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๑๖๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นได้
๒. นักเรียนสามารถบอกรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้
๓. นักเรียนสามารถบอกหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมายได้
๔. นักเรียนสามารถบอกปัญหาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้
๕. นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนในท้องถิ่นได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนมีการร่วมมือกันเพื่อทำงาน
๒. เพื่อให้นักเรียนได้ทำงานอย่างมีแบบแผน
๓. เพื่อให้นักเรียนยอมรับความสามารถของผู้ร่วมงาน
๔. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดีในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด พลเมืองทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ

เนื้อเรื่อง

บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นในด้านการปกครอง

ก. ระดัษชาติ พลเมืองมีหน้าที่เลือกผู้แทนราษฎร และผู้แทนราษฎรประชุมกัน เลือกตั้งนายกรัฐมนตรีซึ่งไปจัดตั้งรัฐบาลขึ้นเพื่อทำหน้าที่บริหารประเทศ ดังนั้นหน้าที่ของ พลเมืองในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หน้าที่ของพลเมืองตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ คือ

๑. ช่วยกันรักษาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
๒. ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง
๓. มุ่งกันประเทศ
๔. เสียภาษีอากร
๕. ช่วยเหลือราชการตามโอกาส
๖. เข้าร่วมราชการทหาร
๗. ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ข. ระดัษภูมิภาค การปกครองระดัษภูมิภาค ได้แก่การปกครองในระดัษ จังหวัดและอำเภอ เป็นการแบ่งอำนาจไปจากส่วนกลาง ถ้าข้าราชการส่วนภูมิภาคปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง ไม่สุจริตยุติธรรม พลเมืองก็สามารถร้องเรียนผ่านไปยังผู้บังคับบัญชา หรือ ร้องเรียนต่อผู้แทนราษฎร หรือฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมก็ได้

ค. ระดัษท้องถิ่น เป็นการปกครองที่ใกล้ชิดพลเมือง รัฐบาลต้องการ กระจายอำนาจมายังท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นได้มีส่วนปกครองตนเอง เพราะปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น คนในท้องถิ่นย่อมรู้จักดี

กิจกรรมการสอน

๑. ชื่นนำ

- ๑.๑ ให้นักเรียนสมัครออกมาเล่นบทบาทสมมติ เรื่องหนูน้อยจ้ายตลาด
- ๑.๒ ถูบออกแนวทางของเรื่องให้นักเรียนออกมานแสดง

๒. ชั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนออกมาแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน

๒.๒ ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงสภาพของการจ่ายตลาดตามที่นักเรียน

เคยพบมา

๒.๓ ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงวิธีการแก้ไข

๓. ชั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำถามเนื้อหา

๓.๑.๑ ปัญหาต่างๆที่พบในท้องถิ่นใดแก่อะไร

๓.๑.๒ การแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นควรทำอย่างไร

๓.๑.๓ ท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในการจัดการปกครอง

๓.๑.๔ หน้าที่ในท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างไรต่อการปกครอง

๓.๑.๕ การปกครองส่วนภูมิภาคเกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่

๓.๑.๖ ในท้องถิ่นระดับอำเภอผู้ปกครองคือใคร และในท้องถิ่นระดับจังหวัดผู้ปกครองคือใคร

๓.๑.๗ ในระดับชาติผู้นำในการบริหารประเทศคือใคร

๓.๑.๘ การเลือกตั้งมีความสำคัญหรือไม่

๓.๑.๙ หน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง

ฯลฯ

๓.๒ คำถามนุชนิยมสัมพันธ์

๓.๒.๑ มีการวางแผนในการเล่นกิจกรรมนี้หรือไม่

๓.๒.๒ การร่วมมือกันทำงานมีประโยชน์อย่างไร

๓.๒.๓ ถ้าขาดความร่วมมือในการทำงานผลจะเป็นอย่างไร

๓.๒.๔ การที่นักเรียนช่วยกันอภิปรายมีผลดีหรือไม่

ฯลฯ

๓.๓ ก้านประยุกต์ใช้

๓.๓.๑ นักเรียนนำเรื่องการเลือกตั้งไปใช้ได้ในการฝึกบ้าง

๓.๓.๒ การออกเสียงเลือกตั้งควรมีอะไรเป็นเกณฑ์

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ ความเข้าใจ

๔.๑.๑ สังเกตการถาม-ตอบ

๔.๑.๒ ทำแบบฝึกหัด

๔.๒ คำนมุนยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตการทำงานร่วมกัน

อุปกรณ์ ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เรื่องหนูน้อยจ้ายตลาด

แผนการสอนที่ ๓ เรื่องบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นในค่านิยมเศรษฐกิจ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทยได้
๒. นักเรียนสามารถบอกหน้าที่ที่พลเมืองในท้องถิ่นควรมีในค่านิยมเศรษฐกิจได้
๓. นักเรียนสามารถสรุปความสำคัญและวิธีการสงวนทรัพยากรธรรมชาติได้
๔. นักเรียนสามารถวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาของเกษตรกรได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๒. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม
๓. เพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีใจกว้างขวาง
๔. เพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่มีเหตุผล

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. นักเรียนสามารถสรุปผลร่วมกันได้ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้

แนวคิด ชาติจะรุ่งเรืองได้ก็อาศัยประชาชนช่วยกันประกอบอาชีพสุจริต

เนื้อเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นในค่านิยมเศรษฐกิจ

พลเมืองในท้องถิ่นพึงปฏิบัติดังนี้

๑. การจัดหาหรือแสวงหาเครื่องอุปโภคบริโภคให้เพียงพอแก่การดำรงชีวิต

ประเทศไทยเป็นประเทศที่สมบูรณ์ บริเวณภาคกลางเป็นที่ราบ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบสูง ภาคตะวันออกเป็นที่ราบชายทะเล ภาคเหนือมีภูเขาและที่ราบสูง ความเป็นอยู่ของประชากรอุดมสมบูรณ์ ประชากรควรจะทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- ก. ชยันประกอบอาชีพ
- ข. พยายามแก้ปัญหาต่างๆในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง
- ค. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้เต็มที่
- ง. สงวนทรัพยากรธรรมชาติ
- จ. การร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม

๒. การกระจายผลผลิตและรายได้ ควรมีการกระจายรายได้ให้เป็นธรรม คนที่มีฐานะดีควรช่วยเหลือผู้ที่มีฐานะต่ำกว่า คนที่มีฐานะต่ำควรขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ

กิจกรรมการสอน

๑. ชี้นำ

- ๑.๑ ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละเท่าๆกัน ๓ กลุ่ม
- ๑.๒ ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้สังเกตการณ์ อย่างละ ๑ คน

๒. ชื่นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มดูรูปภาพเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ความไม่สมบูรณ์ของธรรมชาติ และทรัพยากรต่างๆ

๒.๒ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาคำตอบจากรูปภาพดังต่อไปนี้

- ๒.๒.๑ รูปภาพเกี่ยวกับอะไร
- ๒.๒.๒ รูปภาพนี้เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร
- ๒.๒.๓ ปัญหานั้นเกิดจากอะไร
- ๒.๒.๔ และวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

๒.๓ ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำนเนื่อหา

- ๓.๑.๑ ผลเมืองในท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในด้านเศรษฐกิจ
- ๓.๑.๒ ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญอย่างไร
- ๓.๑.๓ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นใดที่จะอะไรบ้าง
- ๓.๑.๔ ผลเมืองในท้องถิ่นควรปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อให้เศรษฐกิจของชาติเจริญรุ่งเรือง
- ๓.๑.๕ เพราะเหตุใดเศรษฐกิจของประเทศไทยจึงเจริญได้
- ๓.๑.๖ การใช้ผลประโยชน์จากผลผลิตให้คุ้มค่าที่เราควรทำอย่างไร
- ๓.๑.๗ ปัญหาของเกษตรกรควรแก้ไขอย่างไร

ฯลฯ

๓.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

- ๓.๒.๑ การทำงานเป็นกลุ่มมีการวางแผนหรือไม่
- ๓.๒.๒ ปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่มคืออะไร
- ๓.๒.๓ มีการแก้ไขปัญหากลุ่มอย่างไร
- ๓.๒.๔ การร่วมมือกันมีประโยชน์หรือไม่

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุกต์ใช้

- ๓.๓.๑ นักเรียนนำความรู้ไปปรับปรุงตนเองได้อย่างไร
- ๓.๓.๒ นักเรียนจะสามารถนำความรู้ไปปรับปรุงท้องถิ่นได้อย่างไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื่อหา

- ๔.๑.๑ สังเกตจากการถาม-ตอบ
- ๔.๑.๒ สังเกตจากความสนใจของนักเรียน

๔.๒ ถ้านมุษย์สัมผัส

๔.๒.๑ สังเกตจากการร่วมมือในการทำงาน

๔.๒.๒ สังเกตจากการอภิปราย

อุปกรณ์ รูปภาพชนิดต่างๆ เช่น

๑. ป่าไม้

๒. การเพาะปลูก

๓. การเลี้ยงสัตว์

ฯลฯ

ใบสังเกตการณ์

๑. มีการร่วมมือกันทำงานหรือไม่
๒. ใครที่ดูขาดแต่การพูดเพียงผู้เดียว
๓. ใครที่ไม่ร่วมมือในการทำงาน
๔. กลุ่มมีวิธีการอย่างไรกับผู้ไม่ร่วมมือ
๕. หัวหน้ากลุ่มมีบทบาทอย่างไร

แผนการสอนที่ ๘ เรื่องบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นทางบ้านสังคม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของพลเมืองในท้องถิ่นทางบ้านสังคมได้
๒. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญของการศึกษาได้
๓. นักเรียนสามารถสรุปแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้
๔. นักเรียนสามารถอภิปรายแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้ให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๓. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับความสามารถของผู้อื่น

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. สามารถสรุปเรื่องราวที่เรียนและนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้

แนวคิด พลเมืองในท้องถิ่นเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ ถ้าพลเมืองในท้องถิ่นขาดความสงบสุข ประเทศชาติก็ขาดความสงบสุขไปด้วย

เนื้อหา บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นทางบ้านสังคม

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะวิทยาการต่างๆได้เจริญแต่เข้าไป ดังนั้นถ้าพลเมืองไม่เตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ปัญหาย่อมจะเกิดขึ้นได้ เพื่อให้การดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข พลเมืองในท้องถิ่นควรปฏิบัติตนดังนี้

๑. ขวนขวายในการศึกษา
๒. ดำรงชีวิตอย่างประหยัด
๓. ยึดถือความสุจริต ยุติธรรมในการดำเนินชีวิต
๔. รักษาระเบียบของชุมชนในท้องถิ่น
๕. รักษาระเบียบในครอบครัว

กิจกรรมการสอน

๑. ชี้นำ

- ๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยกรนับ ๑-๔ ใครนับเลขอะไรให้มารวมกันเป็นกลุ่ม
- ๑.๒ ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้สังเกตการณ์ อย่างละ ๑ คน

๒. ฝึกปฏิบัติ

- ๒.๑ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนที่มีต่อครอบครัว และต่อสังคม
- ๒.๒ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาพูด ในเรื่องที่กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ได้หน้าชั้นเรียน

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ กำน้นเนื้อหา

- ๓.๑.๑ การศึกษามีความสำคัญต่อตัวนักเรียนหรือไม่
- ๓.๑.๒ นักเรียนมีความจำเป็นต้องเข้ารับการศึกษาหรือไม่
- ๓.๑.๓ การศึกษามีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ อย่างไร
- ๓.๑.๔ ครอบครัวมีบทบาทอย่างไรในการจัดการศึกษาของบุตร
- ๓.๑.๕ การกระทำอย่างไรจึงจะเรียกว่าการดำเนินชีวิตอย่างประหยัด
- ๓.๑.๖ ในสภาพสังคมประกอบด้วยคนหลายจำพวก เช่นอะไรบ้าง

- ๓.๑.๓ การอยู่อย่างสงบสุขของคนในสังคมต้องยึดอะไรเป็นสำคัญ
- ๓.๑.๔ ถ้าสังคมขาดระเบียบผลจะเป็นอย่างไร
- ๓.๑.๕ สถานการณ์รอบครวมีความสำคัญอย่างไร

ฯลฯ

๓.๒ ค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

- ๓.๒.๑ การทำงานมีการร่วมมือกันหรือไม่
- ๓.๒.๒ มีใครบ้างที่ไม่ร่วมมือในการทำงาน เพราะเหตุใด
- ๓.๒.๓ ภายในกลุ่มควรมีมาตรการอย่างไรเมื่อมีคนไม่ร่วมงาน
- ๓.๒.๔ การทำงานกลุ่มดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ๓.๒.๕ ถ้าความคิดเห็นของเพื่อนไม่ตรงกัน ควรทำอย่างไร

ฯลฯ

๓.๓ ค่านิยมประชาธิปไตย

- ๓.๓.๑ การทำงานกลุ่มมีประโยชน์หรือไม่
- ๓.๓.๒ นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ ค่านิยม

- ๔.๑.๑ ทดสอบ
- ๔.๑.๒ สังเกตจากการร่วมมือปราชญ์

๔.๒ ค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

- ๔.๒.๑ ดูจากใบสังเกตการณ์

สรุป

-

ใบสังเกตการณ์

๑. มีการเลือกหัวหน้ากันอย่างไร
๒. หัวหน้าผูกขาดการพูดหรือไม่
๓. ใครบ้างที่ไม่มีบทบาทในการทำงาน
๔. บรรยากาศในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างไร
๕. อื่นๆ

แผนการสอนที่ ๕ เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมาย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าสิทธิ และหน้าที่ได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการมีสิทธิ และกระทำหน้าที่ได้
๓. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ที่มาของสิทธิและหน้าที่ได้
๔. นักเรียนสามารถบอกการเกิดของสิทธิได้
๕. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ได้
๖. นักเรียนสามารถสรุปความหมายของคำว่าสิทธิมนุษยชนได้
๗. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความหมายของสิทธิในทรัพย์สิน ที่มีในรูปต่างๆ เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง การจำนอง ได้ ฯลฯ กับความหมายของสิทธิไม่มีรูปร่าง เช่น สิทธิ เครื่องหมายการค้า ได้
๘. นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของสิทธิในเรื่องนี้ได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทของตนเอง
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
๓. เพื่อฝึกให้นักเรียนไม่ยึดถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่
๔. เพื่อฝึกให้นักเรียนยอมรับสภาพตามความจริง

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. ฝึกให้นักเรียนเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
๒. ฝึกให้นักเรียนรู้จักตนเองมากขึ้น

แนวคิด สิทธิเป็นสิ่งที่ทุกคนควรรักษา และไม่ให้ผู้ใดมาละเมิดสิทธิ

เนื้อเรื่อง ความหมายของสิทธิและหน้าที่

สิทธิ หมายถึง อำนาจหรือประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองให้
หน้าที่ คือ การที่ต้องกระทำหรือละเว้นการกระทำที่กฎหมายกำหนด
ที่บางของสิทธิและหน้าที่

๑. การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก
๒. การมีอิสระในการทำการใดๆตามความต้องการ
๓. ความเสมอภาคของพลเมือง

การเกิดสิทธิ

๑. เกิดจากการกระทำที่ตั้งใจให้เกิดผลตามกฎหมาย
๒. เกิดจากการกระทำที่ไม่ได้ตั้งใจให้มีผลตามกฎหมาย
๓. เกิดจากผลของกฎหมาย

ประเภทของสิทธิ

๑. สิทธิเกี่ยวกับสภาพบุคคล
 - ก. ทรัพย์สินที่มีรูปร่าง ได้แก่ กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน ภาระผูกพันในอสังหาริมทรัพย์
 - ข. สิทธิในทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง ได้แก่ ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า
 - ค. สิทธิในเรื่องอื่น
 - ง. สิทธิเป็นอุปการะแห่งหนึ่ง ได้แก่ สิทธิจำนอง สิทธิจำนำ บุริมสิทธิ สิทธิยืมค้ำหวง

กิจกรรมการสอน

๑. ชำนาญ
 - ๑.๑ ให้นักเรียนสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเจ้าเปี้ย

๒. ขั้นตอนปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนที่สมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติ

๒.๒ ให้นักเรียนที่เหลือทุกคนเป็นผู้สังเกตการณ์

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ กำน้นเนื้อหา

๓.๑.๑ สิทธิคืออะไร

๓.๑.๒ หน้าที่คืออะไร

๓.๑.๓ การอยู่ร่วมกันของมนุษย์มีปัญหาหรือไม่

๓.๑.๔ การแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ทำอย่างไร

๓.๑.๕ สิทธิเกิดขึ้นได้อย่างไร

๓.๑.๖ สิทธิมีกี่ประเภท

๓.๑.๗ สิทธิเกี่ยวกับสภาพบุคคลคืออะไร

๓.๑.๘ สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินคืออะไร

๓.๑.๙ สิทธิในทรัพย์สินที่มีรูปร่างได้แก่อะไรบ้าง

๓.๑.๑๐ สิทธิในทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างได้แก่อะไรบ้าง

๓.๑.๑๑ สิทธิในเรื่องหนี้หมายถึงอะไร

๓.๑.๑๒ สิทธิเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้หมายถึงอะไร

ฯลฯ

๓.๒ คำนมนุษย์สัมพันธ์

๓.๒.๑ การแสดงบทบาทสมมติเป็นอย่างไร

๓.๒.๒ มีการวางแผนการแสดงหรือไม่

๓.๒.๓ ผู้แสดงสวมบทบาทได้สมจริงหรือไม่

๓.๒.๔ การแสดงจะได้ผลดีกว่านี้ควรทำอย่างไร

๓.๒.๕ การทำงานร่วมกันเป็นคณะดีหรือไม่

๓.๒.๖ ถ้าทุกคนในคณะตั้งใจทำงานผลจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุทธ์ใช้

๓.๓.๑ นักเรียนสามารถนำไปประยุทธ์ใช้ได้อย่างไรบ้าง

๓.๓.๒ การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มมีผลคืออะไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื้อหา

๔.๑.๑ ชักถาม

๔.๑.๒ สังเกตจากการทำงาน

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการทำงานกลุ่ม

สรุป

เนื้อเรื่องย่อเจ้าเปี้ย

มีครอบครัวหนึ่งยากจนมาก มีลูกหลายคน เจ้าเปี้ยเป็นลูกคนหนึ่งซึ่งเกเรมาก ชอบลักขโมยของในบ้านไปขายอยู่เป็นนิจ ซึ่งบางครั้งเจ้าเปี้ยก็เอาไปจําหน่ายกับเจ๊กข้างบ้าน ชาวบ้านแถบนั้นต่างพากันหวาดระแวงเจ้าเปี้ย เพราะเจ้าเปี้ยเคยไปลักสร้อยทองหนัก ๑ บาท ของคนข้างบ้าน พ่อแม่เจ้าเปี้ยจะดูคําเขียนคืออะไร เจ้าเปี้ยก็ไม่เชื่อ

แผนการสอนที่ ๒ เรื่องการใช้สิทธิ การเปลี่ยนสิทธิ การระงับแห่งสิทธิ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกถึงวิธีการใช้สิทธิได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการใช้สิทธิของบุคคลต่างๆได้
๓. นักเรียนสามารถบอกวิธีการใช้สิทธิแทนผู้อื่นได้
๔. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการรับช่วงสิทธิได้
๕. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของการระงับสิทธิได้
๖. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการระงับสิทธิได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนฝึกการทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังเสียงข้างมากของสมาชิกในกลุ่ม
๓. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับความจริง
๔. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการทำงานเป็นกลุ่ม

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถนำเรื่องราวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด สิทธิบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงได้

เนื้อเรื่อง

การใช้สิทธิ การใช้สิทธิมีหลักการใช้ดังนี้

๑. การใช้สิทธิต้องใช้โดยสุจริต

๒. การใช้สิทธิต้องใช้ด้วยตนเอง
๓. การใช้สิทธิแทนผู้อื่น
๔. การใช้สิทธิด้วยตนเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นใช้แทน
๕. การใช้สิทธิต้องมีขอบเขต

การเปลี่ยนสิทธิ

๑. การรับช่วงสิทธิ
๒. การโอนสิทธิ

การระงับสิทธิ

๑. สิทธิระงับไปเพราะขาดผู้ทรงสิทธิ
๒. สิทธิระงับเพราะวัตถุแห่งสิทธิสูญสิ้น
๓. สิทธิระงับเพราะหน้าที่ระงับ
๔. สิทธิระงับเพราะอำนาจกฎหมาย

กิจกรรมการสอน

๑. ชี้นำ
 - ๑.๑ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม โดยการนับ ๑-๔ ได้ ๔ กลุ่ม
 - ๑.๒ ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้สังเกตการณ์ ภายในกลุ่มอย่างละ ๑ คน
๒. ขั้นปฏิบัติ
 - ๒.๑ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านกรณีตัวอย่าง และช่วยกันวิเคราะห์ว่า ถ้าเหตุการณ์นั้นเป็นกับตัวนักเรียน นักเรียนควรจะทำอย่างไร
 - ๒.๒ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาพูดหน้าชั้นเรียน
๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์
 - ๓.๑ คำนึงเนื้อหา
 - ๓.๑.๑ การใช้สิทธิของตัวละครในเรื่องเป็นอย่างไร

- ๓.๑.๒ ตามปกติคนเราทุกคนสามารถใช้สิทธิได้หรือไม่
- ๓.๑.๓ บุคคลประเภทใดที่ไม่สามารถใช้สิทธิได้ด้วยตนเอง
- ๓.๑.๔ บุคคลจะทำทัณฑ์กรรมได้ตั้งแต่อายุเท่าไร
- ๓.๑.๕ เพราะเหตุใดผู้เยาว์หรือผู้ไร้ความสามารถจึงต้องมีตัวแทน
- ๓.๑.๖ สิทธิอะไรบ้างที่ให้คนอื่นใช้แทนไม่ได้
- ๓.๑.๗ การโอนสิทธิหมายถึงอะไร
- ๓.๑.๘ สิทธิมีการระงับได้หรือไม่

ฯลฯ

๓.๒ คำนมนุษย์สัมพันธ์

- ๓.๒.๑ การทำงานกลุ่มมีการร่วมมือกันหรือไม่
- ๓.๒.๒ ถ้ามีหลายคนในกลุ่มขอความเห็นอย่างหนึ่ง สมาชิกที่เหลือ
การ ว่าจะอย่างไร
- ๓.๒.๓ เมื่อการทำงานในกลุ่มมีปัญหา เพื่อนในกลุ่มควรทำอย่างไร

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุกต์ใช้

- ๓.๓.๑ การทำงานในกลุ่มจะสำเร็จได้ควรยึดอะไรเป็นหลัก
- ๓.๓.๒ ถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ร่วมมือกันทำงานควรทำอย่างไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื้อหา

- ๔.๑.๑ สังเกตจากการซักถาม
- ๔.๑.๒ ดูจากการทำแบบทดสอบ

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

- ๔.๒.๑ สังเกตจากการทำกิจกรรม

อุปกรณ

กรณีตัวอย่าง

สมพงษ์ เป็นเศรษฐีที่ดินและเงินกู้แห่งตำบลวัดเลา มีบุตรชายเพียงคนเดียวชื่อสมชาย ซึ่งมีร่างกายพิการ อันเนื่องมาจากศัตรูทำร้ายเมื่ออายุได้ ๑๕ ปี ญาติของสมพงษ์คอยจับตาดูครอบครัวของสมพงษ์อยู่ เพราะต้องการได้สมบัติของสมพงษ์ และเป็นที่แน่นอนว่าสมชาย พยายามคนเดียวจะต้องได้รับมรดกทั้งหมด ญาติจึงทำดีกับสมชาย สมพงษ์เป็นน้องชายต่างมารดาของสมพงษ์และเป็นผู้ที่สมพงษ์ไว้วางใจมาก และจะให้ดูแลสมชายแทนเมื่อตนเองถึงแก่กรรมไปแล้ว สมพงษ์มีบุตรชายชื่อสุพจน์ ซึ่งมีอายุได้ ๒๐ ปี สุพจน์ก็เป็นคนเกเรเช่นเดียวกับสมชาย

เมื่อสมพงษ์ถึงแก่ความตาย สมพงษ์ก็ไถ่ถอนทรัพย์สินสมบัติของสมชายเป็นอย่างดี ผลประโยชน์ของสมชายได้รับอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย สมชายหวังจะตอบแทนสมพงษ์ด้วยการมอบทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดให้ได้ เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณที่ได้เป็นภรรยาเลี้ยงดูตนเองตลอดมา ต่อมาสมพงษ์ไถ่ถอนญาติๆ ปองร้ายถูกยิงถึงแก่ความตาย

คำสั่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านกรณีตัวอย่างแล้วช่วยกันคิดวิเคราะห์หาคำตอบนี้

๑. ถ้านักเรียนเป็นสมชายควรทำอย่างไรดี
๒. สมพงษ์เป็นบุคคลเช่นไร
๓. ทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดควรจะเป็นของผู้ใดเมื่อสมชายได้ตายไปแล้ว
๔. เมื่อสมชายรู้ว่าสุพจน์เป็นคนเกเร สมชายควรทำอย่างไร

ใบสังเกตการณ์

๑. ใครที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม
๒. ใครเป็นผู้ผูกขาดการพูดแต่เพียงผู้เดียว
๓. ผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้งานกลุ่มลุล่วงไปด้วยดี เขาทำอย่างไร
๔. หัวหน้ากลุ่มมีบทบาทอย่างไรที่ทำให้งานกลุ่มสำเร็จ
๕. หัวหน้ามีวิธีการอย่างไรที่จะให้คนในกลุ่มร่วมมือกันทำงาน
๖. อื่นๆ

แผนการสอนที่ ๑ เรื่องหน้าที่ตามกฎหมาย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าหน้าที่ของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มีอะไรบ้าง
๒. นักเรียนสามารถอธิบายถึงหน้าที่อื่นๆที่ปรากฏตามประมวลกฎหมายต่างๆได้
๓. นักเรียนสามารถอธิบายหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
๒. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๓. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการวางแผนในการทำงาน

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการนำเรื่องที่หน้าที่ตามกฎหมายไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด หน้าที่ตามกฎหมาย เป็นหน้าที่ที่คนในชาติพึงปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขของคนในชาติ

เนื้อเรื่อง

หน้าที่ตามกฎหมายแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ

๑. หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

๑.๑ หน้าที่รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบราชาธิปไตย แบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๑.๒ หน้าที่ป้องกันประเทศ

๑.๓ หน้าที่ช่วยเหลือราชการ

๑.๔ หน้าทีเสียภาษีอากร

๒. หน้าทีตามกฎหมายอื่นๆ

๒.๑ หน้าทีเกิดจากกฎหมายกำหนดไว้โดยตรง

๒.๒ หน้าทีตามระเบียบปฏิบัติงาน

๒.๓ หน้าทีเกิดจากความสัมพันธ์ตามสัญญา

ฯลฯ

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ ให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทที่กำหนดให้

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ

๒.๒ ให้นักเรียนที่เหลือทั้งหมดเป็นผู้สังเกตการณ์

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำถามเนื้อหา

๓.๑.๑ หน้าทีของนักเรียนคืออะไร

๓.๑.๒ หน้าทีของพลเมืองตามกฎหมายมีอะไรบ้าง

๓.๑.๓ ถ้าพลเมืองไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอะไรจะเกิดขึ้น

๓.๑.๔ หน้าทีป้องกันประเทศเป็นหน้าทีของใคร

๓.๑.๕ ถ้าพลเมืองในชาติไม่เข้ารับการศึกษาอบรม ผลจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๓.๒ คำนมนุษย์สัมพันธ์

- ๓.๒.๑ การแสดงบทบาทสมมติมีอุปสรรคหรือไม่
- ๓.๒.๒ มีการวางแผนการแสดงหรือไม่
- ๓.๒.๓ ขณะที่มีการแสดงผู้ชมควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ๓.๒.๔ การแสดงมีการฝึกฝนหรือไม่

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุกต์ใช้

- ๓.๓.๑ หน้าที่ความหมายรัฐธรรมนูญที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้มีอะไรบ้าง
- ๓.๓.๒ ถ้าผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควรทำอย่างไร
- ๓.๓.๓ การทำงานกลุ่มควรยึดอะไรเป็นหลักที่จะทำให้งานสำเร็จดูแล้ว

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื้อหา

- ๔.๑.๑ ทำแบบฝึกหัด
- ๔.๑.๒ สังเกตการอภิปราย

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

- ๔.๒.๑ สังเกตการทำงานร่วมกัน
- ๔.๒.๒ สังเกตการอภิปราย

อุปกรณ์

เรื่องเด็กเกเร

วิฑูรย์เป็นเด็กนักเรียนชั้นบ.ศ.๕ มีเพื่อนชื่ออานวยซึ่งเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน และเป็นเด็กเกเรเช่นเดียวกับวิฑูรย์ สิ่งที่ผิดปกติของโรงเรียนเด็กทั้งสองมีความผิดปกติพร้อมกันคือจะดูว่าอย่างไรก็ไม่เชื่อฟัง พ่อแม่ก็หมดหวังที่จะสอนได้ลูกเป็นคนดี จะดูว่าเขื่อนดีก็ไม่เชื่อฟัง ชอบเถียงพ่อแม่เป็นนิจ ผลสุดท้ายก็ถูกไล่ออกจากโรงเรียน

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทที่กำหนดให้

๑. พ่อ

๒. แม่

๓. วิทวัส

๔. อำนวย

๕. ครู

แผนการสอนที่ ๔ เรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญของชาติ ศาสนาได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงว่ามีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาได้
๓. นักเรียนสามารถอภิปรายเพื่อหาวิธีการที่จะช่วยให้ชาติ ศาสนา ดำรงอยู่คงอยู่ได้
๔. สามารถสรุปแนวทางการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อชาติ ศาสนาได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
๒. เพื่อให้รู้จักการยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น
๓. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับได้
๔. เพื่อให้รู้จักระงับอารมณ์เมื่อถูกผู้อื่นกลั่นแกล้ง

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถนำเอาวิธีการที่ได้จากขั้นตอนของการวิเคราะห์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่ควรเคารพบูชา

เนื้อเรื่อง ความจงรักภักดีต่อชาติ หมายความว่าซื่อตรงและปฏิบัติตนให้ดีที่สุดเพื่อประเทศของตน ไม่กระทำความผิดที่เป็นการทำลาย หรือทำให้ชาติบ้านเมืองต้องเสียหาย

หรือเสียชื่อเสียง เห็นประโยชน์ของชาติมากกว่าประโยชน์ของตนเอง ยอมสละผลประโยชน์ส่วนตัว ทรมานเงินทองต่างๆ ตลอดจนชีวิตของตนเพื่อให้ชาติอยู่รอดปลอดภัย

ความจริงรักภักดีต่อศาสนา ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจของคนในชาติ

ศาสนาทำให้คนในชาติมีความรู้สึกผูกพัน มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศาสนาทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี มีกตัญญูต่อบุพการี มีเมตตาคุณ ถ้าทุกคนปฏิบัติตามศาสนา คนในสังคมก็จะเป็นสุข

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละเท่าๆ กัน ๓ กลุ่ม

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายตามหัวข้อดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ชาติ ศาสนา มีความสำคัญอย่างไร

๒.๑.๒ เราควรแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาอย่างไร

๒.๒ การอภิปราย ครูให้นักเรียนจับฉลากบทบาทต่างๆ ซึ่งเมื่อใครได้บทบาทใด จะต้องปฏิบัติตามบทบาทนั้นๆ

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ ถ้านึกเนื้อหา

๓.๑.๑ ความจงรักภักดีคืออะไร

๓.๑.๒ ชาติ ศาสนา มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนอย่างไร

๓.๑.๓ ศาสนาช่วยให้ชีวิตเป็นสุขได้อย่างไร

๓.๑.๔ ตัวนักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรที่แสดงว่าจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา

๓.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

- ๓.๒.๑ การทำงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างรวดเร็วหรือไม่
- ๓.๒.๒ เมื่อถูกเพื่อนกลั่นแกล้งนักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
- ๓.๒.๓ มีการขัดแย้งภายในกลุ่มหรือไม่ ถ้ามีแก้ไขกันอย่างไร
- ๓.๒.๔ มีใครบ้างที่ไม่ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ
- ๓.๒.๕ มีความรู้ลึกซึ้งอย่างไรที่ได้รับบทบาทที่ตนเองไม่ชอบ

เวลา

๓.๓ คำนประยุกค์ใช้

- ๓.๓.๑ ในฐานะที่นักเรียนเป็นพลเมืองของชาติ ควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ๓.๓.๒ นักเรียนควรทำอะไรจึงจะได้ชื่อว่ามีความรักภักดีต่อชาติ ศาสนา

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื้อหา

- ๔.๑.๑ สังเกตจากการอภิปราย
- ๔.๑.๒ สังเกตจากการตอบคำถาม

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

- ๔.๒.๑ สังเกตจากการแก้ปัญหาภายในกลุ่ม
- ๔.๒.๒ สังเกตจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

อุปกรณ์ รูปภาพ

บทบาทต่างๆที่ให้นักเรียนจับฉลาก

- ๑. เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย
- ๒. เป็นผู้ซักถาม
- ๓. เป็นผู้ฟัง
- ๔. เป็นผู้สังเกตการณ์

แผนการสอนที่ ๕ เรื่องความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติได้
๓. นักเรียนสามารถอธิบายถึงแนวทางการแสดงความจงรักภักดีของนักเรียนที่พึงปฏิบัติต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. นักเรียนสามารถยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล
๒. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักการวางแผนร่วมกันในการทำงาน
๔. เพื่อให้รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่นได้

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. สามารถบอกแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด พระมหากษัตริย์เป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทย ดังนั้นทุกคนจึงควรเคารพและเทอดทูน

เนื้อเรื่อง

ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทยมาช้านานแล้ว ทรงเป็นผู้ปกป้องชาติ และศาสนา ทรงช่วยกอบกู้สถานการณ์ที่เลวร้ายต่างๆ ของบ้านเมือง ให้กลับคืนคืออยู่ในสภาพปกติ ทรงช่วยประสานความสามัคคีของชนในชาติ

ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน พระมหากษัตริย์ไทยส่วนมากตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงปกครอง
แผ่นดินด้วยความเป็นธรรม ในยามสงครามทรงเป็นผู้นำประชาชน เข้าต่อสู้กับศัตรู ยามสงบ
ทรงนำประชาชนให้ประพฤติตามหลักธรรมของศาสนา พระมหากษัตริย์ในปัจจุบันทรงอุทิศเวลา
ความสุขของพระองค์ออกไปเยี่ยมประชาชน ทรงแนะนำให้ประกอบอาชีพต่างๆ ให้แก่ประชาชน

กิจกรรมการสอบ

๑. ขั้นนำ

- ๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละเท่าๆกัน ๕ กลุ่ม
- ๑.๒ ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้า ๑ คน และผู้สังเกตการณ์ ๑ คน

๒. ขั้นปฏิบัติ

- ๒.๑ ให้ทุกคนในกลุ่มร่วมกันหาข้อมูลที่แสดงว่าเพราะเหตุใดเราจึงควรจงรัก
ภักดีต่อพระมหากษัตริย์

- ๒.๒ ร่วมกันอภิปราย

- ๒.๓ สรุป

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

- ๓.๑ คำนึงเนื้อหา

- ๓.๑.๑ พระมหากษัตริย์มีความสำคัญอย่างไรต่อประชาชน
- ๓.๑.๒ พระราชกรณียกิจที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติมีอะไรบ้าง
- ๓.๑.๓ พระมหากษัตริย์ปกครองโดยทศพิธราชธรรมนั้นคืออะไร
- ๓.๑.๔ เราควรจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์โดยวิธีใดบ้าง

เวลา

- ๓.๒ คำนึงมนุษย์สัมพันธ์

- ๓.๒.๑ มีการวางตัวบุคคลในการทำงานหรือไม่
- ๓.๒.๒ มีการแบ่งงานกันทำหรือไม่
- ๓.๒.๓ ใครเป็นผู้ควบคุมการทำงานได้สำเร็จ

๓.๒.๔ มีผู้ไม่ร่วมมือทำงานหรือไม่

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุทธ์ได้

๓.๓.๑ การทำงานอย่างมีแผน ผลงานจะเป็นอย่างไร

๓.๓.๒ ผลของการร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื้อหา

๔.๑.๑ สังเกตจากการอภิปราย

๔.๑.๒ สังเกตจากการตอบคำถาม

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการทำงานร่วมกัน

๔.๒.๒ สังเกตจากการแสดงออกของนักเรียน

อุปกรณ์ รูปภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจต่างๆ

แผนการสอนที่ ๑๐ เรื่องความมีวินัย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่าความมีวินัยได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงว่ามีวินัยได้
๓. นักเรียนสามารถวิเคราะห์กฎเกณฑ์ในสังคมเพื่อสร้างความมีวินัยได้
๔. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่ากฎหมาย พระราชบัญญัติ ฯลฯ ได้
๕. นักเรียนสามารถบอกความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์สังคมกับกฎหมาย
พระราชบัญญัติ ฯลฯ ได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำงานให้เป็นระเบียบ
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนที่มีค่านิยม
๓. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนที่มีระเบียบวินัย

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถบอกแนวทางการนำไปใช้ในวิถีประจำวันได้
๒. นักเรียนสามารถบอกวิธีการแก้ไขถ้าพบปัญหาทำนองนี้ได้

แนวคิด สังคมโคชาควินัย สังคมนั้นเป็นสังคมที่ไม่เป็นระเบียบ

เนื้อเรื่อง

วินัยคือระเบียบหรือกฎเกณฑ์บังคับของหมู่คณะ สังคมทุกสังคมย่อมมีระเบียบวินัย
ให้คนในสังคมได้ประพฤติปฏิบัติ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เพื่อให้คนใน

สังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข วินัยจึงเป็นข้อบังคับของสังคมซึ่งเรียกได้หลายอย่าง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน ธรรมเนียม คำสั่ง กติกา ฯลฯ

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละเท่าๆกัน ๒ กลุ่ม

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนเป็นผู้แจกน้ำกลุ่มละ ๑ คน

๒.๒ ได้กลุ่มที่ ๑ แจกน้ำโดยวิธีเข้าแถวอย่างมีระเบียบ และกลุ่มที่ ๒ แจกน้ำโดยไม่ต้องเข้าแถว และให้สองกลุ่มแข่งกันว่ากลุ่มใดจะเสร็จก่อน

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำนึงเนื้อหา

๓.๑.๑ ความมีวินัยคืออะไร

๓.๑.๒ การที่คนทุกคนไม่มีวินัยผลเป็นอย่างไร

๓.๑.๓ ข้อบังคับของสังคมเพื่อให้คนในสังคมมีวินัย มีอะไรบ้าง

๓.๑.๔ การมีวินัยดีหรือไม่

ฯลฯ

๓.๒ คำนึงมนุษยสัมพันธ์

๓.๒.๑ ถ้าคนในกลุ่มขาดวินัยผลเป็นอย่างไร

๓.๒.๒ การร่วมกันทำงานโดยพร้อมเพรียงกันผลเป็นอย่างไร

๓.๒.๓ ถ้ามีคนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผลจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุกต์ใช้

๓.๓.๑ ถ้านักเรียนในชั้นเรียนชาควินัยจะเป็นอย่างไร

๓.๓.๒ ถ้านักเรียนในโรงเรียนชาควินัย สภาพในโรงเรียนจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ การเฝ้าฯ

๔.๑.๑ ตรวจสอบบันทึก

๔.๑.๒ สังเกตจากการตอบคำถาม

๔.๒ คำนมนุษย์สัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตการร่วมกันอภิปราย

๔.๒.๒ สังเกตจากการทำกิจกรรม

อุปกรณ์

๑. น้ำ

๒. ถังน้ำ ๒ ใบ

๓. ถ้วยน้ำเท่าจำนวนนักเรียน

แผนการสอนที่ ๑๑ เรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าความรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงว่ารับผิดชอบต่อหน้าที่ได้
๓. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างหน้าที่ที่นักเรียนพึงปฏิบัติได้
๔. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อฝึกให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงออก
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น
๓. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล
๔. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถสรุปเรื่องราวนำไปปรับปรุงตนเองได้

แนวคิด หน้าที่เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงปฏิบัติ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ผู้นั้นไม่สมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ

เนื้อเรื่อง

หน้าที่เป็นกิจที่ต้องทำ เป็นสิ่งที่คู่กับวินัย ผู้เคารพต่อวินัยก็ต้องเคารพต่อหน้าที่ด้วย เช่น คำขวัญของทหารว่า " ค่ายเสียดีกว่าละทิ้งหน้าที่ " ผู้เคารพต่อหน้าที่ เกร่งครัดในหน้าที่ รักษาปฏิบัติหน้าที่ ย่อมเป็นผู้ที่คนทั้งปวงยกย่องสรรเสริญ ผู้ที่มีหน้าที่แต่ไม่รักษาหน้าที่

ยอมเสียเกียรติ เสียชื่อเสียง เสียผลประโยชน์

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ ๗ คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้า ๑ คน

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ แจกบทความเรื่อง วีรกรรมของ ร.ท.ทนายท คล่องตรวโจรค และ
ร.ท.บิยวิพากษ์ เปี่ยมญาติ

๒.๒ ให้นักเรียนอ่านแล้วสรุปเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องอะไร

๒.๓ ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาพูดหน้าชั้นเรียน

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ ^{ผู้}คำถาม

๓.๑.๑ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่คืออะไร

๓.๑.๒ ถ้าผู้ร่วมงานไม่รับผิดชอบ งานนั้นจะเป็นอย่างไร

๓.๑.๓ จากเรื่องราวแสดงว่า ร.ท.ทนายท เป็นบุคคลเช่นไร

๓.๑.๔ ผู้ที่ยอมตายเพื่อรักษาหน้าที่เป็นบุคคลเช่นไร

๓.๑.๕ นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไรต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๓.๑.๖ ถ้าผู้ร่วมงานไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่อะไรจะเกิดขึ้น

ฯลฯ

๓.๒ ^{ผู้}คำถาม

๓.๒.๑ มีการวางแผนงานในกลุ่มหรือไม่

๓.๒.๒ มีการแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มหรือไม่

๓.๒.๓ มีใครบ้างที่ผูกขาดการพูดแต่เพียงผู้เดียว

๓.๒.๔ หัวหน้ามีวิธีการที่ให้บุคคลในกลุ่มได้พูดบ้างหรือไม่

๓.๒.๕ การรับผิดชอบต่อหน้าที่มีผลดีหรือไม่

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุทธ์ใช้

๓.๓.๑ ถ้าสมาชิกในกลุ่มไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่เราควรทำอะไร

๓.๓.๒ นักเรียนควรกระทำตนอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนที่รับผิดชอบต่อหน้าที่

ฯลฯ

๔. ประเด็นข้อ

๔.๑ คำนเนื้อหา

๔.๑.๑ สังเกตจากการร่วมกันอภิปราย

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการทำงานกลุ่ม

๔.๒.๒ สังเกตจากการร่วมกันอภิปราย

อุปกรณ์ บทความเรื่อง วิถีกรรมของ ร.ท.ทนายท กล้องตรวจโรค และ ร.ท.ปิยวิพากษ์ เปี่ยมญาติ

จากแนวหน้า

" จากแนวหน้า " ที่ไม่ใช่คำพูด ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร แต่เป็นการกระทำอย่าง สมเกียรติศักดิ์กับกรบไทย เป็นวิถีกรรมที่ควรค่าแก่การสวดจากคนไทยทุกคน

ขอเชิญผู้อ่านพบกับ

วิถีกรรมของ ร.ท.ทนายท กล้องตรวจโรค และ ร.ท.ปิยวิพากษ์ เปี่ยมญาติ

ร.ท.ทนายท กล้องตรวจโรค ผู้บังคับกองร้อยอาชญากรรม กองพันทหารราบที่ ๓ กรมผสมที่ ๓ ได้เดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการชายแดน พื้นที่ อ.เทิง จ.เชียงราย ในตำแหน่งผู้บังคับกองร้อยที่ ๔๓๓ กองพันยุทธวิธีที่ ๒ หน่วยรบเฉพาะกิจกองพลที่ ๔ ภารกิจสำคัญก็คือ การป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และให้การสนับสนุน

การสร้างเส้นทาง บ.ป่าบง-บ.ปางค่า-บ.ไฮ ๒ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการปฏิบัติการของ
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และถูกชักชวนการสร้างเส้นทางนี้จาก
ผกค. อย่างรุนแรงตลอดมา

เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๓ เวลาประมาณ ๑๕.๒๐ น. ขณะที่ ร.ท.ทนายาท
คล่องกรวจโรค และ ร.ท.ปิยวิพากษ์ เปี่ยมญาติ ผู้บังคับหมวดกองร้อยทหารราบที่ ๔๓๓
ไล่น้ำกำลังทั้ง ๖ คนออกจากตระเวนเพื่อวางแผนการคุ้มกันชุดสร้างทางบริเวณหัวงาน
พิทักษ์ปี่. ๔๓๒๕๑๑ ซึ่งเป็นภูมิประเทศรกทึบและจำกัด ใต้ถูกผกค. ระดมยิงด้วย ปณ. ๕๗
ประมาณ ๑๐ นัด และในขณะเดียวกัน ผกค. ที่ใช้ปืนเล็กและอาร์พีจี. ประมาณ ๔๐ คน
ได้ทำการบุกเข้าปะทะในระยะประชิดทันที เจ้าหน้าที่ของหน่วยสร้างทางและกรมทาง
รวมทั้งชุดคุ้มกันการสร้างทางของหน่วยกระหังแดง ได้เกิดการระส่ำระสายวิ่งหนีกันทันที
แต่ด้วยความมีสติที่ดีและความกล้าหาญอย่างเด็ดเดี่ยวของ ร.ท.ทนายาท ได้ร้องตะโกนสั่งว่า
" อย่างนี้สู้มัน " และได้ใช้กำลังพลทั้งหมดที่มีอยู่เข้าทำการต่อสู้โดยมิได้หวั่นเกรง ทั้งที่
กำลังน้อยกว่ามากก็ตาม ในขณะเดียวกันก็ได้ใช้วิทยุติดต่อกับขอกำลังหนุนมาช่วย แต่ไม่ไ้ผล
เพราะวิทยุขัดข้อง จึงได้ใช้กำลังทหารทั้ง ๖ คน ทำการต่อสู้ยั้งค้ำไว้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่
ของชุดสร้างทางและกรมทางตลอดจนหน่วยกระหังแดงได้ถอนตัวออกจากพื้นที่อันตรายได้จน
สำเร็จ

ต่อมา ร.ท.ทนายาท ได้ถูกยิงด้วยอาวุธปืนเล็กและระเบิดอาร์พีจี. จนได้รับบาดเจ็บ
ที่ขาซ้ายขวา แต่ก็ยังได้สั่งการบังคับบัญชาต่อไป ด้วยความห่วงใยผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ทำการ
ดำเนินกลยุทธ์และถอนตัวออกจากพื้นที่ปะทะ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่เสียเปรียบ ร.ท.ทนายาท
และร.ท.ปิยวิพากษ์ ได้ทำการยิงค้ำไว้ให้กำลังพลทั้งหมดได้ถอนตัวได้โดยปลอดภัย แต่เนื่อง
จากว่า ผกค. ซึ่งมีกำลังมากกว่ามากกดดันและเป็นการประชิดในระยะใกล้ ถึงขนาดที่
ร.ท.ทนายาท ยิงจนหมดกระสุนและได้ระเบิดขว้างทำการสู้รบ จึงทำให้ถูกยิงอีกครั้งที่ศีรษะ
และเสียชีวิตในที่ปะทะเมื่อเวลาประมาณ ๑๕.๕๐ น.

การเสียสละชีวิตของ ร.ท.ทนายาท ฯ ในครั้งนั้นแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญ
เด็ดเดี่ยวและมีจิตใจที่มั่นคงสูงไม่ถอย ห่วงใยชีวิตของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่อยู่ในความ

รับนิคชอบ ปลุกปลอบขวัญผู้ที่เสียชีวิตให้มีกำลังเข้าต่อสู้ ยอมเสียชีวิตเข้าแลกเพื่อกู้
 สถานการณ์ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบ ให้ฝ่ายเราได้มีการถอนตัวไปปรับกำลังใหม่ และกลับเป็น
 ฝ่ายได้เปรียบเข้าทำการรุกได้ และทำความสูญเสียอย่างหนักให้กับ ผกค. ความสำเร็จในที่สุด
 นับเป็นการยอมเสียสละชีวิตเพื่อคนส่วนใหญ่โดยแท้จริง จากปากคำบอกเล่าของทุกคนที่อยู่ใน
 เหตุการณ์ ทั้งหน่วยกระหิณแคงและเจ้าหน้าที่ของกรมทางไค่ยัันยันเป็นเสียงเดียวว่า
 หากมีได้ ร.ท.ทอมาต และ ร.ท.บิยวิพากษ์ ทำการคุ้มกันให้ไว้แล้ว ฝ่ายเราก็จะต้องเสียชีวิต
 นับสิบคนที่เดียว พวกเขาทั้งหมดรอดตายมาได้ก็เพราะผู้กล้าหาญ ๒ คนนี้เท่านั้น

แผนการสอนที่ ๑๒ เรื่องความซื่อสัตย์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าความซื่อสัตย์ได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ในประวัติศาสตร์ได้
๓. นักเรียนสามารถสรุปการปฏิบัติที่ควรมีความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานได้
๔. นักเรียนวิเคราะห์ได้ว่าคุณลักษณะของความซื่อสัตย์ที่นักเรียนควรยึดไว้เป็นคุณลักษณะประจำตัวเพื่อความซื่อสัตย์ได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อฝึกความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๓. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการยอมรับในสิทธิของผู้อื่น

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงว่าซื่อสัตย์ได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ที่พบในปัจจุบันได้

แนวคิด ความซื่อสัตย์เป็นคุณลักษณะของคนดี

เนื้อเรื่อง

ความซื่อสัตย์ คือสัจจะ ได้แก่ความซื่อตรงต่อสิ่งต่างๆ

ทางที่จะแสดงความซื่อสัตย์สุจริตมี ๓ ทาง คือ

๑. ทางกาย

๒. ทางวาจา

๓. ทางใจ

ความซื่อสัตย์สุจริตที่ทุกคนมี ๓ ประเภท คือ

๑. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง
๒. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน
๓. ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

กิจกรรมการสอน

๑. ชี้นำ

- ๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ ๙ คน
- ๑.๒ ให้แต่ละกลุ่มเลือกผู้สังเกตการณ์ ๑ คน เลขานุการ ๑ คน

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ครูเล่านิทานอีสป เรื่องเทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้ ให้นักเรียนฟัง โดยเล่าไม่จบเรื่อง แล้วให้นักเรียนช่วยกันแต่งต่อให้จบเรื่อง หลังจากนั้นให้ตัวแทนออกมาเล่าให้เพื่อนฟังหน้าชั้น

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำนึงเนื้อหา

- ๓.๑.๑ ความซื่อสัตย์คืออะไร
- ๓.๑.๒ ความซื่อสัตย์มีประโยชน์อย่างไร
- ๓.๑.๓ เราควรมีความซื่อสัตย์ต่อใครบ้าง
- ๓.๑.๔ ความซื่อสัตย์มีกี่ทาง
- ๓.๑.๕ ถ้าทุกคนไม่ซื่อสัตย์อะไรจะเกิดขึ้น

ฯลฯ

๓.๒ คำนึงมนุษยสัมพันธ์

- ๓.๒.๑ มีความรู้สึกละเอียดอ่อนต่อผู้อื่น

- ๓.๒.๒ การทำงานเป็นกลุ่มมีประโยชน์อย่างไร
- ๓.๒.๓ การแสดงความคิดเห็นระหว่างเพื่อนในกลุ่มมีประโยชน์อย่างไร
- ๓.๒.๔ ถ้ามีคนถูกขาคการทำงานเพียงคนเดียวเป็นอย่างไร
- ๓.๒.๕ ควรมีการแก้ไขผู้ที่ไม่ร่วมงานอย่างไร

ฯลฯ

๓.๓ ด้านประยุกต์ใช้

- ๓.๓.๑ นักเรียนนำเรื่องราวที่ได้เรียนไปแล้วไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร
- ๓.๓.๒ คุณลักษณะของคนดีนั้นควรมีอะไร เป็นพื้นฐาน
- ๓.๓.๓ ถ้านักเรียนอยากเป็นคนดีนักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ ด้านเนื้อหา

- ๔.๑.๑ สังเกตจากการอภิปราย
- ๔.๑.๒ สังเกตจากการตอบคำถาม

๔.๒ ด้านมนุษยสัมพันธ์

- ๔.๒.๑ สังเกตจากการทำงานร่วมกัน
- ๔.๒.๒ สังเกตจากการแสดงออกในการทำงานกลุ่ม

อุปกรณ์

นิทานอีสป เรื่องเทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้

ชาวป่าผู้หนึ่งถักต้นไม้ผู้นั้นมีชื่อว่า ช่างขวานตกลงในน้ำ ซึ่งตนเองก็ว่ายนน้ำไม่เป็น ชายผู้นั้นไม่รู้จะทำอย่างไรจึงนั่งร้องไห้ที่ริมลำธาร เทพารักษ์สงสารจึงมาปลอบโยน มีให้ร้องไห้ และลงไปงมเอาขวานทองมาให้ ชาวป่าผู้นั้นบอกว่าไม่ใช่ขวานของตน เทพารักษ์ลงไปงมอีก ได้ขวานเงินมา ชาวป่าผู้นั้นก็บอกว่าไม่ใช่ของตน เทพารักษ์ลงไปงมอีก

ได้ خوان เหล็กขึ้นมา ชายผู้นั้นรับไว้และบอกว่าเป็นของตน เทพารักษ์เห็นว่าชายผู้นั้น
ซื่อสัตย์จึงยก خوان ให้ทั้งหมด

ชาวบ้านในละแวกนั้นรู้ข่าว (สมมติว่านักเรียนเป็นชาวบ้านที่รู้ข่าว นักเรียน
ควรจะทำอย่างไรดี ให้แต่งเรื่องต่อไปนี้ ประมาณ ๑ บรรทัด)

ใบสังเกตการณ์

๑. ใครที่ผูกขาดการพูดเพียงคนเดียว
๒. ใครในกลุ่มที่พูดน้อยที่สุด
๓. ขณะที่เพื่อนพูด เพื่อนคนอื่น ๆ ทำอย่างไร
๔. การทำงานกลุ่มมีการวางแผนหรือไม่
๕. เพื่อนๆ ในกลุ่มร่วมมือกันหรือไม่

แผนการสอนที่ ๑๓ เรื่องความเสียสละ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าความเสียสละได้ถูกต้อง
๒. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่าวัตถุนิยม จิตนิยม วิสัจนิยม
๓. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงว่าเสียสละได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้ให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๒. เพื่อให้ให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ
๓. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ร่วมงานในกลุ่ม

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นบุคคลที่เสียสละ
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีเหตุผล

แนวคิด สัตว์โลกทั้งหลายมีชีวิตรอดได้ก็เพราะความเสียสละ

เนื้อเรื่อง

ความเสียสละ หรือจากะ หมายถึง การเสียไปด้วยจิตใจเป็นกุศล และไม่หวังสิ่งตอบแทน

การเสียสละหรือบริจาค ทางศาสนาพุทธได้วางกฎเกณฑ์ไว้ดังนี้

๑. วัตถุนิยม

๒. เจตนาบริสุทธิ์

๓. บุคคลบริสุทธิ์

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มต่างๆกัน ๓ กลุ่ม

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนดูรูปภาพ พ่อ - แม่กำลังเลี้ยงดูบุตร

๒.๒ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายบุญคุณของพ่อ-แม่ ที่เลี้ยงดูบุตร ให้เจริญเติบโต

๒.๓ ให้นักเรียนบอกถึงความรู้สึกที่ได้ดูรูปภาพเหล่านั้น

๒.๔ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาพูดให้เพื่อนๆฟังหน้าชั้นเรียน

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำถามหา

๓.๑.๑ ความเสียสละคืออะไร

๓.๑.๒ ผู้ที่เสียสละควรได้รับการยกย่องว่าอะไร

๓.๑.๓ การเสียสละที่ได้บุญมากคือการเสียสละตามกฎเกณฑ์อะไร

๓.๑.๔ การให้ด้วยเจตนาไม่บริสุทธิ์ได้บุญหรือไม่

๓.๑.๕ บุคคลบริสุทธิ์หมายความว่าอย่างไร

๓.๒ คำถามหุ้มนัยสัมพันธ์

๓.๒.๑ แต่ละกลุ่มมีการช่วยเหลือกันอย่างไร

๓.๒.๒ มีการวางแผนงานหรือไม่

๓.๒.๓ การทำงานในกลุ่มมีปัญหาหรือไม่

๓.๒.๔ มีการแก้ไขปัญหามาตรานาง

๓.๓ คำนประยุกต์ใช้

๓.๓.๑ การบริจาศตามควรแก่อัตภาพหมายถึงอะไร

๓.๓.๒ ถ้านักเรียนจะบริจาศนักเรียนจะยืคอะไรเป็นเกณต์

๓.๓.๓ การที่เราอยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบสุขนั้นเพราะเรายืคหลักอะไรบ้าง

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื้อหา

๔.๑.๑ สังเกศจากการตอบคำถาม

๔.๑.๒ สังเกศจากการวิเคราะห์ปัญหา

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกศบรรยากาศในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์ รูปภาพต่างๆ

แผนการสอบที่ ๑๘ เรื่องความอดทน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าความอดทนได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความอดทนได้
๓. นักเรียนสามารถสรุปผลดีที่คนเรามีความอดทนได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักระงับอารมณ์โกรธได้
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนที่มีเหตุผล
๓. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถนำเรื่องราวที่ได้เรียนไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้

แนวคิด ความมีขันติเป็นวิสัยของผู้เจริญ

เนื้อเรื่อง

ความอดทนได้แก่ความอดทนต่อสิ่งที่ไม่พอใจ ซึ่งเป็นเหตุให้เสียประโยชน์ที่ควรจะได้ทางพุทธศาสนาเรียกว่าขันติ

ความอดทนแยกได้ ๓ ประการ คือ

๑. ทนลำบาก
๒. ทนตรากตรำ
๓. ทนเจ็บใจ

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ ๖ - ๗ คน

๑.๒ ให้นักเรียนในชั้นเป็นผู้สังเกตการณ์ ๒ คน

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ครูอธิบายวิธีการทำกิจกรรม

๒.๒ ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามกิจกรรม ซึ่งปรากฏในบัตรคำสั่ง ให้ทุกคน
ปฏิบัติตามบทบาทที่ตนเองได้รับอย่างเคร่งครัด

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำนวณเนื้อหา

๓.๑.๑ ความออกทนคืออะไร

๓.๑.๒ การกระทำเช่นไรจึงจะเรียกว่าเป็นการออกทน

๓.๑.๓ ความออกทนมีกี่ชนิด

๓.๑.๔ คนที่ไม่มีความออกทนเป็นบุคคลเช่นไร

๓.๑.๕ ถ้ามีคนมาแกล้งว่าให้เราเจ็บใจเราควรทำอย่างไร

๓.๑.๖ ถ้าคนเราทุกคนขาดความออกทนผลจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๓.๒ คำนวณนุสรย์สัมพันธ์

๓.๒.๑ ใครบ้างที่ไม่ได้แสดงบทบาทตามที่ตนได้รับ

๓.๒.๒ ถ้าทุกคนแสดงตามบทบาทที่ได้รับผลจะเป็นอย่างไร

๓.๒.๓ เมื่อมีผู้มากลั่นแกล้ง ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งแสดงกริยาอย่างไร

๓.๒.๔ ผู้ที่ได้รับบทที่ชอบแกล้งเพื่อนมีความรู้สึกอย่างไร

๓.๒.๕ บุคคลที่ไม่ออกทนเป็นบุคคลเช่นไร

ฯลฯ

๓.๓ คำนประมุกต์ใช้

๓.๓.๑ นักเรียนมีความรู้สึกละอย่างไรเมื่อได้เล่นกิจกรรมนี้

๓.๓.๒ ขณะนี้นักเรียนกำลังทำงานแล้วถูกผู้อื่นแกล้งนักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร

๓.๓.๓ กิจกรรมนี้นักเรียนจะนำไปใช้อย่างไรบ้าง

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเนื้อหา

๔.๑.๑ สังเกตจากการร่วมอภิปราย

๔.๑.๒ ดูจากแบบฝึกหัด

๔.๒ คำนมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการอภิปรายกลุ่ม

๔.๒.๒ สังเกตจากการทำกิจกรรมร่วมกัน

อุปกรณ์ กระดาษ สีเมจิก

บทบาทสำหรับผู้เล่นกิจกรรม

บัตรที่ ๑ ผู้ถือบัตรนี้มีหน้าที่วาดรูป.....

บัตรที่ ๒ ให้เป็นผู้ช่วยผู้ถือบัตรวาดรูป

บัตรที่ ๓ เป็นผู้ที่ยกยได้กำลังใจ

บัตรที่ ๔ ให้เป็นผู้ที่ยกยกลั่นแกล้งผู้ที่ทำหน้าที่วาดรูป

บัตรที่ ๕ ให้เป็นคนพูดยั่วผู้ให้เพื่อนในกลุ่มโกรธ

บัตรที่ ๖ ให้เป็นผู้ชวนคุยนอกเรื่อง

บัตรที่ ๗ ให้เป็นผู้สังเกตการณ์

แผนการสอนที่ ๑๕ เรื่องการรณรงค์แก้ปัญหายาเสพติด

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๔๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างของคำว่า ยาเสพติด - ยาได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่เป็นยาเสพติดได้
๓. นักเรียนสามารถอธิบายการกระทำที่เป็นยาเสพติดทางกาย วาจา ใจ ได้
๔. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการกระทำที่เป็นยาเสพติดทางกาย วาจา ใจ ได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักฟังพหูพจน์
๒. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการวางแผนงานในกลุ่ม
๓. เพื่อให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบงานในกลุ่มร่วมกัน
๔. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. เพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี

แนวคิด ผู้ที่ละเว้นจากการกระทำยาเสพติดเป็นผู้ที่มีจิตใจผ่องใส

เนื้อเรื่อง

การกระทำยาเสพติดของคนเราทำได้ ๓ ทาง คือ

๑. ทางกาย ได้แก่ การสูด การลักลอบ การฉีดประเวณี
๒. ทางวาจา ได้แก่ การพูดโกหก การพูดคำหยาบ การพูดส่อเสียด การพูด

เหลวไหล

๓. ทางใจ ได้แก่การโลภ พยาบาท เห็นผิด

กิจกรรมการสอน

๑. ชี้นำ

- ๑.๑ ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ ๔ - ๕ คน ให้แต่ละกลุ่มเล่นบทบาทสมมติ เรื่องสุนัขขี้กลัว

๒. ชี้ปฏิบัติ

- ๒.๑ ครูให้แต่ละกลุ่มวางแผนการเล่นบทบาทสมมติ ๕ นาที และให้แต่ละกลุ่มลงมือแสดง

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำว่าโลภ

- ๓.๑.๑ ขาปกับขานูต่างกันอย่างไร
 ๓.๑.๒ การทำขาปกับการทำขานูอย่างไหนทำง่ายกว่ากัน เพราะเหตุใด
 ๓.๑.๓ การทำขาปมีกี่ทาง
 ๓.๑.๔ การทำขาปทางกาย วาจา ใจ ได้แก่อะไร
 ๓.๑.๕ การพูดจาเหลวไหล เป็นการทำขาปทางใด
 ๓.๑.๖ การพยาบาทเป็นการทำขาปหรือไม่
 ๓.๑.๗ ยกตัวอย่างการทำขานูมา ๓ ชนิด และการทำขาปมา ๓ ชนิด

ฯลฯ

๓.๒ คำว่ามโนะมโน

- ๓.๒.๑ การแสดงบทบาทสมมติมีอุปสรรคหรือไม่
 ๓.๒.๒ อุปสรรคที่เกิดขึ้นเพราะเหตุใด ควรแก้ไขอย่างไร
 ๓.๒.๓ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีผลดีหรือไม่ อย่างไร
 ๓.๒.๔ การทำงานแบบที่มีการวางแผนกับไม่มีการวางแผนต่างกันอย่างไร

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุกต์ใช้

๓.๓.๑ ถ้าเพื่อนในกลุ่มชอบทำบาป เราารู้สึกอย่างไร

๓.๓.๒ การทำบาปมีโทษอย่างไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำนเบื้องต้น

๔.๑.๑ สังเกตจากการถามและตอบคำถาม

๔.๒ คำนมนุษย์สัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการร่วมกิจกรรม

๔.๒.๒ สังเกตจากการอภิปรายร่วมกัน

อุปกรณ์

เรื่องสุนัขแม่ลูกอ่อน

สุนัขแม่ลูกอ่อนได้ไปออกลูกที่บ้านเศรษฐี เศรษฐีเจ้าของบ้านไม่สนใจที่จะให้อาหารแก่สุนัขแม่ลูกอ่อนตัวนั้น ทั้งที่สุนัขนั้นเป็นสุนัขเร่ร่อน เจ้าของบ้านไม่เคยที่จะเหลียวแลเลย แม้แต่น้อย สุนัขแม่ลูกอ่อนต้องไปหาเศษอาหารตามบริเวณใกล้เคียงเพื่อประทังชีวิต และเพื่อมีน้ำนมให้ลูกน้อยได้กิน อยู่ต่อมาสุนัขแม่ลูกอ่อนก็หายไปโดยไม่มีร่องรอย ลูกสุนัขทั้งหลายก็คอยการกลับมาของแม่อย่างหิวโหย จากเช้าเป็นสาย บ่าย จนกระทั่งเย็นแม่ก็ไม่กลับมา ลูกสุนัขร้องด้วยความหิวเป็นก่ำกั้นคนข้างบ้านทนเห็นความหิวของลูกสุนัขไม่ไหว ได้นำข้าวมาให้ลูกสุนัขกิน มันกินด้วยความเอร็ดอร่อย หลังจากรอน้ำนมจากแม่มาหลายเวลา

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาคำตอบคำถามดังต่อไปนี้

๑. เศรษฐีเป็นคนอย่างไร
๒. ถ้านักเรียนพบเหตุการณ์เหล่านี้ควรทำอย่างไร
๓. ถ้าแม่สุนัขพูดได้ แม่สุนัขจะมีความรู้สึกอย่างไร
๔. ถ้าเหตุการณ์อย่างนั้นเกิดกับตัวเราควรทำอย่างไร
๕. ผู้มีใจเมตตากรุณา มีความรู้สึกอย่างไร

แผนการสอนที่ ๑๒ เรื่องความสามัคคี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าความสามัคคีได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างเรื่องความสามัคคีได้
๓. นักเรียนสามารถสรุปประโยชน์ของความสามัคคีได้
๔. นักเรียนสามารถสรุปโทษของการแตกความสามัคคีได้
๕. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลที่ได้รับของความสามัคคี และการแตกความสามัคคีของประเศนั้นๆได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
๒. เพื่อให้นักเรียนรู้จักระงับอารมณ์ตนเองได้
๓. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถสรุปเรื่องความสามัคคีที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้ในห้องเรียนได้

แนวคิด ความสามัคคีคือพลังในอันที่จะนำมาซึ่งความพร้อมเพรียง

เนื้อเรื่อง

ความสามัคคี คือความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสามัคคีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมและประเทศ หากประเทศใดไร้ความสามัคคีแล้ว ประเทศนั้นย่อมประสบความพินาศ

กิจกรรมการสอบ

๑. ชื่นชม

- ๑.๑ ครูบอกให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่ม
- ๑.๒ ให้แต่ละกลุ่มเลือกผู้สังเกตการณ์ ๑ คน และเลขานุการ ๑ คน

๒. ชื่นชมปฏิบัติ

- ๒.๑ ครูเขามาหาให้นักเรียนดูกลุ่มละ ๑ ภาพ และให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนข้อเท็จจริงที่เห็นจากรูปภาพ
- ๒.๒ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนอธิบายข้อเท็จจริงที่เห็นจากรูปภาพ และครูพยายามยั่วให้แต่ละกลุ่มโต้เถียง ไม่ยอมให้กลุ่มอื่นได้คะแนนมากกว่ากลุ่มตนเอง

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำนึงเนื้อหา

- ๓.๑.๑ ความสามัคคีคืออะไร
- ๓.๑.๒ ความแตกความสามัคคีมีประโยชน์หรือไม่
- ๓.๑.๓ ถ้ามีคนมาขู่เหยให้แตกความสามัคคี ควรทำอย่างไร
- ๓.๑.๔ การกระทำที่เรียกว่าสามัคคี กระทำอย่างไร
- ๓.๑.๕ ด้านนักเรียนในห้องไม่สามัคคีกันควรทำอย่างไร
- ๓.๑.๖ เราควรทำอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดการแตกความสามัคคี

ฯลฯ

๓.๒ คำนึงมนุษยสัมพันธ์

- ๓.๒.๑ การขัดแย้งกันภายในกลุ่มทำให้เกิดอะไร
- ๓.๒.๒ การทำงานร่วมกับผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร
- ๓.๒.๓ การขัดแย้งกันภายในกลุ่มดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ๓.๒.๔ ผลเสียของการไม่สามัคคีคืออะไร

ฯลฯ

๓.๓ คำถามประยุกต์ใช้

๓.๓.๑ ครู - นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงผลดีของความสัมพันธ์ และ
ผลเสียของความไม่สัมพันธ์

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ คำถามเนื้อหา

๔.๑.๑ สังเกตจากการตอบคำถาม

๔.๑.๒ สังเกตจากการให้ช่วยกันยกตัวอย่างเรื่องความสัมพันธ์

๔.๑.๓ ทดสอบ

๔.๒ คำถามมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการร่วมมือในการทำงาน

๔.๒.๒ สังเกตจากการร่วมในการอภิปราย

อุปกรณ์ รูปภาพที่ต่างกัน ๕ ภาพ

ใบสังเกตการณ์

๑. ใครบ้างที่ไม่ร่วมมือในการทำงาน
๒. ใครบ้างที่ช่วยแสดงความคิดเห็น
๓. ใครบ้างที่ผูกขาดการพูดแต่เพียงผู้เดียว
๔. ใครบ้างที่แสดงกิริยาโมโหอย่างเห็นได้ชัด
๕. ใครบ้างที่ไม่ออกความเห็น
๖. อื่นๆ

แผนการสอนที่ ๑๗ เรื่องความมั่นคงของชาติ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าความมั่นคงได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างภัยที่คุกคามประเทศได้
๓. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่าสวัสดิภาพได้
๔. นักเรียนสามารถสรุปจุดประสงค์ของความมั่นคงของชาติได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อให้ให้นักเรียนกล้าพูดกล้าแสดงในหมู่เพื่อนฝูง
๓. เพื่อให้ให้นักเรียนเป็นคนที่มีความคิดอย่างมีเหตุผล
๔. เพื่อให้รู้จักการยอมรับในความสามารถของผู้อื่น

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถนำเรื่องราวที่ได้เรียนไปแล้ว ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด ชาติจะมั่นคงได้ถ้าคนในชาติสมัครสมานสามัคคี

เนื้อเรื่อง

๑. ภัยที่คุกคามประเทศไทย
 - ๑.๑ การก่อการร้าย
 - ๑.๒ การล่อลวง

- ๑.๓ การบูรณาการตามชายแดน
๒. ความมั่นคงของชาติ
๓. ความปลอดภัย
 - ๓.๑ ความปลอดภัยของดินแดน
 - ๓.๒ ความปลอดภัยของประชาชน
 - ๓.๓ ความปลอดภัยในการดำรงชีวิตอย่างเสรี
๔. สวัสดิภาพ
๕. จุดประสงค์ของความมั่นคงของชาติ
๖. ข้อควรปฏิบัติเพื่อนำบรรลุถึงจุดประสงค์ของความมั่นคงของชาติ

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ
 - ๑.๑ ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๔ กลุ่ม
 - ๑.๒ ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้า ๑ คน เลขานุการประจำกลุ่ม ๑ คน
๒. ขั้นปฏิบัติ
 - ๒.๑ ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์จากชีวิตของนักเรียนเองว่า ความสุขของครอบครัวจะเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยวิเคราะห์จากประสบการณ์จริงในครอบครัวของนักเรียน
 - ๒.๒ ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์
 - ๓.๑ คำนึงเนื้อหา
 - ๓.๑.๑ ครอบครัวมีความสุขได้ต้องประกอบด้วยสิ่งใด
 - ๓.๑.๒ ความมั่นคงของครอบครัวมีความจำเป็นหรือไม่
 - ๓.๑.๓ การที่ครอบครัวมีความสุขอยู่ได้ขึ้นอยู่กับอะไรบ้าง
 - ๓.๑.๔ สวัสดิภาพหมายถึงอะไร

๓.๑.๕ ความมั่นคงของครอบครัวสัมพันธ์กับความมั่นคงของชาติอย่างไร

๓.๑.๖ ชาติจะมั่นคงได้ต้องประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง

ฯลฯ

๓.๒ ค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

๓.๒.๑ การทำงานกลุ่มจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสิ่งใด

๓.๒.๒ การทำงานร่วมกันทุกคนควรปฏิบัติอย่างไร

๓.๒.๓ การทำงานร่วมกันเมื่อมีการกระทบกระทั่งกันทางอารมณ์ควรปฏิบัติ
อย่างไร

๓.๒.๔ ถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ร่วมมือ หัวหน้ากลุ่มควรทำอย่างไร

๓.๒.๕ การมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันดีหรือไม่

ฯลฯ

๓.๓ ค่านิยมประชาธิปไตย

๓.๓.๑ นักเรียนนำเอาสิทธิหน้าที่ทำเป็นกลุ่มมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

๓.๓.๒ นักเรียนมีส่วนทำให้ชาติมั่นคงได้อย่างไร

๓.๓.๓ การทำงานเป็นกลุ่มดีหรือไม่

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ ค่านิยม

๔.๑.๑ สังเกตจากการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา

๔.๑.๒ สังเกตจากการถาม-ตอบ

๔.๒ ค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

อุปกรณ์

-

แผนการสอนที่ ๑๘ เรื่องความมั่นคงของชาติ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ความรู้

๑. นักเรียนสามารถสรุปความหมายของคำว่าความมั่นคงของชาติได้
๒. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความมั่นคงของชาติได้
๓. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างอาชีพที่ทำลายความมั่นคงของชาติได้
๔. นักเรียนสามารถเสนอวิธีการร่วมมือของนักเรียนในการปกครองประเทศได้
๕. นักเรียนสามารถเสนอวิธีการร่วมมือของประชาชนในการปกครองประเทศให้มีความมั่นคงได้

ข. ค่านิยม

๑. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนที่มีความอดทน
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักร่วมมือกันในการทำงาน
๓. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการยอมรับในความสามารถของผู้อื่น

ค. ทักษะ

๑. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนที่มีความอดทนในการทำงาน

แนวคิด ความสามัคคีเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความมั่นคงของชาติ

เนื้อเรื่อง

สิ่งที่ทุกคนในชาติควรร่วมมือกันทำเพื่อความมั่นคงของชาติมีอยู่ ๔ ประการ คือ

๑. ความร่วมมือในการปกครองประเทศ
๒. ความร่วมมือในการป้องกันประเทศ

๓. การประกอบอาชีพสุจริต

๔. การร่วมมือก่อสร้างคม

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๕ กลุ่ม

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ครูแจกไม้ขีดไฟกลุ่มละ ๑ ถ้วย และให้แต่ละกลุ่มช่วยกันตั้งไม้ขีดให้เป็นกองให้ไ้เร็วที่สุด

๒.๒ เมื่อวิเคราะห์ค่าน้ำเชื้อหาใกล้จะเสร็จ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขย่าโต๊ะที่ตั้งไม้ขีดเบาๆ เพื่อให้ไม้ขีดล้ม

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ ค่าน้ำเชื้อหา

๓.๑.๑ ความร่วมมือกันมีความสำคัญหรือไม่

๓.๑.๒ ในการปกครองประเทศต้องอาศัยความร่วมมือหรือไม่

๓.๑.๓ การร่วมมือกันไปออกเสียงเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างไร

๓.๑.๔ ในด้านการป้องกันประเทศความร่วมมือมีความสำคัญเพียงใด

๓.๑.๕ การประกอบอาชีพสุจริตของอาศัยความร่วมมือหรือไม่

๓.๑.๖ การทูลำรุงสังคมได้เจริญเป็นหน้าที่ของใคร

ฯลฯ

๓.๒ ค่าน้ำเชื้อหาสัมพันธ์

๓.๒.๑ ผลจากการร่วมมือกันทำงานเป็นอย่างไร

๓.๒.๒ ถ้ามีคนผูกขาดการทำงานแต่เพียงผู้เดียวผลจะเป็นอย่างไร

๓.๒.๓ ความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

๓.๒.๔ ถ้าสมาชิกในกลุ่มไม่ร่วมมือ สมาชิกคนอื่นควรทำอย่างไร

๓.๒.๕ ผลงานในกลุ่มจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร

ฯลฯ

๓.๓ ก้านประยุกต์ใช้

๓.๓.๑ นักเรียนนำเรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้กับงานอะไรได้บ้าง

๓.๓.๒ ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มสิ่งใดสำคัญที่สุด

๓.๓.๓ นักเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศอย่างไรบ้าง

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ ก้านเนื้อหา

๔.๑.๑ สังเกตจากการอภิปรายร่วมกัน

๔.๑.๒ ตรวจสอบการทำแบบฝึกหัด

๔.๒ ก้านมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการทำงานกลุ่ม

๔.๒.๒ สังเกตจากการอภิปราย

อุปกรณ์ ไม้ขีดไฟ ๕ กล้อง

แผนการสอนที่ ๑๔ เรื่องความมั่นคงในด้านการเมืองหรือการปกครองประเทศ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถอธิบายถึงภัยที่คุกคามประเทศได้
๒. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยได้
๓. นักเรียนสามารถสรุปโครงสร้างที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้
๔. นักเรียนสามารถสรุปหลักการที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการอภิปรายกลุ่ม
๒. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ
๓. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับความสามัคคีของชนในชาติ

เนื้อเรื่อง

ความมั่นคงในด้านการเมืองหรือการปกครองประเทศ

๑. การเมืองภายในประเทศ
 - ๑.๑ อำนาจอธิปไตย
 - ๑.๒ อำนาจตุลาการ

๑.๓ อำนาจบริหาร

๒. การเมืองนอกประเทศ

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๕ กลุ่ม

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเรื่องวันเลือกตั้ง แล้วช่วยกันวิเคราะห์ และ
ส่งตัวแทนออกมาพูดหน้าชั้นเรียน

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำนวณเนื้อหา

๓.๑.๑ การเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
อย่างไร

๓.๑.๒ ผู้ที่รับการเลือกตั้งควรเป็นบุคคลเช่นไร

๓.๑.๓ ผู้รับเลือกตั้งเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วมีหน้าที่ทำอะไร

๓.๑.๔ อำนาจในการออกกฎหมายเรียกว่าอำนาจอะไร

๓.๑.๕ ผู้ที่ใช้อำนาจบริหารคือผู้ใด

๓.๑.๖ พรรคการเมืองมีความสำคัญหรือไม่

๓.๑.๗ ธรรมชาติของผู้เลือกตั้งเลือกตั้งควรยึดถือ

าสา

๓.๒ ค่านิยมสัมพัทธ์

๓.๒.๑ การทำงานด้วยความร่วมมือกันผลเป็นอย่างไร

๓.๒.๒ ถ้าความคิดของเพื่อนต่างจากความคิดของคนอื่นๆ ควรทำอย่างไร

๓.๒.๓ ความคิดเห็นของเพื่อนต่างจากคนอื่นๆ เพราะเหตุใด

๓.๒.๔ การทำงานกลุ่มควรยึดธรรมชาติเป็นหลัก

๓.๒.๕ การร่วมมือกันคิด กับ การคิดเพียงคนเดียวต่างกันหรือไม่

ฯลฯ

๓.๓ คำนประยุกค์ใช้

๓.๓.๑ ถ้านักเรียนมีความระแวดระวัง ตัวนักเรียนจะประสบความสำเร็จในชีวิต
อย่างไรบ้าง

๓.๓.๒ ถ้าทำงานกลุ่มแล้วไม่สามัคคีกันผลจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๔. ประเมินผล

๔.๑ ^{ขั้น} คำนเนื่อหา

๔.๑.๑ สังเกตจากการอภิปรายร่วมกัน

๔.๑.๒ ดูจากการซักถามของนักเรียน

๔.๒ ^{ขั้น} คำนมนุษย์สัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตดูความร่วมมือของสมาชิก

๔.๒.๒ สังเกตจากการวิเคราะห์คำนมนุษย์สัมพันธ์

อุปกรณ์ กรณีตัวอย่างเรื่องวันเลือกตั้ง

วันเลือกตั้ง

หมู่บ้านแหลมทองเป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง กำนันได้รับเลือกเป็นกำนันนักพัฒนา
ตัวอย่าง หมู่บ้านนี้ได้รับการพัฒนาในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา สาธารณูปโภค
ศาสนา ฯลฯ ครูใหญ่โรงเรียนประจำตำบล และเจ้าอาวาสเป็นบุคคลที่ประชาชนยกย่อง
นับถือมาก เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรมอันดี

ในระบายนั้นจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บรรดาหัวกะแนและ
ผู้รับเลือกตั้งก็ออกไปโฆษณาหาเสียงว่าพรรคพวกของตนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์
มีการศึกษาดี เป็นต้น พอถึงวันเลือกตั้ง วันนั้นท้องฟ้าโปร่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ต่างทยอยกันไปเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ ทุกคนต่างยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อผลปรากฏว่า นายปรีชา ผู้สมัครเบอร์ ๔ ได้รับเลือกตั้ง เขาเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ทั้งความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ตลอดจนการศึกษา และฐานะทางครอบครัว

แผนการสอนที่ ๒๐ เรื่องความมั่นคงในด้านการเมืองหรือการป้องกันประเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๕๐ นาที

ความมุ่งหมาย

ก. ด้านเนื้อหา

๑. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญของความมั่นคงของชาติได้
๒. นักเรียนสามารถสรุปความสำคัญของทหารได้
๓. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างภารกิจที่สำคัญของทหารได้
๔. นักเรียนสามารถวิเคราะห์หน้าที่พิเศษของทหารได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

๑. เพื่อให้ให้นักเรียนเป็นคนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๒. เพื่อฝึกให้รู้จักการปรับตนเองเพื่อทำงานร่วมกับหมู่คณะได้
๓. เพื่อฝึกให้รู้จักการร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม
๔. เพื่อฝึกการวางแผนในการทำงานเป็นกลุ่ม

ค. ด้านประยุกต์ใช้

๑. เพื่อให้ให้นักเรียนนำเรื่องการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวคิด ทหารเป็นผู้ที่สละความสุขส่วนตัวเพื่อความสุขของคนหมู่มาก

เนื้อเรื่อง ความมั่นคงในด้านการทหารหรือการป้องกันประเทศ

การทหารย่อมเป็นกิจการที่สำคัญยิ่งสำหรับการป้องกันบ้านเมือง ยามที่ประเทศชาติถูกคุกคามจากนอกประเทศ หรือมีการก่อการร้ายภายในประเทศ ทหารต้องมีหน้าที่ป้องกันประเทศ ในยามสงบทหารก็มีหน้าที่ช่วยพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ช่วยทำถนน การเกษตร

การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย เป็นครู เป็นต้น ความบริเวณชายแดนทหารมีบทบาทสำคัญมาก ทหารช่วยฝึกประชาชนในหมู่บ้านให้รู้จักป้องกันตัวเอง ช่วยจัดตั้งหมู่บ้านชายแดน ที่เรียกว่า หมู่บ้านยุทธศาสตร์ขึ้น

กิจกรรมการสอน

๑. ขั้นนำ

๑.๑ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๕ กลุ่ม

๒. ขั้นปฏิบัติ

๒.๑ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง จดหมายจากชายแดน

๒.๒ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน

๓. ขั้นสรุปวิเคราะห์

๓.๑ คำถามเนื้อหา

๓.๑.๑ หน้าี่ของทหารมีอะไรบ้าง

๓.๑.๒ ทหารนอกจากป้องกันประเทศแล้วยังมีหน้าที่อะไรอีกบ้าง

๓.๑.๓ คุณธรรมข้อใดที่ทหารควรยึดถือปฏิบัติ

๓.๑.๔ ความมีวินัยสำคัญสำหรับทหารหรือไม่

๓.๑.๕ ถ้าทุกคนในชาติไม่เป็นทหารผลจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

๓.๒ คำถามนุชนิยมสัมพันธ์

๓.๒.๑ การทำงานกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มมีความสำคัญหรือไม่

๓.๒.๒ หัวหน้ากลุ่มควรมีบทบาทอย่างไรในการทำงาน

๓.๒.๓ สมาชิกในกลุ่มควรปฏิบัติตนอย่างไรในการทำงาน

๓.๒.๔ สมาชิกในกลุ่มไม่ร่วมงาน ควรีมาตรการอย่างไร

๓.๒.๕ งานในกลุ่มจะสำเร็จได้ต้องอาศัยสิ่งใด

ฯลฯ

๓.๓ ก้านประยุกต์ใช้

๓.๓.๑ ในการทำงานกลุ่มควรยึดหลักอะไร

๓.๓.๒ ความสามัคคี ความอดทน ควรยึดเป็นหลักสำคัญหรือไม่

ฯลฯ

๔. ประเด็นผล

๔.๑ ก้านเนื้อหา

๔.๑.๑ สังเกตจากการอภิปราย

๔.๑.๒ ทดสอบ

๔.๒ ก้านมนุษยสัมพันธ์

๔.๒.๑ สังเกตจากการร่วมกันทำงาน

๔.๒.๒ สังเกตจากการวางแผนและความร่วมมือของสมาชิก

อุปกรณ์ จกหมายจากชายแดน

พุทธภูมิตาพระยา

๑๕ พ.ย. ๒๕

สมศรีน้องรัก

พี่พ้อมีเวลารว่างบ้างจึงรีบตอบจดหมายที่น้องส่งมา ตอนนั้นเหตุการณ์ชายแดนค่อนข้างเลวลง ฝ่ายตรงข้ามถูกตีแตกไปเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว คาดว่าคงจะเข็ดหลาบไปอีกนาน พี่อยู่ชายแดนเหงาจึงเลยไม่มีคนที่ถูกใจจะพูดจะคุยด้วย อยู่ลำพังแต่พวกผู้ชาย อาหารการกินก็แสนจะลำบาก พบแต่อาหารกระป๋องทุกมื้อ ยังกี่ที่น้องส่งอาหารและขนมมาให้ มิฉะนั้นหน้าของพี่คงจะเป็นรูปกระป๋องไปแล้ว คราวหน้าน้องส่งพวกน้ำพริกเผา ปลาป่นมาด้วยนะ พี่จะรอคอยฝีมือน้อง เอ๊ะเลี้ยงปิ่นพี่ต้องรีบตอบจดหมายก่อน เคี้ยวพี่จะยิ่งมันให้แตกกระเจิงไปเลย ไอ้พวกเศษมนุษย์ บ้านมันมีไม่อยู่ เทียวได้มารุกรานบ้านเมืองคนอื่นเขา

จดหมายฉบับนี้อาจจะเป็นฉบับสุดท้าย ถ้าพี่ไม่ตายจะเขียนมาเล่าเหตุการณ์
 ให้น้องฟัง หนี้บุญแดงของเราให้คืนนะ ถ้าพี่ตายจงบอกลูกพี่ว่า พ่อของเขาคายเพื่อชาติ
 และบอกให้ลูกจงเจริญรอยตามพ่อ เป็นทหารตั้งเป็นกำลังของชาติ ลาก่อนจนกว่าจะพบกันใหม่

รักและคิดถึงเสมอ

พล

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง

สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ชั้น ม. ๒ เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด ๒๐ ข้อ ใช้เวลา ๒๐ นาที
 ๒. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด ๕ ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วกากบาทลงในช่อง ก ข ค ง หรือ จ ในกระดาษคำตอบ
 ๓. คำถามในหนึ่งข้อมีคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว ห้ามกากบาทเกินหนึ่งคำตอบ ถ้าทำเกินหนึ่งคำตอบถือว่าผิด จะได้ศูนย์ในข้อนั้น
๑. เพราะเหตุใดพลเมืองในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
 - ก. ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งล้วนแต่เป็นพลเมืองในท้องถิ่น
 - ข. พลเมืองในท้องถิ่นเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ
 - ค. ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมีหน้าที่ปกครองพลเมืองในท้องถิ่น
 - ง. พลเมืองในท้องถิ่นเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ
 - จ. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะเจริญได้ต้องมีคนในท้องถิ่นมากๆ
 ๒. อาชีพเกษตรกรรมเปรียบเสมือนส่วนใดของร่างกาย
 - ก. ศีรษะ
 - ข. ปอด
 - ค. หัวใจ
 - ง. ชีไครง
 - จ. กระเพาะ
 ๓. นักเรียนสามารถนำเอาการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
 - ก. การเลือกตั้งกำนัน
 - ข. การเลือกตั้งครูใหญ่

- ก. การเลือกตั้งหัวหน้าชั้น
 ง. การเลือกตั้งครูประจำชั้น
 จ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๔. เพราะเหตุใดประชาชนจึงไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยมาก
 ก. ขาดการประชาสัมพันธ์
 ข. สภาพการเมืองไม่มั่นคง
 ค. ขาดความรู้ในการเลือกตั้ง
 ง. ขาดคุณสมบัติในการเลือกตั้ง
 จ. ผู้รับเลือกตั้งเป็นคนที่ประชาชนไม่ศรัทธา
๕. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร
 ก. เพื่อค้นหาคนที่ตามชนบท
 ข. เพื่อหาผู้คุ้มครองผลประโยชน์
 ค. เพื่อหาตัวแทนของประชาชน
 ง. เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงตามชนบท
 จ. เพื่อให้ถูกต้องตามระบอบการปกครอง
๖. ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ถ้าชาวกมในชนบทผลจะเป็นอย่างไร
 ก. เกิดการขาดแคลนอาหาร
 ข. เกิดการขาดแคลนแร่ธาตุ
 ค. เกิดการขาดแคลนกำลังคน
 ง. เกิดการขาดแคลนแรงงาน
๗. เกิดการขาดแคลนวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรม
๘. พลเมืองในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการปกครองประเทศอย่างไร
 ก. เป็นพลังสำคัญในการผลิต
 ข. เป็นพลังสำคัญในการค้าหาวัตถุดิบ
 ค. เป็นพลังสำคัญในการป้องกันประเทศ
 ง. เป็นพลังสำคัญในการศึกษาค้นคว้าการ
 จ. เป็นพลังสำคัญในการจัดหาทรัพยากรมนุษย์มาทดแทน
๙. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งส.ส.น้อย มีผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร
 ก. ไม่ได้นิติที่ชาติต้องการ
 ข. ทำให้เกิดการปฏิวัติง่าย
 ค. ประหยัเวลาและค่าใช้จ่าย
 ง. ทำให้ฝ่ายตรงข้ามมีข้อโจมตี
 จ. ไม่ได้ตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน
๑๐. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมกับการปกครองของประเทศไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด
 ก. เหมาะสมเพราะเป็นประเทศกำลังพัฒนา
 ข. เหมาะสมเพราะมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- ค. เหมาะสมเพราะเป็นการปกครองที่
ทั่วโลกนิยม
- ง. เหมาะสมเพราะไม่มีการปกครอง
แบบอื่นที่ดีกว่า
- จ. เหมาะสมเพราะเป็นการปกครองที่ได้
สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน
๑๐. วิธีการใดที่จะช่วยแก้ปัญหาเกษตรกรใน
ประเทศไทยได้ดีที่สุด
- ก. รัฐบาลช่วยพุงราคาพืชผล
- ข. รัฐบาลพยายามขจัดพ่อค้าคนกลาง
- ค. รัฐบาลส่งเสริมให้มีสหกรณ์ขึ้น
- ง. รัฐบาลช่วยเหลือโดยการให้สินเชื่อ
- จ. รัฐบาลเร่งส่งสินค้าออกให้ได้มากๆ
๑๑. การทำลายทรัพยากรป่าไม้ มีผลกระทบ
กระเทือนต่ออาชีพใดมากที่สุด
- ก. การประมง
- ข. การเพาะปลูก
- ค. การเลี้ยงสัตว์
- ง. การทำนาเกลือ
- จ. การทำเหมืองแร่
๑๒. ถ้าปล่อยให้มีการตัดไม้ทำลายป่าอย่างใน
ปัจจุบัน อนาคตประเทศไทยจะเป็นอย่างไร
- ก. ไม้จะหมดป่า
- ข. ประเทศไทยจะไม่มีฝนตกเลย
- ค. แฉ่นดินจะกลายเป็นทะเลทราย
- ง. จะได้รับภัยจากธรรมชาติมากขึ้น
- จ. สภาพอากาศจะเลวร้ายกว่าปัจจุบัน
๑๓. ในสถานการณ์ปัจจุบัน นักเรียนมีส่วน
ช่วยเหลือชาติได้อย่างไร
- ก. เสียภาษีอากร
- ข. ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ค. รับการศึกษาอบรม
- ง. เข้ารับราชการทหาร
- จ. สอดส่องดูแลความสงบสุขของสังคม
๑๔. การกระทำในข้อใดที่แสดงว่าเป็นการ
รักชาติ
- ก. ร้องเพลงชาติได้
- ข. ชอบแต่งกายชุดไทย
- ค. ใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย
- ง. สมัครเป็นทหารไปรบชายแดน
- จ. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่าง
เคร่งครัด
๑๕. สินค้าเกษตรมีความสำคัญต่อประเทศไทย
อย่างไร
- ก. เป็นสินค้าที่ประเทศทั่วโลกต้องการ
- ข. เป็นสินค้าที่ประเทศทั่วไปผลิตไม่ได้
- ค. เป็นสินค้าที่นำเงินมาให้ประเทศ
อย่างมหาศาล
- ง. เป็นสินค้าที่ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียง
มาให้แก่ประเทศไทย

- จ. เป็นสินค้าหลักที่หารายได้ให้แก่ประเทศมากกว่าสินค้าอื่น
๑๖. หน้าที่ของพลเมืองในข้อใดที่กำหนดเฉพาะบุคคลบางประเภท
- ก. เสียภาษีอากร
- ข. ป้องกันประเทศ
- ค. ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ง. เข้ารับราชการทหาร
- จ. ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง
๑๗. การกระทำเช่นใดที่แสดงว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น
- ก. ตำรวจจับผู้ร้ายฆ่าคนตาย
- ข. พ่อแม่เลี้ยงดูลูกที่ประพฤติชั่ว
- ค. สมควรเมาอาละวาดชกต่อยสมคึก
- ง. สมชายอ้อนวอนให้สาวคนรักอยู่คู่ด้วยกัน
- จ. ธิดิไม่ยอมเข้ารับการตรวจคัดเลือทหาร
๑๘. เพราะเหตุใดกฎหมายจึงต้องมีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง
- ก. เพื่อให้คนในชาติสามัคคีกัน
- ข. เพื่อให้คนในชาติรู้จักอดทน
- ค. เพื่อให้คนในชาติมีความสุข
- ง. เพื่อให้คนในชาติรู้จักประหยัด
- จ. เพื่อให้คนในชาติขยันทำมาหากิน
๑๙. ทรัพย์สินข้อใดที่เป็นของสาธารณะ
- ก. ที่ดิน
- ข. สวรรค์
- ค. สร้อยคอ
- ง. เรือกำปั่น
- จ. เรือนแพ
๒๐. ถ้าเราเป็นเจ้าของ ควรให้ลูกหนี้ทำสัญญาชนิดใดที่เป็นการแน่ใจว่าต้องได้รับเงินคืนแน่นอน
- ก. จำนว
- ข. จำนอง
- ค. ให้คำประกาศ
- ง. สัญญากรรมสิทธิ์
- จ. สัญญาหน่วงเหนี่ยว
๒๑. ข้อใดหมายถึงสิทธิมนุษยชน
- ก. บุคคลเกิดมาก็ได้สมบัติที่ปู่ทิ้งไว้ให้เป็นจำนวนมหาศาล
- ข. นนทไม่ยอมไปตรวจร่างกายเพื่อคัดเลือเป็นทหาร
- ค. วิทวัสนับถือศาสนาอิสลามทั้งๆที่พ่อแม่ นับถือศาสนาพุทธ
- ง. กัลยาณีขายสิทธิบัตรพระพันธ์เรื่องวสันต์ที่ ๓๒ ในราคาสูง
- จ. วัฒนาเป็นหัวคะแนน ส.ส. โค้กแล้วโจมนิฝ่ายตรงข้ามอย่างสาหัสเสียเทเสีย

๒๒. ข้อใดที่แสดงว่าวิธีทบรวณัติภาวะแล้ว

ก. เข้าพิธีหมั้นแล้ว

ข. ทำบัตรประชาชนแล้ว

ค. ใ้ผ่านการบวชเณรมาแล้ว

ง. ขึ้นทะเบียนทหารกองเกินแล้ว

จ. มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแล้ว

๒๓. วิชาญเกิดเมื่อวันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๔๑๒

วิชาญจะบรรณัติภาวะเมื่อใด

ก. ๒๑ ก.พ. ๒๕๓๑

ข. ๒๐ ก.พ. ๒๕๓๒

ค. ๒๑ ก.พ. ๒๕๓๒

ง. ๒๐ ก.พ. ๒๕๓๓

จ. ๒๑ ก.พ. ๒๕๓๓

๒๔. สมศรีขอยืมเงินประภาไป ๑,๕๐๐ บาท

เป็นเวลา ๕ เดือน สมศรีไ้ให้สร้อยคอ

ทองคำหนัก ๑ บาท ไว้เป็นประกัน เมื่อ

ครบกำหนดสมศรีไ้้นำเงินมาใช้ประภา

ตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ การกระทำ

ของสมศรีเรียกว่า

ก. จานำ

ข. จานอง

ค. สัญญาอึกเหนี่ยว

ง. สิทธิครอบครอง

จ. การโอนกรรมสิทธิ

๒๕. ข้อใดที่เป็นการแสดงว่าสมชายยังไม่

บรรณัติภาวะ

ก. มีภรรยาแล้ว

ข. บวชพระแล้ว

ค. เกณฑ์ทหารแล้ว

ง. เคยรับมรดกแล้ว

จ. เคยเลือกตั้ง ส.ส.แล้ว

๒๖. สิทธิบางอย่างต้องให้ผู้เป็นเจ้าของ
กรรมสิทธิไ้เอง จะให้ผู้อื่นไ้แทนไม่ได้
คือ

ก. สิทธิในครอบครัว

ข. สิทธิในการรับมรดก

ค. สิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่

ง. สิทธิในการเลือกสถานศึกษา

จ. สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง

๒๗. วุฒินำรถยนต์ไปซ่อมที่อู่ซ่อมรถ วุฒิไ้เงิน
ไม่พอที่จะชำระ และต้องการที่จะเอารถไป
เจ้าของอู่ไม่ยอมไ้ โดยอ้างสิทธิไ้ตาม
กฎหมาย

ก. สิทธิจานำ

ข. สิทธิคิดค้น

ค. สิทธิจ่ายอม

ง. สิทธิครอบครอง

จ. สิทธิยักหน่วง

๒๘. อรรถพเจ้าที่ดินรณชัยปลูกบ้านเป็นเวลา ๑๐ ปี อยู่มาได้ ๗ ปี รณชัยได้ขายที่ดินให้ วรณี อรรถพยังคงมีสิทธิอาศัยอยู่ในที่ดินแปลงนั้น ซึ่งตามกฎหมายรับรองสิทธิ สิทธินี้เรียกว่าอะไร
- ก. ภาระจำยอม
ข. ภาระติดพัน
ค. สิทธิเก็บกิน
ง. สิทธิอาศัย
จ. กรรมสิทธิ์
๒๙. สมพงษ์ตั้งบริษัทขายยาชนิดหนึ่ง ไม่ต้องการให้ผู้ใดแอบอ้างขายยาประเภทเดียวกัน สมพงษ์ควรทำอย่างไรจึงจะป้องกันมิได้ ผู้อื่นลอกเลียนแบบ
- ก. จดทะเบียนยา
ข. จดทะเบียนลิขสิทธิ์
ค. จดทะเบียนบริษัท
ง. จดทะเบียนกรรมสิทธิ์
จ. จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า
๓๐. สมชาติพิมพ์หนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ม.๒ และไม่ต้องการให้ผู้อื่นลอกเลียนแบบไปพิมพ์จำหน่าย สมชาติควรทำอย่างไร
- (ก. จดทะเบียนลิขสิทธิ์
ข. จดทะเบียนกรรมสิทธิ์
ค. จดทะเบียนสิทธิครอบครอง
ง. จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า
จ. จดทะเบียนลิขสิทธิ์)
๓๑. วิชาญเกิดวันที่ ๑ ม.ค. ๒๕๐๐ จะทำ พินัยกรรมได้เร็วที่สุดเมื่อไร
- ก. ๒ ม.ค. ๒๕๑๕
ข. ๒ ม.ค. ๒๕๑๗
ค. ๒ ม.ค. ๒๕๑๘
ง. ๒ ม.ค. ๒๕๒๑
จ. ๒ ม.ค. ๒๕๒๓
๓๒. ข้อใดที่แสดงว่าเป็นคนขาดธรรม
- ก. ชอบช่วยเหลือผู้ยากไร้
ข. ชอบสนุกเล่นเป็นประจำ
ค. ชอบสวดมนต์เฉพาะวันพระ
ง. ชอบตักบาตรเฉพาะวันเกิด
จ. ชอบผูกจากกระทกรรเพียบ
๓๓. ถ้าคนไม่มีศาสนา ผลที่ติดตามมาจะเป็นอย่างไร
- ก. สังคมรังเกียจ
ข. ขาดคนเคารพนับถือ
ค. ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ
ง. ขาดคุณสมบัติของมนุษย์
จ. ขาดความรักใคร่สามัคคี
๓๔. การกระทำเช่นไรที่แสดงว่าเป็นการจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ก. ตักบาตรทุกเช้า

- ข. เคารพธงชาติทุกเช้า
 ค. รับเสด็จทุกครั้งที่ได้เจาชนบท
 ง. ชำระภาษีเป็นประจำมิได้ขาด
 จ. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
๓๕. การกระทำเช่นไรที่แสดงว่าเป็นคนมีวินัย
 ก. แดกไม่ทำเลขมาเพราะทำไม่ได้
 ข. สุชาติแอบสูบบุหรี่ที่บ้านเป็นประจำ
 ค. สมชายมาโรงเรียนแต่เช้าเพราะเป็น
 เยาว
 ง. สมพลมาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อลอก
 การบ้าน
 จ. สมศรีแต่งกายฉะเยียบเลยไม่เข้า
 โรงเรียน
๓๖. ถ้าคนในสังคมไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของ
 สังคม ผลจะเป็นอย่างไร
 ก. ต่างคนต่างอยู่
 ข. สังคมจะปั่นป่วน
 ค. คนจะเห็นแก่ตัวมากขึ้น
 ง. ทุกคนจะมีความสุขตามอัธยาศัย
 จ. ทุกคนจะประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม
๓๗. ข้อใดที่ไม่ใช่ข้อบังคับของสังคม
 ก. กฎ
 ข. คำขอร้อง
 ค. จรรยาเยียบ
 ง. พระราชบัญญัติ
- จ. ระเบียบแบบแผน
๓๘. จำลองปฏิบัติตามระเบียบและกฎของ
 โรงเรียนเป็นนิสัย ไม่ว่าจะอยู่ที่บ้านและ
 ที่โรงเรียน แสดงว่าจำลองเป็นคนเช่นไร
 ก. มีวินัย
 ข. มีความซื่อสัตย์
 ค. มีความเสียสละ
 ง. มีความมั่นคงทางจิตใจ
 จ. มีความรับผิดชอบต่อนักที่
๓๙. รากฐานที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินชีวิต
 ของคนไทยให้ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข
 คือข้อใด
 ก. ศาสนา
 ข. พระมหากษัตริย์
 ค. การมีประวัติศาสตร์อันคึกงาม
 ง. ความเป็นประชาธิปไตย
 จ. อารยธรรมที่สะสมมาจากอดีต
๔๐. ข้อใดที่ไม่ตรงกับคำกล่าวที่ว่า
 "ตายเสียดีกว่าจะทิ้งหน้าที"
 ก. ผู้แค้นหมกมหลหายใจ
 ข. ไทยรบนจนสุดใจขาดคั่น
 ค. เราผู้ไม่ถอยจนก้าวเดียว
 ง. แม้ชีพจะมลายก็มีวายต่อผู้
 จ. เกิดมาชาตินี้ขอตายครั้งเดียว

๔๑. คุณธรรมข้อใดที่ช่วยส่งเสริมให้คนมีวินัย

- ก. ความสามัคคี
- ข. ความซื่อสัตย์
- ค. ความเสียสละ
- ง. การลงคะแนนทำบาป
- จ. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

๔๒. การกระทำข้อใดจึงจะได้อธิบายรู้จัก
รับผิดชอบต่อหน้าที่

- ก. คำนวณแต่เข้ารีบแต่งตัวมาโรงเรียน
- ข. มาโรงเรียนทุกวันถึงแม้จะมาสายบ้าง
- ค. การบ้านเสร็จทั้งหมดก็ถึงแม้ว่าต้องลอกเพื่อนบ้าง
- ง. หน้าที่บางอย่างควรละเว้นไปบ้าง เพราะทำเป็นกลุ่ม
- จ. เพื่อนขอลอกการบ้านก็ไม่ว่า เพราะเป็นคนมีเมตตา

๔๓. เสียสินสงวนศักดิ์ไว้ วงศ์หงส์

- เสียศักดิ์คู่ประสงค์ สิ่งรู้
- เสียรู้เร่งคำร้อง ความสัตย์ ไฉน
- เสียสัตย์อย่าเสียรู้ ชีพช่วยมรณา
- . ข้อความนี้ตรงกับคุณธรรมข้อใด

- ก. ความอดทน
- ข. ความซื่อสัตย์
- ค. ความเสียสละ
- ง. ความสามัคคี

จ. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

๔๔. ถ้าคนในสังคมขาดการเสียสละ ผลจะเป็นอย่างไร

- ก. คนจะไม่รู้จักซึ่งกันและกัน
- ข. ทุกคนจะพอใจในสิ่งที่ตนมี
- ค. ทุกคนจะอยู่กันอย่างมีความสุข
- ง. ทุกคนจะสามัคคีกลมเกลียวกัน

จ. จะมีการกระทบกระทั่งกันเป็นประจำ

๔๕. คุณธรรมข้อใดที่ช่วยส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- ก. อดทน
- ข. ซื่อสัตย์
- ค. เสียสละ
- ง. สามัคคี

จ. การละเว้นกระทำบาป

๔๖. สมชายปฏิบัติตนเป็นพ่อบ้านที่ดี เพราะยึดหลักธรรมะข้อใด

- ก. สังคหวัตถุ
- ข. พุสฺสัจจะ
- ค. พรหมวิหาร
- ง. สัมปยุตธรรม
- จ. ขาววาสธรรม

๔๗. การบริจาคจะให้ไ้บุญมากต้องเป็นวัตถุบริสุทธิ หมายความว่าอย่างไร

- ก. วัตถุนั้นปราศจากเชื้อโรค

- ข. วัตถุนั้นซื้อโดยเงินน้ำพักน้ำแรง
 ค. วัตถุนั้นซื้อด้วยเงินที่โจรใจบุญบริจาค
 ง. วัตถุนั้นเป็นเงินทุจริตที่เต็มใจบริจาค
 จ. วัตถุนั้นเป็นของแท้ๆไม่มีสิ่งใดเจือปน
๔๔. คำสุภาพไทยมทิดที่ไม่ส่อคล่องกับความ
 ออทน
 ก. หัวงน้ำบ่อหน้า
 ข. ชิงสุกก่อนห่ม
 ค. เข็นครกขึ้นภูเขา
 ง. ออกเปรี้ยวไว้กินหวาน
 จ. ซ้ำๆได้พราเอมงาม
๔๕. ถ้ามีเพื่อนพูดจาวักแ้วให้เราเจ็บใจ
 เราควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่า
 เป็นผู้มีความออทน
 ก. ถ้าพูดอีกครั้งก็ควมมีเรื่อง
 ข. ค่ำเขาบ้างโดยการค่ำในใจ
 ค. ไม่ค่ำตอบแต่ยั่วเข้าให้เขาค่ำอีก
 ง. น้มหนึ่งถึงสิบแล้วยังไม่พอให้น้มถึงพัน
 จ. ถัดสาปแช่งให้ค้ำยแล้วถกนรกอเวจี
๔๖. ในปัจจุบันผู้คนกระทำบาปมากขึ้น เนื่องจาก
 สาเหตุข้อใดเป็นสำคัญ
 ก. จิตใจคนเสื่อมลง
 ข. มีความต้องการมากกว่าเดิม
 ค. มีประชากรเพิ่มอย่างรวดเร็ว
 ง. ความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้น
๔๗. ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น
 ๔๘. การกระทำข้อใดเป็นบาปทางใจ
 ก. รังแกเพื่อน
 ข. จับปลามากักกัน
 ค. นึกสาปแช่งครูอาจารย์
 ง. ถูคูคำเพื่อหักเหือนเคียน
 จ. ยิงนกที่ม่ายรดหลังค้ำบ้าน
๔๙. ปัญหาใดที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ
 อย่างร้ายแรงในปัจจุบัน
 ก. ปัญหาโจรผู้ร้าย
 ข. ปัญหาอาชญากรวัยรุ่น
 ค. ปัญหาประชากรติดยาเสพติด
 ง. ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์
 จ. ปัญหาชนกลุ่มน้อยแบ่งแยกดินแดน
๕๐. กลุ่มประเทศใดต่อไปนี้ เป็นสมาชิกของ
 สมาคมอาเซียนทั้งหมด
 ก. ไทย พม่า มาเลเซีย
 ข. สิงคโปร์ เวียดนาม ไทย
 ค. อินโดนีเซีย สิงคโปร์ พม่า
 ง. ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์
 จ. ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย กัมพูชา
๕๑. การรวมกลุ่มกันของสมาคมอาเซียน
 เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อ
 ก. ร่วมมือกันในด้านการค้า
 ข. ร่วมมือกันในด้านการเมือง

- ก. ร่วมมือกันในด้านการทหาร
 ง. ร่วมมือกันในด้านการค้าขายเสพติด
 จ. ร่วมมือกันในด้านการประคิณรู้คิดค้น
๕๕. ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร
 เป็นสำคัญ
 ก. ความสามัคคี
 ข. ความรักชาติ
 ค. ฐานะทางเศรษฐกิจ
 ง. ทรัพยากรธรรมชาติ
 จ. ประเทศมหาอำนาจช่วยเหลือ
๕๖. การที่การปกครองระบอบประชาธิปไตย
 ของไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จน่าจะมาจาก
 สาเหตุใด
 ก. กองทัพยังไม่เข้มแข็ง
 ข. การศึกษาของประชาชน
 ค. ชาคผู้นำที่มีความสามารถ
 ง. เศรษฐกิจของชาติไม่มั่นคง
 จ. คนในชาติขาดความสามัคคี
๕๗. การกระทำเช่นไรจึงถือว่าเป็นการทำลาย
 ความมั่นคงของชาติอย่างร้ายแรงทางอ้อม
 ก. ถ้ายาเสพติด
 ข. ขยายสินค้านี้ภาปี
 ค. เปิดร้านขายอาวุธปืน
 ง. ค้าขายเอาค่าไรเกินควร
 จ. ขายเครื่องมือักกองของเมก
๕๘. ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร
 เป็นสำคัญ
 ก. ประชาชนมีการศึกษาดี
 ข. เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง
 ค. มีกำลังทหารจำนวนมาก
 ง. ความสามัคคีของชนในชาติ
 จ. มีโรงงานผลิตอาวุธที่ทันสมัย
๕๙. องค์ประกอบใดที่มีความสำคัญต่อความ
 มั่นคงของชาติน้อยที่สุด
 ก. ประชาชนอยู่อย่างสงบสุข
 ข. ความสามัคคีของชนในชาติ
 ค. ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ
 ง. การปกครองที่ชนในชาตินิยมรับ
 จ. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร
๖๐. สภาพการณ์เช่นใดที่แสดงว่าประเทศชาติ
 ขาดความมั่นคง
 ก. ผู้ก่อการร้ายชุกชุม
 ข. โจรปล้นรอตรับอากาศสายได้
 ค. มีผู้สมัครเป็นทหารกองหนุนน้อยลง
 ง. มีทหารต่างชาติเข้ามาพักอาศัยใน
 ประเทศ
 จ. กองทัพประเทศเพื่อนบ้านตั้งประชิด
 พรมแดน

แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

๑. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียน นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรก็ตอบไปตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของนักเรียนเอง

๒. แบบสอบถามทัศนคตินี้ จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อคะแนนของนักเรียน ขอให้นักเรียนจงสบายใจ และตอบให้ตรงกับความรู้สึกจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

๓. การตอบแบบสอบถามให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่มีคำว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพียงข้อละ ๑ คำตอบเท่านั้น

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
๐	วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เรียนง่าย	✓				
๐๐	วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่สนุกสนาน				✓	

ข้อ ๐ แสดงว่านักเรียนมีความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ ๐๐ แสดงว่านักเรียนมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้ จึงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องไม่เห็นด้วย

แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา
เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
	วิชาสังคมศึกษาเรื่องสิทธิและหน้าที่ ของพลเมืองในสังคมไทย					
๑	เป็นเรื่องที่มีประโยชน์.....					
๒	เป็นเรื่องที่สนุกสนาน.....					
๓	ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่ทันสมัย.....					
๔	ช่วยทำให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล.....					
๕	เมื่อได้เรียนแล้วเกิดความสบายใจ....					
๖	เป็นเรื่องราวที่เรียนรู้ได้ยาก.....					
๗	ช่วยทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม.....					
๘	เป็นเรื่องราวที่น่าเบื่อ.....					
๙	มีแค่เรื่องราวที่ไร้สาระ ไม่ควรจัด ให้เรียน.....					
๑๐	มีเนื้อเรื่องให้เรียนมากเกินไป.....					
๑๑	เมื่อเรียนแล้วยังสนใจอยากที่จะเรียนต่อ.....					
๑๒	รู้สึกพอใจและอยากให้ถึงชั่วโมงนี้เร็วๆ.....					
๑๓	ควรมีเรื่องราวทำนองนี้ให้เรียนอีก....					
๑๔	ข้าพเจ้าจะภูมิใจมากถ้าได้คะแนนวิชานี้ สูงที่สุดในห้องเรียน.....					
๑๕	ข้าพเจ้าพร้อมเสมอที่จะสอบวิชานี้.....					

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
๑๖	ถึงแม้ไม่เรียน เรื่องนี้ก็สามารถดำรง ชีวิตได้อย่างเป็นสุข.....					
๑๗	ข้าพเจ้าขอเรียนวิชานี้เป็นครั้งสุดท้าย.....					
๑๘	ถ้ามีชั่วโมงว่างข้าพเจ้าต้องการเรียน วิชาสังคมศึกษานาน.....					
๑๙	ไม่ควรมีการบังคับให้เรียนวิชานี้.....					
๒๐	ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจมากที่ได้ เรียนเรื่องนี้.....					
๒๑	คนส่วนมากชอบเรียนเรื่องนี้.....					
๒๒	ข้าพเจ้าว่างนอนทุกครั้งที่ได้เรียนเรื่องนี้.....					
๒๓	จากการเรียนเรื่องนี้แล้วข้าพเจ้า เห็นว่าวิชาสังคมศึกษาควรเป็นวิชา บังคับ.....					
๒๔	ไม่ควรสอนเรื่องนี้บ่อยๆ.....					
๒๕	เนื้อเรื่องที่เรียนซ้ำซ้อนจนเกินไป.....					

การศึกษาลักษณะการเขียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง " สิทธิและหน้าที่
ของพลเมืองในสังคมไทย " ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

บทคัดย่อ

ของ

ชวิชัย ไชยแสงจักร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม ๒๕๒๕

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชา
สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ซึ่งเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม
อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา ๒๕๒๔ จำนวน ๔๐ คน กลุ่มทดลองสอนโดย
วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนที่ใช้สอนตามปกติ ระยะเวลาที่ใช้
ในการทดลอง กลุ่มละ ๒๐ คาบ คาบละ ๕๐ นาที โดยทั้งสองกลุ่มใช้บทเรียนเดียวกัน
ดำเนินการสอนโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group
Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย มีค่าความเชื่อมั่น
๐.๖๗๐๖ และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองใน
สังคมไทย มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๗๔๐๗ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ **t-test**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
กลุ่มทดลองหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

A STUDY OF ACADEMIC ACHIEVEMENT AND ATTITUDES TOWARDS
MATTAYOM SUKSA TWO SOCIAL STUDIES ON "RIGHTS AND
DUTIES OF THE PEOPLE IN THAI SOCIETY"
BY GROUP PROCESS METHOD

AN ABSTRACT

BY

THAWATCHAI SANGCHAK

Presented in Partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education degree
at Srinakharinvirot University

October 1982

The Purposes of this study were to study the academic achievement and attitudes towards Mattayom Suksa Two Student learning Social Studies by Group Process method.

The subjects were 80 Mattayom Suksa Two students at Samchookrattanaphokaram school, Amphur Samchook, Suphanburi. The students in the experimental group studied by Group Process teaching method where as the ones in the control group were taught by the traditional teaching method. The students in the experimental and the control groups were taught with the same content for 21 periods. The Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design was used in the study. The social study achievement test (reliability = 0.6706) and the questionnaire of attitudes towards social studies on " Rights and Duties of the People in Thai Society were used as the research instruments.(reliability = 0.7807) The t-test was used for the data analysis.

The findings showed that social study achievement of the experimental group after the course completion were significantly higher than those before the course completion at the .01 level. The social study achievement of the experimental group were significantly higher than the control group at the .05 level. The students attitudes towards social studies in the experimental group after the course completion were significantly higher than those before the course completion at .01 level. The students attitudes towards social studies of the experimental group were significantly higher than the control group at the .01 level.